

Kreatív
Európa
MEDIA

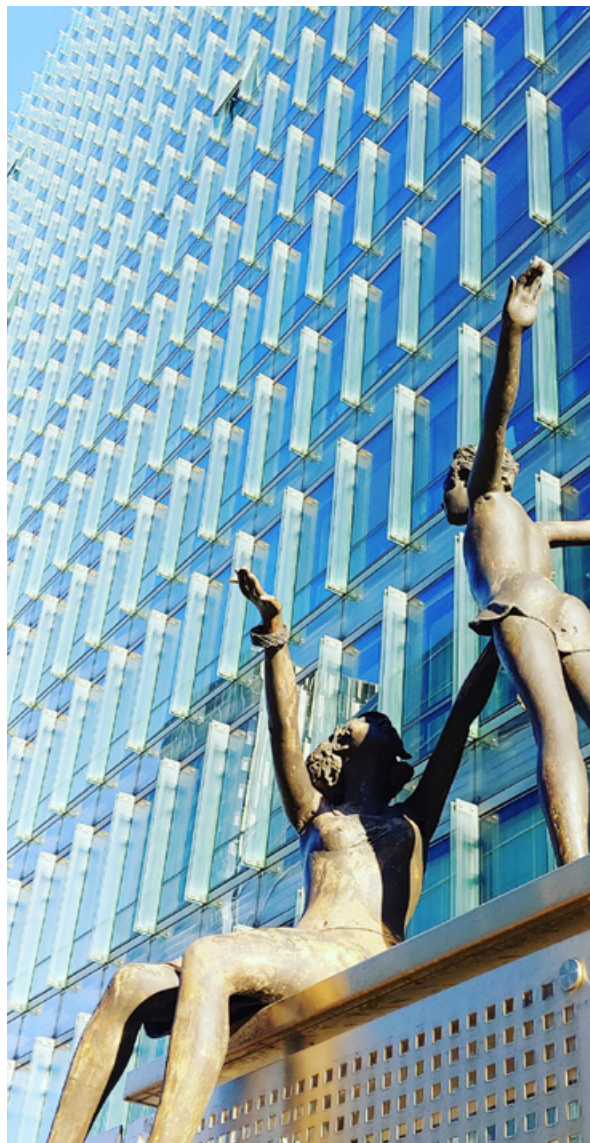
Kreatív Európa történetek

Creative Europe
Stories

Sikeres
magyar
projektek

Successful
Hungarian
Projects

2020

media.kreativeuropa.hu

Kreatív Európa történetek

Creative Europe Stories

Szerkesztő: Deák Zsuzsanna | Grafikai munka: Bukovics Zoltán | A Kreatív Európa Iroda munkatársai: Paszternák Ádám, Kovács Ágnes Laura | Munkatársak: Herczeg Zsófia, Huszár András, Kovács Bálint, Pozsonyi Janka, Rácz Viktória, Soós Tamás, Vízer Balázs | Korrektor: Laura Brown | Felelős kiadó: Daazo Kft. – Deák Dániel | Nyomdai munkák: Crew Print Kft.; 1067 Budapest, Eötvös u. 9., Tel.: +36-1-401-3045; ügyvezető igazgató: Szamos Tamás

HU ISSN—2064-2113 | Megjelenik 2020. november 23-án.
Borítóképek | Cover photos: Európai Bizottság – Charlemagne épület | European Commission – Charlemagne building © Ádám Paszternák
Az EAVE Producers Workshop 2018 résztvevői | Participants of the EAVE Producers Workshop 2018 © Géraldine Aresteanu

A kiadványban megjelenő adatok valóságtartalmáért és a képek jogtisztaságáért a kiadó nem vállal felelősséget.

Támogatóink:

Kapcsolatfelvétel:

Kreatív Európa Nonprofit Kft.

1145 Budapest, Róna u. 174. I épület 306–312.

media@kreativeuropa.hu | +36 1 300 7206 | media.kreativeuropa.hu

Tartalom

Table of Contents

FEJLESZTÉSI TÁMOGATÁSOK DEVELOPMENT SUPPORT

Nagyjátékfilmek és dokumentumfilmek fejlesztési támogatása	6
Development support of feature films and documentaries	8
Ezért érdemes filmet csinálni – Inforg-M&M Film	20
Why it's worth making movies – Inforg-M&M Film	20
Jó szögből nézve a valóság megszegyeníti a fikciót – ELF Pictures	24
From the right angle, reality can eclipse fiction – ELF Pictures	24

FORGALMAZÁSI ÉS FESZTIVÁLTÁMOGATÁSOK DISTRIBUTION AND FESTIVAL SUPPORT

Filmforgalmazás és forgalmazási támogatások ma Magyarországon	28
Film distribution and distribution subsidies in contemporary Hungary	30
Tárművészetek és klasszikusok a mozivászonon – Pannonia Entertainment	40
Co-Arts and classics on the cinema screen – Pannonia Entertainment	40
Meglátni az univerzális igazságot egy dokumentumfilmben – KineDok	44
Seeing the universal truth in a documentary – KineDok	44
Hogyan segíti a Kreatív Európa a filmfesztiválokat?	48
How does Creative Europe help film festivals?	48
Az elgondolkodtató filmek fesztiválja – Verzió	52
“Screening movies that make you think” – Verzió	52

TOVÁBBI, MEDIA-TÁMOGATÁSSAL MEGVALÓSULÓ PROJEKTEK OTHER PROJECTS SUPPORTED BY MEDIA

Összefogás a partnerek között – A mozi mint kulturális központ	60
An alliance of partners – Cinemas as innovation hubs	62
Új kihívások, új szintek – Europa Cinemas	66
New challenges, new levels – Europa Cinemas	66
MEDIA képzések – Négy résztvevő tapasztalatai	70
Four MEDIA training participants share their experience	70
Európa a gamerekért: King Arthur: Knight's Tale	76
Gamers backed by Europe. King Arthur: Knight's Tale	76

Kedves Olvasó!

2020 végével lezárul a Kreatív Európa hétéves keretprogramja, ez megfelelő alkalmat teremt a visszatekintésre és az elért eredmények összegzésére. Ennek megfelelően újra jelentkezünk a *Kreatív Európa történetek* című kiadványunkkal, hogy szélesebb körben is megismertessük olvasóinkkal a MEDIA alprogram sikeres magyar pályázóit. Igyekszünk minél több pályázati területet bemutatni, ahol a magyar projektek helytálltak és kiemelkedőt alkottak a rendkívül erős nemzetközi mezőnyben.

A Kreatív Európa 2014-es indulása óta több mint 150 magyar projekt részesült MEDIA támogatásban, aminek köszönhetően a Program több mint 10 millió euróval járult hozzá a hazai filmipar megerősítéséhez és versenyképességének növeléséhez.

Ezzel a kiadvánnyal szeretnénk tehát lezárni ezt a hétéves időszakot, de valaminek a vége egyben valami újnak a kezdetét is jelenti: 2021-ben elindul az új Kreatív Európa Program, és bízunk benne, hogy a hazai pályázók még ennél is sikeresebben fogják kihasználni az Európai Unió által biztosított lehetőségeket.

Ezúton szeretnénk megköszönni a kiadványunkban megszólaló szereplőknek, hogy rendelkezésünkre álltak az interjúk elkészítéséhez, és megosztották velünk tapasztalataikat.

Kellemes olvasást és sok sikert kívánunk az újabb pályázóknak!

Dear readers,

By the end of 2020, the seven-year framework programme for Creative Europe will have come to an end. Let us take this opportunity to look back and give a brief summary of the results achieved. It is precisely on that account that we are proud to present our publication, *Creative Europe Stories*, brought to life in order to better acquaint you with the successful Hungarian applicants of the MEDIA sub-programme. Our objective was to present as many tender areas as possible where Hungarian projects have been successful and have achieved outstanding results in the exceptionally strong international competition.

Since the launch of Creative Europe in 2014, more than 150 Hungarian projects have received MEDIA support. It is thanks to this support that the programme has contributed more than 10 million euros to strengthening the Hungarian film industry and increasing its competitiveness.

With this publication we wish to close this seven-year period. However, never forget that the end of something is always the beginning of something new. The next Creative Europe Programme will be launched in 2021, and we hope that Hungarian applicants will make even better use of the opportunities provided by the European Union.

We would like to give a warm thanks to the participants who appear in our publication for being available for the interviews and for sharing their experiences with us.

I hope you, our readers, will enjoy these stories, and I wish the very best of luck to the new applicants!

PASZTERNÁK Ádám
ügyvezető / Managing Director
MEDIA alprogramvezető
Head of sub-programme

Fejlesztési támogatások

Development Support

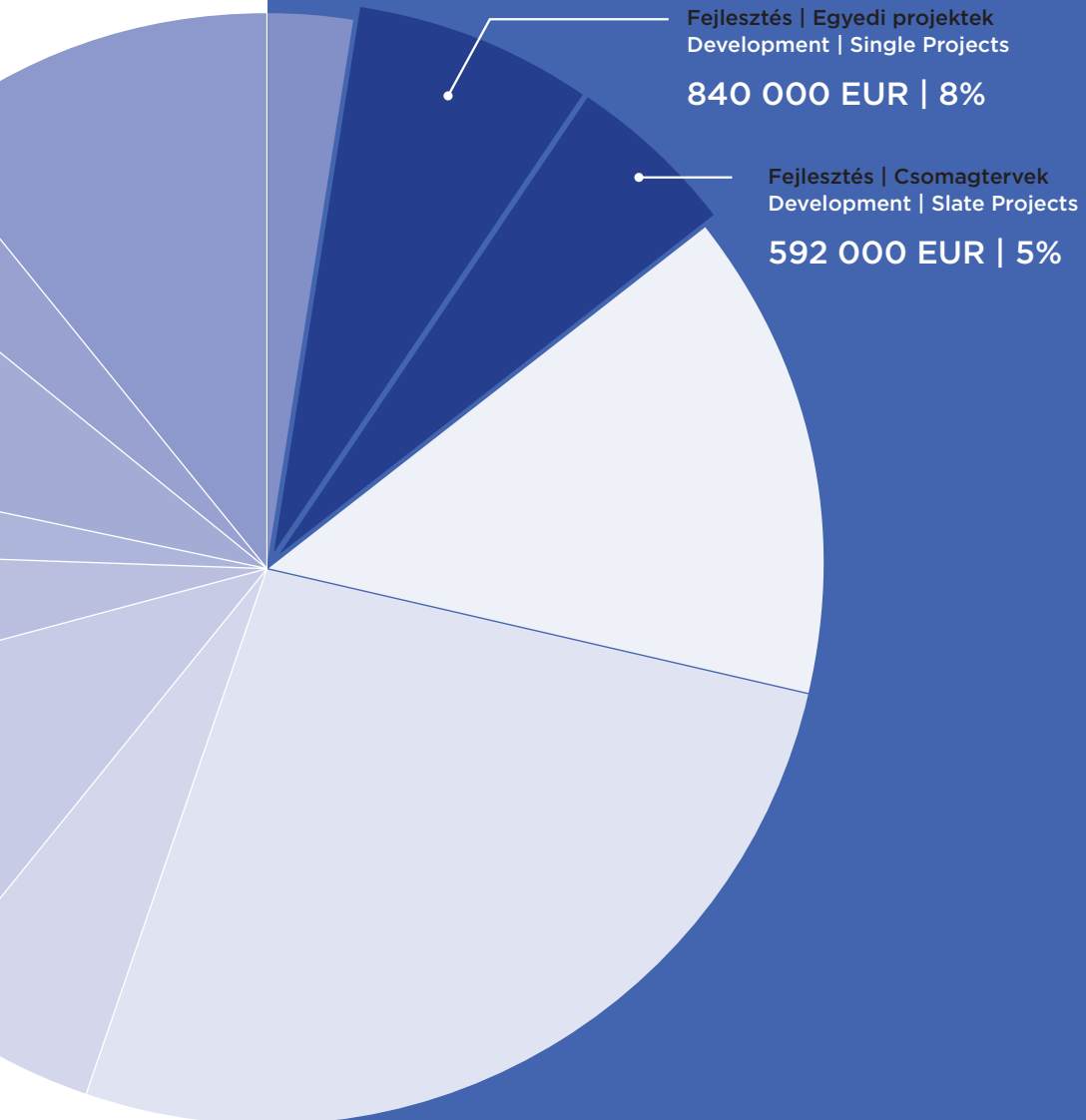
A 2014–2020 közötti időszakban közel negyven magyar filmtervvel nyertek magyar producerek a MEDIA pályázati felhívásain, melyekből számos díjnyertes játék- és dokumentumfilm is született. Az elmúlt évek sikerei között kiemelve említhetjük Tuza-Ritter Bernadett *Egy nő fogságban* vagy Enyedi Ildikó *Testről és lélekről* című filmjét. A közeljövőben pedig olyan, a MEDIA által támogatott filmek kerülnek majd a mozikba, mint Nagy Dénes első nagyjátékfilmje, a *Természetes fény*, amely Závada Pál regénye alapján készül a Campfilm gyártásában, vagy a Füst Milán regénye alapján, nemzetközi koprodukcióban megvalósuló *A feleségem története* Enyedi Ildikó rendezésében.

Between 2014 and 2020, Hungarian producers applied to MEDIA calls for proposals and won with nearly forty film plans, resulting in several award-winning feature and documentary films. Some of the highlights include Bernadett Tuza-Ritter's film *A Woman Captured* and Ildikó Enyedi's *On Body and Soul*. A number of other MEDIA-supported films are soon to be released in cinemas, such as Dénes Nagy's first feature, the Campfilm-produced *Natural Light*, which is based on a novel by Pál Závada, or the international co-production *The Story of My Wife*, directed by Ildikó Enyedi, based on Milán Füst's novel of the same title.

**Támogatások összege
2014–2020 között**
Amount of support 2014–2020

1 432 000 EUR

egyedi projektek és csomagtervek
single projects and slate projects

Nagyjátékfilmek és dokumentumfilmek fejlesztési támogatása

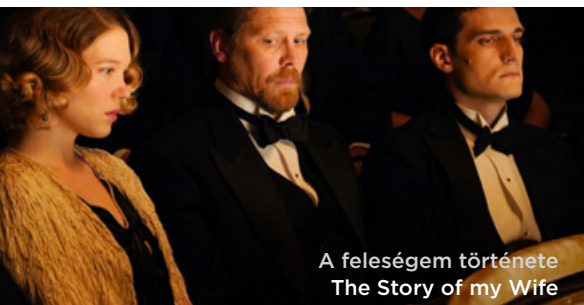
A Kreatív Európa MEDIA alprogramja, ahogy a neve is jelzi, valóban kreatív, még megvalósulás előtt álló, egyedinek és érdekesnek ígérkező audiovizuális és filmipari produkciókat támogat. A MEDIA támogatása már egészen korai fázisban segítséget nyújthat a legkülönbözőbb projekteknek: legyen szó forgatókönyv-fejlesztésről, castingról, technikai próbákról, a helyszínereséssel járó költségekről – a pénzügyi támogatás számos terv esetében elengedhetetlen az induláshoz. A dokumentumfilmeknél, ahol valóban az élet írja a történetet, a kezdeti finanszírozási segítség be tudja indítani az előkészítés folyamatát anélkül, hogy végleges forgatókönyv volna az alkotók kezében. A kísérleti jellegű portréfilmekben, ahol dokumentarista elemek vegyülnek a fantázia képeivel, a nemzetközi befektetők megkereséséhez magas színvonalú teaserre és átgondolt koncepcióra van szükség. A nagy költségvetésű, nemzetközi koprodukcióban készülő nagyjátékfilmek esetében pedig a helyszínek felkutatása és a partnerekkel való kapcsolattartás is különösen fontos. A következő oldalakon bemutatott projektek a fejlesztés és gyártás-előkészítés legkülönbözőbb fázisában tudták hasznosítani a MEDIA alprogram támogatását.

Mécs Mónika (Inforg-M&M)

Miután a *Testről és lélekről* a 67. berlini filmfesztivál Arany Medve díjával és egy Oscar-jelöléssel meghódította a világot, Enyedi Ildikónak végre alkalma volt belevágni a több évtizede dédelgetett filmtervébe, Füst Milán *A feleségem története* című regényének feldolgozásába. A film gyártója a *Testről és lélekről*-höz hasonlóan az Inforg-M&M Film lett, Mécs Mónika producer vezetésével 2019 áprilisában kezdődött el a forgatás, a nemzetközi stáb jelenleg az utómunka fázisának legvégén tart.

Mécs Mónika számos projekten dolgozik egyszerre – a szintén Oscar-shortlistes *Akik maradtak* producere is ő volt –, melyekben gyakran nyújtanak segítséget a Kreatív Európa fejlesztési támogatásai. Nagy segítség a MEDIA előkészítési támogatása, különösen koprodukcióknál, ahol ez a támogatási döntés elősegíti azt, hogy az egyéb támogatók higgyenek a projektben. Általánosságban nagyon jók a tapasztalatok, egyedül a rendkívül hosszú döntési időszak nehezíti meg a pénzügyi tervezést, ami a pályázat beadásától számított 6-7 hónap is lehet.”

A feleségem története Füst Milán 1942-es, irodalmi Nobel-díjra felterjesztett regényének adaptációja, amelyből Enyedi Ildikó írt forgatókönyvet. A filmben olyan világsztárok játsszák a főszerepet, mint a francia Léa Seydoux és Louis Garrel, valamint a holland származású Gijs Naber. A holland Störr hajóskapitány féltékenységi drámája a bájos és frivol francia Lizzyvel egy gyönyörű és gyötrelmes kapcsolat magasságait és mélységeit mutatja be. A film nemzetközi koprodukcióban készült, német oldalon a Komplizen Film, olasz részről a Moliwood Films és a francia Pyramide Productions vett részt a gyártásban, a forgatás Hamburgban, Mál-

MÉCS
Mónika

tán és Budapesten zajlott. A Kreatív Európa támogatását a film előkészítésében tudták alkalmazni. „Nagyraoszt a koprodukciós előkészítési utazásokat, produceri találkozókat, market-részvételeket fedeztük ebből, valamint a casting költségeit és az előkészítési stáb egyes tagjainak honoráriumát.”

A film bemutatóját eredetileg 2020 őszére tervezték, de a járvány miatt az utómunkák és a premier dátum is elcsúszott. „A képi és hangyi utómunkák jelenleg zajlanak Németországban és Magyarországon. A következő lépések a Digital Cinema Package elkészítése és a forgalmazók felé történő leszállítások lesznek”. A járvány miatt nem csak *A feleségem története* munkálatai, hanem az InforG-M&M Film más projektjei is eltolódtak. „Mostanában főleg írással és fejlesztéssel foglalkozunk, illetve a már leforgatott filmeket fejezzük be. De ha elkészül egy-egy forgatókönyv, szívesen megyünk vissza pályázni.”

László Sára (Campfilm)

A 2007-ben megalakult Campfilm fókuszában főleg magas művészi igénnyel elkészített, társadalmi témákkal foglalkozó dokumentum- és játékfilmek állnak. Gyártóként több éve élnek a Kreatív Európa MEDIA programjának fejlesztési támogatásával, az általános tapasztalataikról László Sára, a Campfilm társalapítója és producer mesélt. „A MEDIA program támogatása minden nyertes projektünk esetében fontos katalizátorszerepet játszott. A pályázat leadását mindig megelőzte egy hosszabb-rövidebb kutatási, előkészítési folyamat, de általánosságban elmondható, hogy a MEDIA pályázat volt az apóroja annak, hogy az ezalatt összegyűlt tapasztalatok és anyagok kézzelfogható filmtervvé álljanak össze. Ez önmagában fontos mérföldkő, azzal együtt, hogy ennek elemei természetesen folyamatosan változnak a forgatás megkezdéséig. A pályázati anyag összeállítása sorvezető abban, hogy a lényeges folyamatokat végig gondoljuk a fejlesztéstől a finanszírozáson át egészen a forgalmazásig, és hogy a gyártás során visszavisszanyúljunk az ott felvázolt tervekhez.”

INFORG-M&M

Fejlesztési Egyedi projektek | Development
Single Projects | 2018

50 000 EUR

Az utóbbi években fejlesztési támogatást kapott többek közt Nagy Dénes második világháborús drámája, a *Természetes fény*, és Oláh Judit *Visszatérés Epipóba* című dokumentumfilmje. A *Természetes fény* készítésénél tartalmi és finanszírozási szempontból is nagy segítség volt számukra a MEDIA támogatása. „A fejlesztés korai szakaszában, treatmenttel és egy kidolgozott jelenettel pályáztunk. A forgatókönyv verzióin a rendező-forgatókönyvíró Nagy Dénes a MEDIA támogatásnak köszönhetően a Torino Adapt Lab nevű nemzetközi forgatókönyv-fejlesztő képzés keretein belül dolgozhatott kiemelkedő mentorok szakmai segítségével. Szintén a támogatás tette lehetővé, hogy továbbmenjünk a képzés Torino Feature Lab nevű, már projektfejlesztés szakaszában lévő filmtervek részére kidolgozott programjába.”

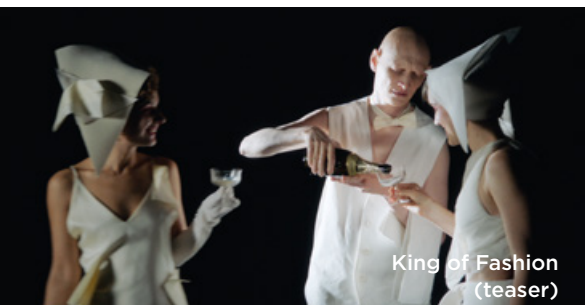

„Közvetve ezen a két programon való részvétel hozott össze a film későbbi nemzetközi forgalmazójával, a párizsi székhelyű Luxboxszal. A négy európai országból összetevődő koprodukciós struktúra kialakítását és a projektnek az Eurimages koprodukciós pályázatára való felkészítését rengeteg találkozás és egyeztetés előzte meg a partnerekkel különböző nemzetközi szakmai eseményeken. Az ezeken való részvételünket is részben a MEDIA támogatása tette lehetővé. A filmet majdnem teljes egészében Lettországon forgattuk, a legelső helyszíneres útjaink megvalósításában is fontos szerepe volt a támogatásnak.”

A *Visszatérés Epipóba* Oláh Judit dokumentumfilmje, amely egy, a 80-as évek végén működő gyerektáborot mutat be, ahol a varázslatos játékok mögött titkolt abúzus és megalázás emléke maig

kísérti az azóta felnőtt táborozókat. Oláh Judit egykori társaival összegyűlik, hogy együtt értsék meg, milyen hatással volt az életükre ez a hely, és hogyan él bennük tovább. A dokumentumfilm készítésénél szintén a tartalmi fejlesztésben és a finanszírozásban nyújtott segítséget a MEDIA program. „A támogatási döntés után a projekt intenzív fejlesztési szakaszba lépett. Megkezdhattuk az első interjúk levezetését, ami abban segített, hogy kiválasszuk a lehetséges megszólalókat és kipróbáljuk a közös munkát a kamera előtt. Hosszan zajlott a filmben felhasználni kívánt archív anyagok különböző forrásainak felkutatása és a fellelt anyagok feldolgozása. A rendező kiválasztotta főbb alkotótársait – a társíró, zeneszerzőt, operatőrt és a vágót –, és a velük való intenzív munka során kialakult koncepció alapján részletes forgatókönyvet írt.”

„A MEDIA támogatás segítségével elkészítettük a trailer több változatát. A fejlesztés során több technikai tesztet is lebonyolítottunk, többek között a felvételi technika kiválasztásához. Lehetőségünk volt a kutatás során felvett anyagok feldolgozására, ami segített abban, hogy már viszonylag korai szakaszban meggyőző képi összeállítást tudtunk bemutatni későbbi partnereinknek, például az HBO Europe-nak, aki koprodukciós partnerként vett részt a film megvalósításában. A *Visszatérés Epipóba* gyártása során is részt vettünk különböző nemzetközi workshopokon (Archidoc, Eurodoc, DokIncubator), aminek köszönhetően már a film gyártása során feltérképezhettük a film számára legkedvezőbb forgalmazási lehetőségeket.”

A Campfilm munkatársai jelenleg Gerő Marcell első játékfilmjének fejlesztésén dolgoznak, ezzel a filmtervvel terveznek legközelebb pályázni a Kreatív Európa MEDIA támogatására.

Nedeczky Dóra (Moviebar)

Nedeczky Dóra a Moviebar Productions keretén belül kezdett el producerként dolgozni Varga Noémi *King of Fashion* című dokumentumfilmjén, melyet azóta saját vállalkozása, a Mindwax visz tovább. „A Mindwax egyelőre egy kis gyártási kapacitású cég, ami elsősorban artist filmekre és kísérleti filmekre koncentrálna. Amikor Noémivel elkezdtük a közös munkát, a Moviebar Productionsnál dolgoztam, akik pozitívan fogadták a projektet, és nyitottak voltak arra, hogy együtt pályázzunk a Kreatív Európa MEDIA programjához. A pályázat sikeres volt, és ők a projekt fejlesztését mint executive producerek kísérték végig.”

A *King of Fashion* a magyar divattervező, Király Tamás élettörténetét dolgozza fel különleges, kísérleti módon. „A 80-as évek budapesti underground szcénájából lehangoló alkotásaival és különlegesen koreografált bemutatóival emelkedett ki. Király Tamás, akit a német Stern magazin Kelet-Európa Jean Paul Gaultier-jeként említ, hamar berobbant a nemzetközi divatiparba; olyan neves tervezőkkel együtt mutatta be kreációit, mint Vivienne Westwood. Pályáját világszintű érdeklődés kísérte: munkásságával kiemelten foglalkozott az *i-D* magazin és a *Vogue* is. 2013-ban váratlanul holtan találták budapesti lakásában.”

„Ez a megrendítő életút adta a projekt kezdőpontját, de a film túlmutat majd Király Tamás személyes történetén. A forgatókönyv fejlesztése során egyre inkább eltávolodtunk a film dokumentarista alapjaitól, és fokozatosan eltolódtak a hangsúlyok a fikció irányába. A filmnek adtunk egy mágikus-realista fikciós keretet, melyben azzal a gondolattal játszottunk el, hogy mi lenne, ha kapnánk egy második esélyt az élettől. Emellett a *King of Fashion* továbbra is bepillantást enged a közép-európai régió viharos történelmébe és egy művész életébe, aki egy posztsovjét világban próbál érvényesülni.”

LÁSZLÓ
Sára

A Kreatív Európa MEDIA támogatása Nedeczky elmodása szerint a legjobb időben érkezett. „Óriási segítséget jelentett a produkciónak, és új lehetőségeket engedett felfedezni mind a kreatív anyagok fejlesztésében, mind pedig partnerek és további finanszírozás felkutatásában. A fejlesztési időszak során a két legfontosabb és legösszetettebb célunk a teaserünk leforgatása, illetve a forgatókönyv végleges változatának elkészítése volt.”

A projekt kísérleti természete és különleges látványvilága jelentette számukra a legnagyobb kihívást. „Az első lépésünk az volt, hogy legyártsuk a teaserünket magas szintű szakmai körülmények között, ami első számú eszközünk lehet további partnerek, finanszírozók felkutatásához. Ebben a teaserben maximálisan érvényesíteni tudtuk az elképzeléseinket, és lehetőségünk volt tesztelni a forgatási módszerünket is. A teaser elkészítése egyúttal biztonságos terepet adott arra is, hogy felkutassuk a jövőbeli szereplőinket, helyszíneinket, részlegvezetőinket, lehetséges partnereinket, és ki is próbálhassuk velük a közös munkát.”

A Kreatív Európa támogatását megelőző szakaszban több projekt- és forgatókönyv-fejlesztési workshopra is bekerültek, többek között a FLAMIN – New Approaches és a Sheffield Doc/Fest MiniMarket-re is. „Ezek során hamar felfedeztük, hogy egy teljesen más jellegű, személyre szabott forgatókönyvfejlesztési módszerre van szükségünk. A MEDIA támogatása lehetővé tette számunkra azt a luxust, hogy több héten át napi szinten, intenzíven tudtunk foglalkozni kizárólag a forgatókönyvvel.”

Kiss Viki Réka (Bulb Cinema)

Dokumentumfilmek fejlesztése esetében elengedhetetlen segítséget tud nyújtani egy olyan támogatás, mint a MEDIA, hiszen az első időszakban még forgatókönyv nélkül megy a tervezés, csak a vízió van meg, a történet pedig zajlik a maga útján. Ebben a kezdeti időszakban nehéz meggyőzni a finanszírozókat. A *KIX – The Story of a Street Kid* alkotói rengeteget köszönhetnek a Kreatív Európa támogatásának.

CAMPFILM

Fejlesztés Egyedi projektek | Development
Single Projects | 2014–2020

125 000 EUR

A *KIX*-et képviselő Bulb Cinema az Elf Pictures testvércégeként alakult meg. Kiss Viki Rékának, az Elf Pictures egyik producerének Révész Bálint (*Nagyi projekt*), a film rendezője mutatta be ezt a különleges történetet. „A *KIX* egy budapesti utcagyerek története. 10 éven át követjük őt, egészen a felnőttkorig, ami alatt pimasz csínytevőből tulajdonképpen közellenséggé válik. Amikor Bálint találkozott az akkor még nem mozivásznonra vagy televízió-képernyőre szánt anyaggal, rögtön elvarázsolta. Megkereste az alkotó képzőművészt, Mikulán Dávidot, és eldöntötték, hogy filmet csinálnak. Minket producereket pontosan ugyanúgy szippantott be ez a különleges és kreatív világ, mint először Bálintot, azóta pedig – szerencsére – sokakat, magyar és külföldi szakmabelieket és a filmszakmán kívüli embereket is.”

Az ELF Pictures – Bulb Cinema irányítása alatt folytatódott ez a „szerelemprojekt”, amin maig szívvel-lélekkel dolgoznak, hogy a fiatal főhős folytatódó történetéből ne csak tévéfilm, hanem egész estés mozifilm születhesse. „Annyira gazdag anyag áll így rendelkezésünkre, amiből reményeink szerint egy igazi nagy ívű, a nemzetközi piacon is sikeres film tud készülni. A szakmai ambíciókhoz hozzátartoznak mélyen emberi aspektusok is; ez egy szociálisan nagyon érzékeny projekt, ahol a filmkészítők fel vannak ruházva etikai és erkölcsi felelősséggel is. Ilyen hosszú idő alatt bizony belefolytunk a hátrányos helyzetű szereplőink életébe, ahol tudunk, segítjük is őket, és legfőbb célunk, hogy hűen tudjuk elmesélni ennek az alulreprezentált, marginalizált csoportnak a történetét – a városi szegénység, az urbanizációnak és a dzsentifikációnak áldozatul esett fiatal (nem roma) gyerekek történetét, akik miközben rájuk a belváros utcáit, kihullanak a szociális védőhálóból, hiába az iskola vagy a gyermekjóléti szolgálat.”

Révész Bálint, a *KIX* projekt rendezője szerint a Kreatív Európa MEDIA fejlesztési támogatása a leghasznosabb, ami csak a rendelkezésükre állhat. „Ennek a támogatásnak köszönhető, hogy szabadon tudunk a történeten dolgozni egy projekt korai szakaszában, még szigorú elköteleződés nélkül. A *KIX* esetében rengeteg dolgunk volt

a dramaturgiai ívvel, illetve a projekt érzékenysége miatt jelentős háttérkutatást kellett végeznünk különböző szakemberekkel, miközben az élet pedig írta tovább a forgatókönyvet, és nekünk mindig résen kellett lenni és egy kamerával megjeleníteni adott pillanatban adott helyen.”

A támogatás elmélyült „finomhangolási” munkát tett számukra lehetővé, szabadon tudtak dolgozni az anyaggal, egyszerre forgattak, vágtak, pilotot készítettek, hogy tovább tudjanak dolgozni a projekten. „Számos fórumot megjártunk ez alatt (CPH: FORUM, goEast, Sarajevo DocuTalents from the East, Verzió DocLab stb.), ami nem csak azért volt jó, mert díjakat nyertünk, ami esetenként pénzzel is járt, hanem mert iszonyú sokat tudott fejlődni a projekt, miközben a nemzetközi szakma is megismerte. Szereztünk német és dán (nem mellesleg Oscar-jelölt) partnereket is, akikkel zajlik a munka, a horvát koproducerünk pályázata pedig már nyert is az ottani filmalapnál. Mindez aligha valószínűsíthető volna meg a MEDIA támogatása nélkül.”

Petrányi Viktória (Proton Cinema)

A Proton Cinema független produkciós céget 2003-ban alapította meg Petrányi Viktória producer és Mundruczó Kornél film- és színházi rendező, és közös sikereik (*Delta*, *Fehér Isten*, *Jupiter holdja*) után 2008-ban más rendezők és külföldi produkciók előtt is megnyitották a kapukat. A Proton Cinema az évek során az egyik legsikeresebb produkciós céggé fejlődött, számos nemzetközi produkció készítésében részt vettek, filmjeik állandó vendégek A-kategóriás fesztiválokon, többek közt Berlinben, Cannes-ban és a Velencei Biennálén. Elkötelezetten támogatják a fiatal filmrendezőket, akik a Proton műhelyében lehetőséget kapnak a bemutatkozásra és egyedi stílusuk kibontakozására.

A Kreatív Európa MEDIA támogatása jelenleg hat projektjüket érinti, melyekről Petrányi Viktória mesélt: „Támogatást kapott a Szilágyi Fanni rendezésében készülő Ciccioletta-dokumentumfilm, valamint a csomagtervpályázat keretében Szabó Simontól a *Marad az Úr*, Reisz Gábor *Szabadság*

című filmterve, Mundruczó Kornéltól a *Szibéria*, Kárpáti György Mór *Uhu (Tűz)* és Takács Gábor *Meteor* című dokumentumfilmterve.”

Szabó Simon (*Papírrepülő*) *Marad az Úr* című filmtervének főhőse egy kilencéves kislány, aki barátaival kozmikus utazásra készül – ők akarnak lenni az első gyerekek az űrben. A *Szabadság* Reisz Gábor (*VAN valami furcsa és megmagyarázhatatlan*) filmterve, melynek középpontjában egy budapesti téren felbukkanó fekete lyuk és az emberekre tett hatása áll. Mundruczó Kornél (*Jupiter holdja*) nagyszabású filmterve, a *Szibéria* az első világháború idején játszódik, főszereplője a Budapesten éppen hatalmas sikerrel bemutatott Csárdáskirálynő karmestere. Az *Uhu (Tűz)* Kárpáti György Mór (*Guerilla*) filmterve. Főhőse egy 16 éves lány, aki a szülei válása hatására krízisbe kerül, és ahhoz, hogy elfogadja az új helyzetet, meg kell küzdenie saját, pusztító erejű félelmeivel. Szilágyi Fanni dokumentumfilmje Staller Ilonáról, a magyar származású, de Olaszországban élő fotomodelről, politikai aktivistáról és pornósztárnőről szól, Takács Gábor filmje pedig a Budapesttől 25 kilométerre található, több mint 100 éves Meteor telep történetét járja körbe, új és archiv jelenetek segítségével.

A támogatott filmtervek mind különböző fázisban vannak: „Van, ahol már kész forgatókönyvünk van, és van, ami még csak treatment fázisban van. A cél, hogy ezek a tervek a következő 3-5 év során megvalósuljanak, és a következő 1-2 évben gyártásba kerüljenek. A fejlesztési támogatást minden esetben forgatókönyvírásra, dramaturgok bevonására, látványtervezésre, castingfolyamatok beindítására szánjuk. A Kreatív Európa fejlesztési programja minden film esetében nagy előrelépést jelentett.”

A Kreatív Európával való együttműködésről is mesélt. „Szerencsére az évek során több sikeres pályázatunk volt. Az együttműködés mindig nagyon hatékony és jó. A Proton Cinema folyamatos fejlesztési kapacitásához nagyban hozzájárult a Kreatív Európa, a csomagtervek tervezhetővé tették a fiatal alkotóink munkafolyamatait is. Ezek-

NEDECZKY
Dóra

kel a támogatásokkal valóban módunk nyílik arra, hogy hosszú távú stratégiákat alkothassunk a cég számára.”

**Berger József,
Endrényi Krisztina
(Mythberg Films)**

A Mythberg Films több mint húsz éve a magyar filmgyártás aktív résztvevője: 2000 óta készítenek saját fejlesztésű televíziós és mozifilmeket, komoly tapasztalattal rendelkeznek a nemzetközi koprodukciók területén is. A cég két meghatározó vezetője Schmidt Judit line producer/ügyvezető és Berger József producer. A csapat tagjai dr. Endrényi Krisztina producer és szerzői jogi ügyvéd, aki a cégnél produceri, jogi és üzleti feladatokat lát el és Lipák Erzsébet, a cég könyvelője. Hozzájuk csatlakozott 2018-ban Szandtner Júlia produkciós koordinátor, és ő volt a MEDIA pályázatok projektfelelőse is. A támogatást többek közt készülő játékfilmjeik forgatókönyvének fejlesztésére és castingjára is fordítják.

Berger József a cég sikereiről mesélt: „A Mythberg Films működése során Magyarország egyik megbízható produceri cégévé, filmgyártójává vált, melyet nem csupán a sikeresen lezárt produkciók, hanem az évek során elnyert díjak is mutatnak: számos A kategóriás és egyéb fesztiválszereplés (Berlin, Velence, Toronto, Locarno, London, Varsó, Moszkva, Kairó, Mar del Plata, Edinburgh, Palm Springs stb.) mellett olyan eredményeket is magukénak tudhatnak, mint az Európai Filmakadémia jelölése legjobb rendező és legjobb operatőr kategóriában, a velencei zsűri különdíja, a velencei legjobb férfi főszereplő (Vincent Gallo az *Ölésre ítéltve* c. filmben), vagy akár a biarritzi televíziós fesztivál fődíja és sok más egyéb díj és elismerés.

A 2020-as csomagterv-pályázati kiírásban három fejlesztés alatt álló nagyjátékfilmjük és egy animációs kisjátékfilmjük kapott támogatást. Szerb Antal *Útas és holdvilág* című regényét magyar-olasz-német koprodukcióban Szász János dolgozza fel. „Jelenleg is zajlanak a szereplőválogatások, reményeink szerint hamarosan folytatódhatnak

MOVIEBAR

Fejlesztés Egyedi projektek | Development
Single Projects | 2018

25 000 EUR

a külföldi terepszemlék is. Sajnos a vírus okozta helyzet jelentősen lelassította az előkészületeket mind a három országban. Jelenleg nemzetközi forgalmazókkal folynak megbeszélések, és hamarosan megkezdjük a pályázataink benyújtását a partnerországokban, majd később természetesen az Eurimageshoz is.”

Herendi Gábor *Lifelike* című filmje egy „high-concept” sci-fi és családi dráma lesz, amely magyar-belga-kanadai koprodukcióban készül. A film terveiről Endrényi Krisztina mesélt: „A film nyelve angol lesz, de egy nem meghatározott helyen játszódik, és a magyar forgalmazás mellett természetesen a nemzetközi piacra is gondolkunk a fejlesztés során. Ehhez világszinten ismert szereplőket castingolunk. A támogatást ennek megfelelően részben a forgatókönyv továbbfejlesztésére fordítjuk, hogy a nemzetközi sztereotípeknek megfelelő legyen, részben nemzetközi, elsősorban észak-amerikai castingra, de megkezdjük a film látványának a kialakítását is.”

A *Tündér Lala* lesz a Mythberg Films első egész estés animációja, melyet Szabó Magda ismert regénye alapján készítenek. „Luxemburgi és német koprodukciós partnereink vannak, és szerencsére már világforgalmazónk is. Az elnyert támogatásból véglegesítjük a karakter- és látványterveinket, bevonunk angol anyanyelvű forgatókönyvírót, aki az animációs forgatókönyv véglegesítésében segít majd nekünk, és elkezdjük előkészíteni a film storyboardját, amit reményeink szerint majd a Nemzeti Filmintézet (NFI) gyártási pályázatával véglegesíthetünk” – mondta Krisztina.

Az *Albert* Pataki Szandra, a fiatal, de máris sok elismerést szerzett rendező bábanimációs kisjátékfilmje, amely stop-motion animációs technikával fog készülni. A kapott támogatásból egyéb források bevonása mellett tervezik megvalósítani a kisfilmet. Jelenleg forgatókönyv-fejlesztési szakaszban van egy történelmi filmjük is a Filmintézetnél, és egy magyar-ír-kanadai koprodukció is fejlesztés alatt áll. Számos fiatal rendezővel folytatnak fejlesztési beszélgetéseket, ezekkel a projektekkel is pályázni terveznek.

Development support of feature films and documentaries

As its name suggests, the MEDIA sub-programme of Creative Europe supports audiovisual and cinematographic productions that are truly creative and that give every indication of being unique and interesting. It provides assistance to a wide range of projects in their early stages of production, be it script-development, casting, technical trials or location scouting. Indeed, the financial support is essential in order for many plans to get underway. For documentaries, where life itself is quite literally the author of the story, the initial funding can set the preparation process in motion without the creators even knowing where or how the scenario will end up. For experimental portrait films, where there are elements of the documentary-film genre mixed with images of fantasy, a high-quality teaser and a thoughtful concept are required in order to find international investors. Or, in the case of highly anticipated, internationally co-produced feature films, exploring locations and keeping in touch with partners is particularly important. The projects presented on the following pages were lucky enough to benefit from the support of the MEDIA sub-programme in various phases of development and pre-production.

Mónika Mécs (Inforg-M&M)

After *On Body and Soul* won the prestigious Golden Bear at the 67th Berlinale and was nominated for an Oscar the following year, Ildikó Enyedi finally got the chance to start working on her beloved project of the last few decades, the adaptation of the acclaimed 1942 novel by Milán Füst, *The Story of My Wife*. The film is produced by Inforg-M&M Film, the same company that brought us *On Body and Soul*, with Mónika Mécs leading the team. Shooting started in April 2019, and the international crew is currently in the last stages of post-production.

Since producing *Those Who Remained*, which was also shortlisted for an Oscar in 2019, Mécs has been working on several projects at once. Thankfully, Creative Europe has always provided her with support so she can carry out her diversified work. "MEDIA's development support is a huge help, especially to co-productions, where it encourages other supporters to believe in the project. Generally speaking, the experience has always been great. However, the length of time it takes for them to make a decision renders finan-

cial planning a bit difficult – it can sometimes take six or seven months," shares Mécs.

The film is an adaptation by Enyedi of Füst's novel, which was nominated for the Nobel Prize in Literature. The leading actors in *The Story of My Wife* are the world-famous Léa Seydoux and Louis Garrel from France, and the Dutch actor Gijs Naber. The story is set in the 1920s, when the sea captain Jakob Storr meets Lizzy, a frivolous French woman, and they get involved in a relationship filled with drama and jealousy. The film was made in an international co-production in collaboration with Komplizen Film from Germany, Pyramide Productions from France and Moliwood Films from Italy and was shot in Hamburg, Malta and Budapest. The Creative Europe support was used in the pre-production phase. According to Mécs, "It mostly covered the international travels for the preparations, producer meetings, market participations, and the cost of the casting and preparation crew."

The premiere was originally planned for the autumn of 2020, but the current health crisis has postponed this. The visual and sound post-production takes place in Germany and Hungary,

KISS
Viki Réka

BULB CINEMA

Fejlesztés Egyedi projektek | Development
Single Projects | 2019

25 000 EUR

and the next step is to create the DCP and ship to distributors. Because of the pandemic, some of Mécs's other projects have also been put on hold. "We are mostly writing and developing right now, as well as finishing the wrapped films. Once some scripts are finished, we would gladly apply for support."

Sára László (Campfilm)

Campfilm prioritises documentaries and feature films that deal with social issues and are created with high artistic standards. It was co-founded in 2007 by the producer Sára László, who spoke to us about their experiences and projects. "The Creative Europe MEDIA support has been an important catalyst for all of our accepted projects. Each application was submitted after a process of research and preparation, but in general it is safe to say that it was all about bringing experience and materials together to create a tangible film project. That is an important milestone in itself, accompanied by the fact that these elements are naturally and continuously changing up until the very moment filming begins. The compilation of the materials used in our application helps us think about the relevant processes, from the development stage to the financing, all the way through to the distribution stage. It also encourages us to keep reviewing the plans outlined during production."

Campfilm has been supported by the MEDIA programme for several years now. Indeed, two of their films have recently received the support: the World War II drama by Dénes Nagy entitled *Natural Light* and Judit Oláh's documentary *Return to Epipo*. László tells us that "In the early stages of development [of *Natural Light*], we applied with a treatment and an elaborate scene. Thanks to the MEDIA support, the director/screenwriter Dénes Nagy was able to work on the versions of the script within the framework of the international script development training Torino Adapt Lab, with the professional help of outstanding mentors. The support also allowed us to go on to the training programme, Torino Feature Lab, which

was initiated for film projects that are already in their development phase."

"Participating in these two training programmes indirectly brought the project together with the international distributor, Paris-based Luxbox. The development of the co-production structure of four European countries and the preparation for the Eurimages application were preceded by numerous meetings and consultations with partners at various international events. Our participation in these events was also partially made possible thanks to the MEDIA support, which also played an important role in going on our first location scouting trips. We shot *Natural Light* almost entirely in Latvia."

Return to Epipo is a documentary by Judit Oláh about a children's summer camp in Hungary where, in the late 1980s, magical games concealed abuse and humiliation. The children who went there have been haunted by their memories ever since. The director, who also attended the camp as a child, brought some of the others together to try to understand how the place has affected them. The MEDIA support assisted in the content development and the funding. László explains, "After our project was accepted, we entered an intensive development phase. We were able to start organising our first interviews, which helped us select potential interview subjects and try out the work with them in front of the camera. It took a long time to find and then process the various sources of archive materials that we could use in

KIX – The Story of a Street Kid

PETRÁNYI Viktória

the film. The director selected her main co-creators – the co-writer, the composer, the cinematographer and the editor – and wrote a detailed script based on the concept that she developed during intensive work with the team.”

“With the help of the MEDIA support, we created several versions of the trailer. During the development we conducted technical tests, including on a selection of recording techniques, and processed the material recorded during our research, which helped us present a compelling compilation to our partners at a relatively early stage, thanks to which HBO Europe got involved in the realisation of the film as a co-production partner. During the production of *Return to Epipo*, we also participated in various international workshops (Archidoc, Eurodoc, DokIncubator) where we were able to chart the most favourable distribution opportunities during the production.”

Campfilm is currently working on the development of Marcell Gerő's first feature film, which is the next project they plan to show in order to apply for support at Creative Europe.

Dóra Nedeczky (Moviebar)

Dóra Nedeczky started working as a producer on Noémi Varga's documentary *King of Fashion* at Moviebar Productions, before taking it to her own company, Mindwax. “For the time being, Mindwax is a company with a small production capacity that focuses on arthouse and experimental film. I was working at Moviebar Productions when

Noémi and I started collaborating. The company welcomed the project and was open to jointly applying to the MEDIA sub-programme of Creative Europe. The application was successful, and as executive producers they helped with the development.”

Presented in a very specific and experimental way, *King of Fashion* depicts the life of Tamás Király, the famous Hungarian fashion designer. “In the Budapest underground scene of the 1980s, Király stood out with his incredible creations and highly choreographed fashion shows. Nicknamed ‘the eastern European Jean Paul Gaultier’ by *Stern Magazine*, he was a hit on the international fashion scene and worked together with designers like Vivienne Westwood. His work was closely followed at an international level, including being showcased in *i-D* and *Vogue*. Until 2013, when he was found dead in his Budapest apartment.”

“Király's tragic life may have been the starting point of this project, but the film oversteps his personal story. During the script-development, we slowly backed away from the documentary form and started moving towards a more fictional approach. We gave it a magical-realist frame, where we toy with the idea of ‘What if we get a second chance at life?’ *King of Fashion* offers a peek into the history of eastern Europe as well as into the life of an artist who was trying to assert himself in a post-Soviet world.”

Nedeczky says the Creative Europe MEDIA support could not have come at a better time. “It provided so much help to the production and allowed us to discover new opportunities in developing the creative material and in finding partners and other financial support. During the development phase, two of our main goals were shooting a teaser and finishing the script.”

The biggest challenge was the experimental nature and the specific vision of the project. “The first step was to create a high-quality teaser, which would be our most important asset, and to find other partners and financiers. We were able to validate

PROTON CINEMAFejlesztés Egyedi projektek | Development
Single Projects | **2019****25 000 EUR**

our vision in the teaser, which also put our shooting methods to the test. It provided us with a safe space to find actors, locations and heads of department, as well as potential future partners, and to see how collaborating with them would work.”

Before receiving the Creative Europe MEDIA support, *King of Fashion* was selected to several project and script development workshops, such as FLAMIN – New Approaches and Sheffield Doc/Fest MiniMarket. “At these workshops, we quickly realised that we needed a completely different, personalised script-development method. The MEDIA support gave us the ‘luxury’ to work on our script intensely, several days a week.”

Viki Réka Kiss (Bulb Cinema)

For documentaries in development, it is essential to receive support like MEDIA, because the first stage sees authors planning a film without a script. They still only have a vision, and stories move forward in their own way. At this point it is hard to convince financiers to provide support. The authors of the project *KIX* – *The Story of a Street Kid* have a lot to thank for the support of Creative Europe.

Bulb Cinema, the company representing *KIX*, was launched as a sister company of ELF Pictures. Viki Réka Kiss, one of the producers at ELF Pictures, was introduced to the unique project by its director, Bálint Révész (*Granny Project*). “*KIX* is about a street kid in Budapest. We follow him over the course of 10 years, until he reaches adulthood. It’s during this time that he goes from being a cheeky troublemaker to basically becoming a public enemy. When Bálint saw the footage of the boy, which had not yet been made for television or the big screen, he contacted the artist, Dávid Mikulán, and together they decided to make a film about the boy. It had the same powerful impact on us, as producers, and – luckily – has since also sparked an interest in many experts and professionals from both within and outside of our industry.”

Under the guidance of ELF Pictures and Bulb Cinema, this “love project” continues to be devel-

PROTON CINEMAFejlesztés Csomagtervek | Development
Slate Funding | **2015, 2020****320 000 EUR**

oped, and they are still putting their heart and soul into it. They not only want to make a TV movie out of it, they also want to show it in cinemas. “We have such rich footage that we hope it can grow into becoming a successful film, on the international market as well. Besides our professional ambitions, it has a deeply human aspect, whereby it’s a socially sensitive project for which the filmmakers are facing ethical and moral responsibilities. We have become quite involved in the life of our characters and we try to help them wherever we can. Our main goal is to tell the honest story of an underrepresented, marginalised group – the story of young (not Gypsy) children who have become victims of poverty, urbanisation and gentrification. As they roam the streets, they are falling out of the social safety net, regardless of schools and other child welfare services.”

Révész says the development support of MEDIA is the most useful support they could have hoped for during this period. “Thanks to the support, we can work freely on the story, without any strict obligations at this early stage. We have a lot of work to do on the dramaturgy, and since our topic is a very sensitive one, we have to make significant background research with the help of various specialists. And all the while life keeps on writing the script for us. We have to stay alert and make sure to be at the right place at the right time to shoot scenes with our camera.”

The support has enabled them to “fine-tune” their work and manage the footage without constraints. They shoot, edit and work on the pilot all at the same time in order to keep working on the project. “We visited several forums (CPH:FORUM, goEast, Sarajevo Docutalents from the East, Verzio Doclab, etc.), which was not only great because of the prizes we won (there was often a financial reward as well), but also because the project could develop very well and become known by the industry abroad. We started working with partners from Germany and Denmark, and the Croatian co-producer’s application for support was also selected by the local film institute. All this could hardly have been possible without the support of MEDIA.”

BERGER József ENDRÉNYI Krisztina

Viktória Petrányi (Proton Cinema)

The independent production company Proton Cinema was founded in 2003 by the producer Viktória Petrányi and the film and theatre director Kornél Mundruczó. In 2008, following their joint successes (*Delta*, *White God*, *Jupiter's Moon*), they decided to open their doors to other directors and foreign productions. Over the years, Proton Cinema has become one of the most successful production companies in Hungary and has participated in numerous international productions, with their films regularly being invited to A-list festivals such as the Berlinale, Cannes or the Biennale in Venice. They are committed to supporting young filmmakers by giving them an opportunity to introduce themselves to the world of cinema and to unfold their individual style in a creative environment.

The MEDIA Slate Funding support of Creative Europe is currently assisting six projects in development. Petrányi provides us with their titles: "The film project *Marad az űr*, directed by Simon Szabó; *Szabadság*, by Gábor Reisz; *Szibéria*, by Kornél Mundruczó; *Uhu*, by György Mór Kárpáti; a documentary about Cicciolina, by Fanni Szilágyi; and *Meteor*, by Gábor Takács."

The protagonist of *Marad az űr*, a film by the same director who gave us *Paper Planes*, is a nine-year-old boy preparing for a cosmic journey with his friends – they want to be the first children in space. *Szabadság* is the new film plan of Reisz (*For Some Inexplicable Reason*) and focuses on a black hole that pops up in a square in Budapest, and the effect that it has on people. Mundruczó's historical film project *Siberia* takes place during World War I and is about the life of the conductor of *The Csárdás Queen*, an operetta that was very well received in Budapest. Kárpáti (*Guerilla*) is working on the mystical *Uhu*, which is about a 16-year-old girl who is having great difficulty coming to terms with her parents' divorce. In order to accept this new situation, she is forced to deal with her own overwhelming fears. Szilágyi's documentary is

about Ilona Staller, a Hungarian-born model, political activist and porn star who lives in Italy. And finally, Takács' documentary is about Meteor, a 100-year-old estate located 25 kilometres out of Budapest. Using archive but also new material, the film will present its unique history.

These six supported projects are all in different phases of production. "Some of them have finished scripts, others are still in the treatment phase. The goal is for these plans to be put into production within the next 1-2 years and to be carried out over the next 3-5 years. In all cases, development support is intended for screenwriting, the involvement of playwrights, visual design, and the start of casting processes. The support of the Creative Europe development programme has in each and every case represented a big step forward," says the producer.

Petrányi also mentions her general experience with Creative Europe. "We are fortunate enough to say we have had several successful applications over the years. The cooperation has always been very efficient and positive. Creative Europe has greatly contributed to Proton Cinema's continuous development capacity, and the slate funding has made our young creators' workflows conceivable. These grants mean we really have the opportunity to come up with long-term strategies for the company."

Berger József, Endrédi Krisztina (Mythberg Films)

Over the last 20 years, Mythberg Films has been an active member of the Hungarian film industry. They have been making films for TV and cinema and have gained significant experience with international co-productions. The two major figures of the company are its line-producer and manager, Judit Schmidt, and its producer, József Berger. Other essential members of the team are its producer and copyright lawyer, Dr. Krisztina Endrédi, and its accountant, Erzsébet Lipák.

MYTHBERG FILMS

Fejlesztés Csomagtervek | Development

Slate Funding | 2020

170 000 EUR

József Berger summarised the company's most significant successes: "Mythberg Films has become one of the most reliable members among Hungarian production companies, with many successful films wrapped and several international awards under its belt. Our films have been presented at A-list festivals, including Berlin, Venice, Toronto, Locarno, London, Warsaw, Moscow, Cairo, Mar del Plata, Edinburgh and Palm Springs, and have received nominations from the European Film Academy for Best Director and Best Cinematographer." They won a Special Prize from the jury and the Best Actor award (for Vincent Gallo in *Essential Killing*) in Venice, as well as the main award at the Biarritz International Festival of Audiovisual Programming, just to name a few nominations and awards.

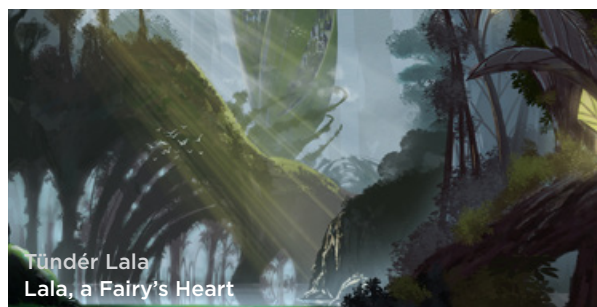
From the 2020 Slate Funding application, the production company received financial support for three features and an animated short film. *Journey by Moonlight*, based on the novel by Antal Szerb, will be a Hungarian-Italian-German co-production directed by János Szász. "We are currently casting, and hopefully we can soon continue the location scouting abroad. Unfortunately the coronavirus has slowed down preparations. We are constantly talking to international distributors, and we will soon start to apply for support from the partner countries and eventually from Eurimages as well," says Berger.

Gábor Herendi's *Lifelike* will be a "high-concept" sci-fi and family drama and a Hungarian-Belgian-Canadian co-production. Endrényi told us about what's next in store for *Lifelike*: "The film will be in English, but it won't take place in a defined location. We're currently preparing for the international market as well, not just for the Hungarian one. Based on that, we are casting internationally known actors. The MEDIA support helps us develop the script so that it can qualify according to international standards as well as in the foreign, mostly North American casting. We'll also be able to start creating the scenery."

Lala, a Fairy's Heart will be the company's first feature animation film. It is an adaptation of Magda

Szabó's well-known novel. "In the team there are co-producers from Luxembourg and Germany, and luckily we already have an international distributor. The character design and scenery can be finalised with the MEDIA support, and we got a native English scriptwriter involved to help with finalising the animation script. We have started the preparations on the storyboard, which will hopefully be finished thanks to the support of the National Film Institute Hungary", says Endrényi.

Another project, the stop-motion animated short film called *Albert*, will be directed by Szandra Pataki, who is a young and already recognised puppet-animation director. Mythberg Films' plan is to execute the short with the MEDIA support as well as other financial sources. The company is also developing a historical film at the National Film Institute as well as a Hungarian-Irish production and is in contact with several young filmmakers working on various projects. The plan is to start submitting their work for support as well.

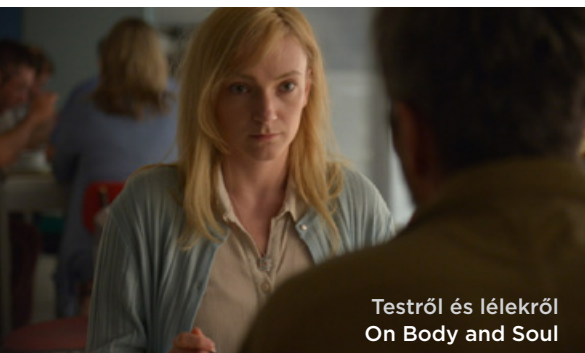

MÉCS
Mónika

Ezért érdemes filmet csinálni

Mint az amerikai álom, csak épp Budapesten. Kívülről nézve ilyen az Inforg-M&M Film gyártó cég története: egy házaspár által alapított, aprócska, független cég tizenöt évvel, egy Oscar-jelöléssel és jó néhány fesztiváldíjjal később éppen Magyarország legnagyobb filmprojektjét készíti.

Az Oscar-jelölt *Testről és lélekről* rendezője, Enyedi Ildikó új filmje, *A feleségem története* 10 millió eurós (3,5 milliárd forintos) költségvetésű, sok országon átívelő, nemzetközi sztárokat felvonultató koprodukció, amelynek előkészítését a Kreatív Európa is támogatta. „Az ember sosem egy sikertörténet szereplőjeként látja saját magát. Miközben a dolgot csinálod, hullámszik benned mindenféle gondolat, vajon jól és jól csinál-e, és sokszor érzed azt, ezt még végigcsinálod, de aztán leállsz – ami persze aztán sosincs így. A filmkészítés állandó kételyekkel jár: érdekelt ez valakit? Van ennek értelme? De ez jó így, mert bármilyen nehéz is ez az alkotói folyamat, ez sarkall nagyobb teljesítményekre. Ha valaki mindennel elégedett, az nem halad előre” – mondja Mécsek Mónika producer.

Testről és lélekről
On Body and Soul

Mécsek férjével, Mesterházy Ernővel alapította meg a később az Inforggal fuzionáló M&M Filmet 2005-ben. „A férjem egy jó érzékű kulturális menedzser, egy olyan üzletember, akire mindig lehet számítani. Én pedig a Színház- és Filmművészeti Egyetemen végeztem, nekem a film a hivatásom, a szívügyem. Persze, keresni is kell vele, de egy orvos sem azért műti meg a betegeket, hogy meggazdagodjon, hanem hogy gyógyítson. Nem minden a profit” – mondja Mécsek Mónika. „Értéket akarunk teremteni. És nagyon jó érzés, amikor egy ötletből előbb szinopszis és treatment lesz, és aztán egy-két éven belül viszontláthatjuk a vásznon. A legnagyobb öröm az, ha nemcsak történetet mesélünk, de az emberek érzéseire hatni tudunk vagy éppen látásmódjukat is tudjuk formálni. Megható, ha egy filmünk igazán mélyen megérinti a közönséget” – mondja Mécsek, majd beszámol arról, milyen meglepetéssel szembesültek az Oscar-shortlistre is felkerült *Akik maradtak* után, amely két, a holokauszt miatt szinte minden szerettét elvesztő ember talpra állásáról szól. „Többen azzal jöttek oda hozzánk, hogy megköszönjék a filmet, mert nemrég maguk is elvesztették családtagjaikat, és minden reményüket is. De a film megnézése után már úgy érzik, mégis tovább lehet lépni. Ezért érdemes filmet csinálni.”

Mécsek Mónika a Fekete Doboz dokumentumfilm-csapatnál kezdte a pályáját; filmjeik több társadalmi krízishelyzetről tudósítottak, periferiára szorult emberek sorsát mutatták be. A producer azt mondja: a dokumentumfilmzéssel szerzett szemléletmód azóta is meghatározza a munkáját. „Olyan producer vagyok, aki eléggé befolyol a kreatív munkába is, akár a forgatókönyvírásba is, és ehhez sok-

TESTRŐL ÉS LÉLEKRŐL

30

országban

forgalmazták

Forgalmazási támogatás | 2017

624 500 EUR

szor a dokumentumfilmes múltamból meríték. A cégalapításkor a koncepciónk része volt, hogy mindig adjunk valamit az embereknek, akár művészfilmmel, akár műfaji produkcióval. És törekszünk arra, hogy szeretettel ábrázoljuk karaktereinket; empatikusak vagyunk velük akkor is, ha mindenkinek vaj van a fején, mint mondjuk a *Brazilokban*.”

Mécs és Mesterházy hamar összebarátkoztak egy másik producerrel, az Inforg Stúdiót irányító Muhi Andrással. „Nagyon tetszett a rá jellemző tehetséggondozás, fiatal kezdő alkotók felfedezése és menedzselése: tőle indult az Oscar-díjas Nemes Jeles László, Kenyeres Bálint, Fliegauf Bence és még sokan.” Az első kooperáció után a két cégből létrejött az Inforg-M&M Film. (Muhi ma már a Focusfox cégnél dolgozik.) Az Inforg-M&M Film első projektje rögtön hatalmas siker lett: Fliegauf Bence *Csak a szél* című, a magyarországi romák elleni gyilkosságsorozatát feldolgozó filmje megnyerte a Berlinálén a zsűri nagydíját, az Ezüst Medvét. „A politikusok attól tartottak, hogy a filmmel rossz képet festünk a hazánkról, de meggyőztem őket, hogy ez nem így van. Épp azt mutattuk meg, hogy olyan országban élünk, ahol képesek vagyunk szembenézni az ilyen bűnökkel is” – fogalmaz Mécs.

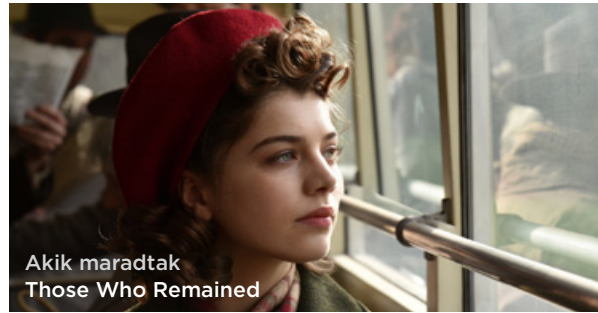
Néhány évvel később jött a *Testről és lélekről* Arany Medvéje és Oscar-jelölése, az *Akik maradtak* Oscar-shortlistre kerülése és az *Ostrom* című rövidfilm Diák-Oscarja, valamint több fesztiválmeghívás. „A siker nagyon erős hajtóerő, de a helyén kell kezelni, és ez elég nehéz. De helyre tud tenni, ha nincs elég önbizalmad, a cég számára pedig egy díj olyan címke, ami ajtókat nyit ki: ha van ilyen címkéd,

A FELESÉGEM TÖRTÉNETE

Fejlesztés Egyedi projektek

2018

50 000 EUR

Akik maradtak
Those Who Remained

komolyabban vesznek. A *feleségem története* esetében eljött az a pont, amikor már nem csak én rohangáltam a finanszírozókhoz, hanem minket is megkerestek más cégek, hogy szeretnének csatlakozni a produkcióhoz, és európai színészek és szakemberek jelentkeztek be” – emlékszik vissza Mécs Mónika. A nő főszereplő, a kétszer is Bond-lányt játszó Léa Seydoux is azt nyilatkozta korábban: mindenképpen szeretett volna bekerülni a produkcióba.

A *feleségem történetének* utómunkáit a koronavírus-járvány alaposan megnehezítette, de október végéig mindenképp befejezik a filmet, a bemutató dátuma pedig attól függ, mely nagy fesztiválra válogatják be a filmet. Ahogy Mécs fogalmaz: „Már a *Testről és lélekről* idején is látszott: a fesztiváldíjaknál nem létezik egy filmnek sem jobb piárosa.”

Why it's worth making movies

It's the American Dream, but in Budapest. That's what you feel when you learn about the history of the production company Inforg-M&M Film. A married couple founded the then tiny, independent company, which is now – fifteen years, several festival prizes and an Oscar nomination later – producing the biggest film project Hungary has ever seen.

Akik maradtak
Those Who Remained

The Story of my Wife is the new movie by Ildikó Enyedi, the director of the Oscar-nominated *On Body and Soul*. A co-production that spans a number of countries, it has a budget of 10 million euros, international movie stars acting in it, and its pre-production was supported by Creative Europe. The producer Mónika Mécs says, "People never see themselves as the hero of a success story. While you do what you do, you always have mixed feelings about whether you're doing it well or not, and you often feel 'Okay, I'll finish that one but then never ever'. But of course, in the end, you never stop. Moviemaking comes with endless doubt: will the film interest anyone? Does it make any sense? But it's all right to feel that way because it's also like a kind of drive towards bigger achievements, no

matter how hard the creative process. If you're always content with everything then you never take the next leap."

Mécs founded M&M Film with her husband Ernő Mesterházy in 2005. "My husband is a cultural manager who has good taste; he's a businessman you can always rely on. I graduated from the University of Theatre and Film Arts in Budapest, so film is my profession, my vocation. Of course, you have to make some money, but a surgeon operates in order to save lives, not to get rich. Profit isn't everything," she says. "We want to create values. You feel really good when at first you have an idea, then a synopsis, then a treatment, and then a few years later you're watching it on the big screen. The greatest pleasure is when you have an effect on people's emotions or when your stories shape their perspective. It's really moving to see how our films have deeply touched people," says Mécs. She talks about the astonishing feedback they received after *Those Who Remained*, the Oscar-shortlisted movie about two people who lost almost everyone they loved in the Holocaust and how they got back on their feet again. "There were members of the audience who thanked us, sharing their own stories of having recently lost loved ones, but having then found solace in our film. That's why it's worth making movies."

Mónika Mécs started her career at Black Box, which made documentaries about social crises and people on the edge of society. Mécs says that her approach to documentary filmmaking still defines the rest of her work. "I'm a producer who likes to work on the creative process too, even at the stage of writing the script, and for that I take inspiration from my past at Black Box. Since founding the company, we have wanted

ON BODY AND SOUL
30 distributed in
 countries
 Distribution support | **2017**
624 500 EUR

to bring something important to the audience, regardless of whether it's an arthouse film or a genre piece. And we always aspire to portray our characters with love and empathy, even when they aren't as innocent as lambs, like in the movie *Brazils*."

Mécs and Mesterházy soon became friends with another producer, András Muhi, of Inforg Studio. "We really liked how he finds, supports and manages young talents. He discovered Oscar-winning László Nemes, Bálint Kenyeres and Bence Fliegau, amongst others." After their first cooperation the two companies decided to merge to become Inforg-M&M Film. (Muhi has since left to work at another production company, Focusfox.) Their first project, *Just the Wind* by Bence Fliegau, became a success overnight. The story is about a series of racist murders against Hungarian Roma people, and the movie was awarded the Jury Prize - the Silver Bear - at the Berlinale. "Politicians were afraid that the film would speak poorly about our nation, but I convinced them that, on the contrary, the film shows how we live in a country where we can confront different issues and talk about them, even when it comes to these kinds of sins," says Mécs.

A few years later, *On Body and Soul* was nominated for an Oscar and won a Golden Bear, *Those Who Remained* made it to the Oscar shortlist, the short film *A Siege* was awarded the Student Academy Award, and the company's movies received numerous invitations to film festivals all around the world. "Success is a really strong drive but you have to know how to handle it, and it's not at all easy. However, it can be healing if you don't have enough self-confidence, and for the company success can open doors: if

THE STORY OF MY WIFE
 Development Single Projects
2018
50 000 EUR

A feleségem története
 The Story of my Wife

you are labelled with it then you are taken more seriously. During the pre-production of *The Story of my Wife*, not only did I chase businessmen to convince them to support us, but companies came to us wanting to join the production. Even European actors, actresses and professionals knocked on our door," remembers Mécs. Léa Seydoux, the female lead who has twice been a Bond girl, had also told the press that she wanted to be in the production by all means.

Post-production of *The Story of my Wife* has been severely set back by the coronavirus pandemic. Nevertheless, the film has to be finished by the end of October, but no one knows when it will be able to be premiered yet. The date will depend on which film festival it is invited to. As Mécs declares, "It was clear at the time of *On Body and Soul* that for a movie there is no better PR agent than a prize won at a festival."

HORVÁTH
-SZABÓ
Ágnes

Jó szögből nézve a valóság megszégyeníti a fikciót

Horváth-Szabó Ágnes egy évtizedes pályafutása alatt dolgozott több műfajban, produkciós cégével, az ELF Picturesszel mindenekelőtt a dokumentumfilmek mellett kötelezte el magát. Mesélt nekünk eddigi útjáról, a háborús helyzetben forgatott *Kilenc hónap háború* kihívásairól, valamint futó és tervezett filmjeiről.

Horváth-Szabó Ágnes kerülőúton lyukadt ki a producerkedésnél. „Matematikusnak készültem volna, ha készültem volna bármire is akkoriban” – mosolyog. Néhány vargabetű után Muhi András producerhez, az Inforg stúdióba vezetett az útja. „Egy független filmes műhelynél jobb helyen és ennél jobb szellemiségben szellemiségben nem is tölthettem volna a tanoncéveimet. A személyes és a munkakapcsolat azóta is tart” – emlékszik vissza. Majd gyártásvezetőként csatlakozott színművészeti vizsgafilmekhez: ekkor kezdett együtt dolgozni az Inforgban megismert Muhi András Piresszel, akivel később, 2016-ban együtt alapították meg az ELF Pictures produkciós céget; valamint ekkor ismerte meg Kárpáti György Mórt is, akivel második közös filmjük, az *Erdő* a Berlinale rövidfilmes versenyprogramjában mutatkozott be 2011-ben. Ezt a filmet Horváth-Szabó producerként is jegyzi. „Egyik kezemben a forgatókönyvvel, másikban az SZFE által vizsgafilmekre biztosított 200 000 forinttal világos volt, hogy előre kell menekülni. A KMH, az Inforg és a KraatsFilm bevonásával tudtuk végül úgy elkészíteni az *Erdőt*, ahogy szerettük volna.”

2011 és 2015 között Fliegauf Bencével dolgozott. A *Csak a szél* című filmben – amely 2012-ben elhozta Berlinből a zsűri nagydíját – felvételvezetői, castingos és asszisztensi munkákat is végzett; a *Liliom ösvény*nél associate producerként szerepel a stáblistán. „Mindkét film

esetében a teljes, többéves készítési folyamatban részt vettem és ez a legnagyobb trip, látni, ahogy kifejlődik, változik, és a közönség elé kerül a film. Az ilyen, mondjuk 'hosszútáv-szülés' körüli bábáskodás olyan élmény, amit újra és újra át akarsz élni” – meséli a producerség felé kanyarodó útjáról. A dokumentumfilmek esetében ez az időszak még több évig húzódhat, másféle energiákat követel meg. „Máshogy idegtépő, és máshogy gyönyörű: sokszor érezhetjük azt, hogy körbe-körbe járunk, miközben tudjuk, hogy az idő felbecsülhetetlen kincs a dokumentumfilm számára: következő tavasz, ugyanaz a szituáció mondjuk a karakterrel, mint két éve volt... és akkor tudod felvenni jól, két éve esélyed sem volt, mert vagy a bizalom nem épült még ki annyira, vagy a filmnyelv nem volt még világos, amit használsz.”

A dokumentumfilmzés eredendően nehéz tervezhetőségére remek példa Horváth-Szabó eddigi legnagyobb szabású munkája, a *Kilenc hónap háború*, Csuja László rendezésében. Amikor Csuja először vezette elő filmtervét Horváth-Szabónak és Muhinak, még olyan női közösségekről szeretett volna Ukrajnában forgatni, amelyek azért alakultak ki, mert a férfiak háborúba mentek; a film főszereplőire, Janira és családjára véletlenül bukkantak rá. Csuja, Nagy Zágon operatőr és Horváth-Szabó két és fél évig jártak Ukrajnába forgatni, szorosan együttműködve kellett nehéz dilemmákat megvitatniuk, szavatalniuk Janiék biztonságát. A film fontos részét képezik ugyanis Jani orosz-ukrán frontra forgatott, tiltott telefonos felvételei. „Volt, hogy egy ballonkabátos, előre meg nem tervezett titkosszolgálatossal kellett találkoznom egy kijevei kávéház szegletében” – idézi fel a kémfilmből illő jelenetet a producer.

KILENC HÓNAP HÁBORÚ
Fejlesztés Egyedi projektek
2016
25 000 EUR

A Kreatív Európa MEDIA támogatásával elkészült *Kilenc hónap háború* az elmúlt évek magyar dokumentumfilmjének reneszánszának egyik kiemelkedő példája; Horváth-Szabó és Muhi pontosan ezzel a céllal alapította meg az ELF Picturest. „Egy jól felismerhető, vagány, megkerülhetetlen dokumentumfilm műhelynek szántuk. Fikciós mutatványokat megszegő helyeket produkál a valóság – csak megfelelő szögből kell nézni. Arra fókuszálunk Andrissal, hogy olyan munkatársakkal dolgozzunk, akik hozzánk hasonlóan egész folyamatokat képesek kezelni, így akcióképes, rugalmas mátrixban létezhetünk. Kiss Viki Réka két éve dolgozik velünk producerként, Somogyvári Nóra egy éve lát el szervízmunkákat és junior produceri feladatokat.” A cég másik két lábát Muhi reklámfilmes projektjei, valamint magyar és nemzetközi arthouse és dokumentumfilmek forgalmazása alkotja – az ELF égisze alatt forgalmazták az Oscar-díjas *Egy fantasztikus nőt*, a *Madeline a mélyben*, a *Tied a világot*, valamint a *Könnyű leckéket*, a *Nagyi projektet* és a MEDIA támogatotta *Egy nő fogságban* – az említett reneszánsz nagyszerű producióit.

Az ELF és Horváth-Szabó tele van tervekkel. 2020 őszén a rangos Ji.hlava fesztiválon mutatták be a *Motherlandset*, amelyben egy olasz utazó hat éven keresztül filmezte egy Európába keveredett elefántcsontparti embercsempész életét és nehéz döntéseit. (r: Gabriel Babsi, koproducer: Domestic Film). Néhány kisebb televíziós projekt mellett fejlesztés alatt áll a produkciós cég első saját gyártású fikciós játékfilmje, egy valós középiskolai botrányon alapuló, egyedi filmnyelven megfogalmazott társadalmi szatíra – a filmterv elnyerte a Budapest Debut Film Forum fődíját a Friss Hús Fesztiválon (*Nincs itt semmi látnivaló*, r: Nagy Borbála, koprod: Zeit-

BEAUTY OF THE BEAST
Fejlesztés Egyedi projektek
2017
25 000 EUR

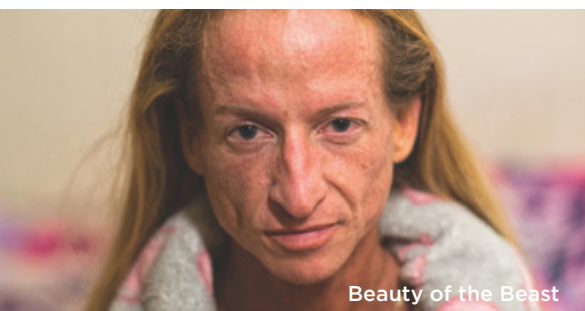
geist Filmproduktion). 2021-ben, az ELF koprodukcijában készül el az indonéz őserdőből a tokiói olimpia helyszíneire vezető, oknyomozó dokumentumfilm (*Olympic Tribe*, r: Révész Bálint, producer: Tondowski Films), valamint egy lottónyertes család megpróbáltatásairól szóló keserű történet (*Paying a Visit to Fortuna*, r: Kálmán Mátyás, producer: COLLOC, koprod.: Sekvenca, KOMPOT); saját gyártásban pedig egy szerzői dokumentumfilm testépítőnőkről – a projektet a cannes-i Marché du Film díjazták a nyáron (*Beauty of the Beast*, r: Nemes Anna), illetve egy nagyszabású sportdokumentumfilm Szilágyi Áron kétszeres olimpiai bajnok kardvívóról (*Egy mindenkiért*, r: Muhi András Pires). 2022-ben készülhet el a *KIX*, amelyről külön cikkben ír a jelen kiadvány (r: Révész Bálint, Mikulán Dávid, koprod: Eklektika).

Jövőbeli terveiről mesélve a producer elmondta, hogy egyik célja a brit *Up Series* magyar verziójának elkészítése. „Megrögzötten próbálok rendszerezni a társadalmat, látni és láttatni térben és időben. Hiszek az ilyen korlenyomatok fontosságában és hogy a pusztá reflexió gyönyörködtetheti a lelket. Ő, és terítéken van még egy kamara-sci-fi is!”

Kilenc hónap háború
Nine Month War

From the right angle, reality can eclipse fiction

Beauty of the Beast

Over the course of her decade-long career, Ágnes Horváth-Szabó has worked on both shorts and feature films, and her production company, ELF Pictures, has been committed to the documentary form. She talked to us about her journey so far and the unique challenges of shooting *Nine Month War* during wartime, as well as her current projects and long-term plans.

After several false starts, Horváth-Szabó finally began her career as a producer. “Had I been planning ahead at all, I would have become a mathematician,” she smiles. A few detours later, she interned at Inforg Studio under the producer András Muhi. “It’s such a fantastic independent collective, I couldn’t have imagined a better place to do an apprenticeship,” she remembers. “I made life-long personal and professional connections.” She started working as a production manager, joining directors for their examination films. She met András Pires Muhi there, with whom she co-founded ELF Pictures in 2016. Her second joint effort was with György Mór Kárpáti and was a short entitled *Forest* – which she also produced –, which debuted at the Berlinale Shorts. “Script in one hand, the 200,000 Hungarian forints given by the University of Theatre and Film Arts in the other, it became clear that we had to escape forward.

We couldn’t have made *Forest* the way we wanted to without the involvement of KMH, Inforg and KraatsFilm.”

Between 2011 and 2015, Horváth-Szabó worked with Bence Fliegauf. She worked as a unit manager and a casting assistant for the drama *Just the Wind* – which was awarded The Jury Grand Prix at the 2012 Berlinale –, and was an associate producer for his follow-up feature film, *Lily Lane*. “In both cases, I participated in a multi-year production process. To watch a film develop, change and be screened in front of an audience is the biggest trip imaginable,” says Horváth-Szabó about her career veering towards full-time production. “When you help, let’s say, give birth in these marathons, you want to relive the experience over and over again.” For documentaries, the intensity can extend over a number of years, and one has to therefore ration their energies differently. “Documentary filmmaking has its own maddening ways, but also its own beauty. You often feel as if you are stuck in the same place, chasing your own tail, even though time is a priceless treasure. Spring comes around again and you get into the same situation with the same characters, just two years later. You didn’t get a chance to capture it back then because you hadn’t built the necessary trust yet or because you did not have a clear vision for the language to tell the story. But now you do.”

It is inherently difficult to plan for documentaries. Case in point: Horváth-Szabó’s biggest completed project so far, *Nine Month War*, directed by László Csujá. During the initial meetings with Horváth-Szabó and Muhi, Csujá’s plan was to find female communities in war-torn Ukraine, where men had been called to fight. It was only by coincidence that Csujá met the leads, Jani and various members of his family, and chose to make them

NINE MONTH WAR
Development Single Projects
2016
25 000 EUR

the subjects of the film instead. (The producers were thrilled by this.) Csujá, DP Zágón Nagy and Horváth-Szabó herself spent two and a half years travelling back and forth between Hungary and Ukraine to shoot the film, with countless debates over decisions that could have put Jani and his family in danger. Indeed, a significant chunk of the film contains illegal mobile phone footage taken by Jani. Horváth-Szabó describes a scene worthy of a spy movie: "There was one time when I had a clandestine meeting with an unnamed secret service operative dressed in a trench coat at the corner of a coffee shop in Kyiv."

Nine Month War is an excellent example of a new wave of ground-breaking Hungarian documentaries, many of them – *Easy Lessons*, *Granny Project* and *A Woman Captured* – distributed by ELF Pictures. Muhi and Horváth-Szabó founded the company with a shared vision: to produce high-quality documentaries. "We wanted to establish a creative hub that would not only be recognisable and cool, but that was also essential. Reality presents situations that can easily eclipse fiction, you just have to look at them from the right angle. We focus on working with colleagues who are also able to handle complex processes so that the company can exist in a flexible, action-ready matrix. The producer Viki Réka Kiss has been with us for two years and Nóra Somogyvári did service work and junior production for us last year." The company also branched out into producing Muhi's commercials and, up until recently, distributing the aforementioned docs and arthouse films, both Hungarian and international, including *Madeline's Madeline*, *Le Monde est à toi* and the Oscar-winning *Una mujer fantástica*.

ELF and Horváth-Szabó are brimming with plans for future projects. In autumn 2020, *Motherland*

BEAUTY OF THE BEAST
Development Single Projects
2017
25 000 EUR

debuts at the prestigious Ji.hlava film festival – a doc made by an Italian traveller, Gabriel Babsi, who spent six years following a migrant and a human trafficker from the Ivory Coast (co-produced by Domestic Film). As well as a couple of TV projects, they have their first original feature-length fiction film in development, a snapshot of Hungarian society based on a true high school scandal – the project was awarded the Grand Prize of the Budapest Debut Film Forum at Friss Hús Fesztivál (*There's Nothing To See Here*, dir.: Bori Nagy, co-prod.: Zietgeist Filmproduktion). In 2021, ELF will co-produce an investigative documentary, with a story leading from Indonesian rainforests to the venues of the Tokyo Olympics (*Olympic Tribe*, dir.: Bálint Révész, prod.: Tondowski Films), a bittersweet tale of the trials of a lottery-winning family (*Paying a Visit to Fortuna*, dir.: Kálmán Mátyás, producer: COLLOC, co-producer: Sekvenca, KOMPOT); and an original, auteur documentary about female body-builders, which was awarded at Cannes Marché du Film (*Beauty of the Beast*, dir.: Anna Nemes), as well as a huge sports project about the two-time Olympic champion fencer Áron Szilágyi (*Egy mindenkiért*, dir.: András Pires Muhi). The 2022 film *KIX* (dir.: Bálint Révész and Mikulán Dávid, co-prod.: Eklektika) is covered elsewhere in this publication.

One of Horváth-Szabó's dream projects would be a Hungarian adaptation of the British *Up* series format, which follows different people's lives over several decades. "I have an incurable need to find systemic patterns in society. I want to see and show them spread out through time and space. I believe in the importance of these kinds of snapshots of an era, because mere reflections can nourish the soul. Oh, and I also have a chamber sci-fi in mind!"

Forgalmazási és fesztiváltámogatások

Distribution and Festival Support

A Kreatív Európa MEDIA forgalmazási támogatásainak célja, hogy lehetővé tegye az új európai filmek – számos Cannes-ban, Berlinben és Velencében díjazott, kiemelkedő művészi értékű, fontos alkotás – széles körű filmszínházi, illetve valamennyi egyéb platformon történő forgalmazását. Magyarországon több filmfesztivál – például az Anilogue Nemzetközi Animációs Filmfesztivál vagy a Verzió Nemzetközi Emberi Jogi Dokumentumfilm Fesztivál – megrendezését is rendszeresen támogatja a program.

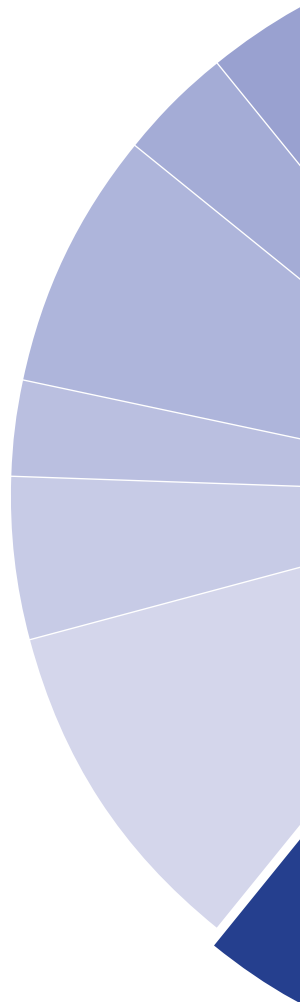
Creative Europe MEDIA distribution grants envisage bringing new European films that were awarded at Cannes, Berlin and Venice and are of outstanding artistic value to a wide range of cinemas and other platforms. The programme also regularly supports a number of film festivals in Hungary, such as the Anilogue International Animation Festival and the Verzió International Human Rights Documentary Film Festival.

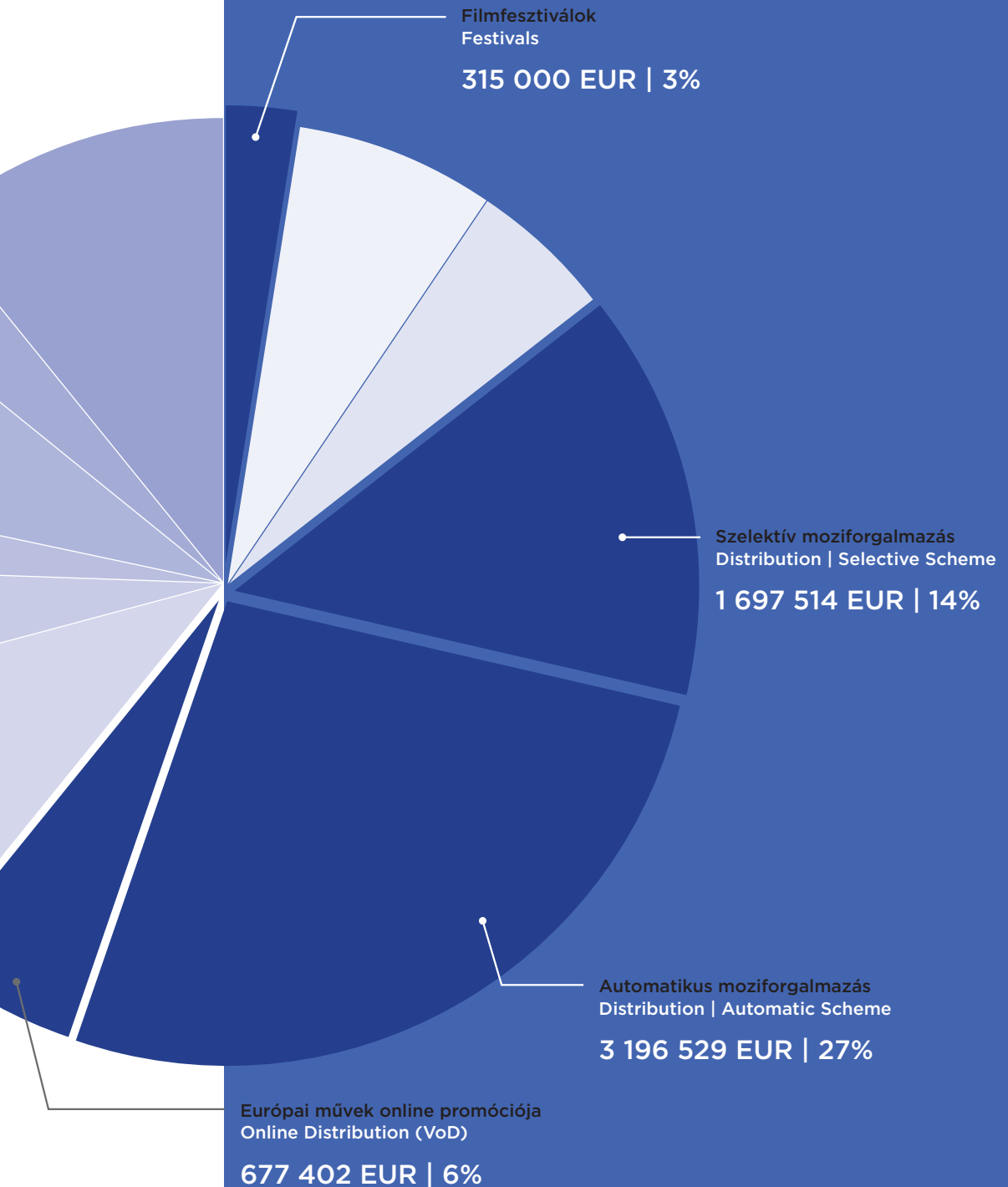
**Támogatások összege
2014–2020 között**
Amount of support 2014–2020

5 886 445 EUR

fesztiválok, szelektív és automatikus
mozi forgalmazás, VOD

festivals, selective scheme,
automatic scheme, online distribution

Filmforgalmazás és forgalmazási támogatások ma Magyarországon

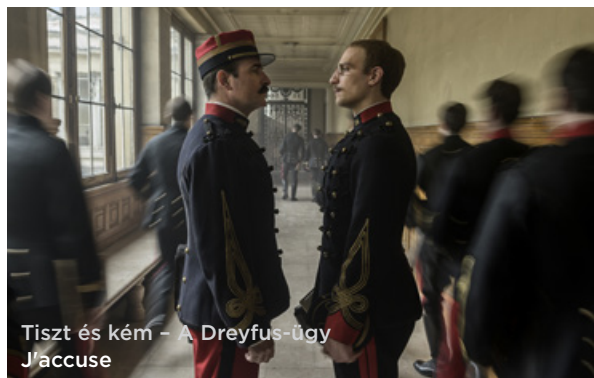
Négy hazai, elsősorban művészfilmekre specializálódott filmforgalmazó vezetőit kérdeztük tapasztalataikról és persze a 2020-as év eddigi fejleményeiről.

Cirko Film – Balassa Péter és Fodor Anna

Történetük a '90-es évek elején kezdődött, amikor a VIII. kerületi Lőrinc pap téren Balassa Péter a társaival együtt nyitott egy kis mozi, majd elkezdtek filmforgalmazással is foglalkozni. Ma már 20-25 filmet mutatnak be évente. Az időközben a Balassi Bálint utcába költözött moziiban szinte csak az általuk forgalmazott filmek láthatók, de országosan is terítik őket. Évi egy-két kifejezetten közönségszombat filmjük is van, amit plázákban is vetítenek.

A Kreatív Európa MEDIA alprogram keretében évente körülbelül egy tucat film kap marketingtámogatást. A Cirko Film 2020-as évének megfigyelő tapasztalatairól Balassa Péter ügyvezető és Fodor Anna beszerző mesélt: „A forgalmazási vállalkozás profilja nagyobb részben európai filmalkotásokon nyugszik. A MEDIA megújult automatikus moziforgalmazási pályázatán évi tíz film kap támogatást, amely jogdíjvásárlásra és marketingköltségekre fordítható. További átlag évi két film a szelektív rendszerben részesül moziforgalmazási támogatásban.

2020-ban a COVID-járvány sosem látott bizonytalanság elé állította a céget. Több hónapos előkészítő munka, kampányok és bemutatók tervei mentek füstbe. A premiereket későbbre tolták, de igyekeztek a már korábban kialakított forgalmazói VOD-felületen az addig is jól szereplő

filmeket elérhetővé tenni az otthoni karanténba kényszerült közönség számára. Új címek online bemutatására nem került sor, de filmjeik a még szélesebb elérés érdekében más tartalomszolgáltatók felületein is megjelentek (Budapest Film Távmozí, Cinego).

Az összes vidéki artmozi bevonták abba a koncepcióba, amelyet az újranyitásra dolgoztak ki: egy országos filmfesztivál tervével álltak elő, amelyen az év második felének bemutatóiból lehetett premier előtti vetítéseket rendezni. Itt mutatták be többek között a *Tiszt és kém - A Dreyfus-ügy* című, Velencében Ezüst Oroszlánnal díjazott filmet. A forgalmazó által biztosított országos marketing-kampány, a mozik számára szabadon megválasztható jegyár és egy kedvezményes kölcsöndíj-konstrukció motiválta a résztvevőket. A Vissza a moziba! rendezvényhez végül 22 helyszín csatlakozott szerte az országban.

„A mozik látogatottsága alapján azóta már biztosan kijelenthető, hogy a közönség sajnos nagyon kis arányban keresi fel a vetítőhelyeket, a

BALASSA
Péter
FODOR
Anna

CIRKO FILM

Szelektív moziforgalmazás
Distribution Selective Scheme

2014-2020 329 300 EUR

Automatikus moziforgalmazás
Distribution Automatic Scheme

2015-2019 276 730 EUR

várakozásokhoz képest csak mintegy 20 százalékos volt az érdeklődés a nyári hónapokban. Az őszt természetesen még hozhat javulást, de a járvány második hulláma ugyanúgy további visszaesést is okozhat. Ezért a cég egyelőre kívár, és az októberi bemutatók eredményei alapján dönt majd a további bemutatók időzítéséről” – teszi hozzá Balassa Péter.

Mozinet – Böszörményi Gábor

A Mozinet eleinte nem forgalmazó céggént működött, hanem lapkiadóként, innen nyergeltek át erre a területre. Történetük 1998-ra nyúlik vissza: film szakos egyetemistákként, filmrajongókként indítottak online filmes folyóiratot. 2011-ben Böszörményi Gáborék a Mozinet forgalmazáson kívüli összes tevékenységét leépítették, ezen a területen viszont lassú, fokozatos növekedésnek indultak.

„Egy átmeneti, bizonytalan időszakban vagyunk, amelyről nehéz bármi okosat mondani. A legfőbb kérdés, hogy a mozi, a közösségi filmnézés mint olyan túléli-e ezt az időszakot. Szeretném azt hinni, hogy az emberekben van egy alapvető igény, hogy több tucat, esetenként több száz ismeretlen emberrel nézzenek meg egy filmet, hogy együtt éljenek át olyan élményeket, amelyeket csak a mozi adhat. És persze sokszor temették már a mozit, de mégis mindent túléltek eddig” – mondja Böszörményi Gábor.

Ez persze nem jelenti azt, hogy a mozi biztosan túléli a mostani időszakot is. Az biztos, hogy a közönség egy része fél tömegbe menni, ezt súlyosítja egy kezdődő gazdasági válság. „Ha a tíz évvel ezelőtti válságból indulunk ki, akkor az várható, hogy Magyarországon kb. a felére esik

a mozinézőszám. És sajnos ez a művészmozikra valószínűleg még súlyosabban érinti, amikor a nézőknek nagyon meg kell gondolniuk, hogy mire költenek, akkor nem valószínű, hogy azokra a személyes vagy társadalmi drámákra fognak beülni, amiket jellemzően szállítanak nekik az artfilm-forgalmazók, inkább a könnyedebb műfajokra lesznek vevők” – jósolja Böszörményi, aki ezután a mozip filmek online eléréséről beszél.

„A streamingszolgáltatók felfutása az elmúlt időszakban azt az érzetet keltheti sokakban, hogy otthon bármit el tudnak érni, nincs szükségük moziba menni. De azt látni kell, hogy a két nagy, a Netflix és az HBO Go kínálatában a hollywoodi és a magyar filmeket megtaláljuk, de éppen a Kreatív Európa által támogatott, nem nemzeti európai filmeket csak elvétve. A Cínego, az artfilmeket összegyűjtő magyarországi VOD-oldal ezen segít, de a mozit kikerülve nem éri meg a forgalmazóknak felrakni ide a filmeket. Ez egyelőre csak egy kiegészítő forgalmazási csatorna lehet, nem tudja kitermelni egy film

Mozinet Filmnapok a Puskin moziban
Mozinet Film Days at Puskin Cinema

jogdíját, fordítását, feliratozását, a HD anyagokat, a marketingről nem is beszélve. A televíziók persze segíthetnének ebben a helyzetben, de sajnos nagyon kevés európai film jelenik meg a képernyőkön, nem számolhatunk biztosan televíziós bevétellel.

További gond Magyarországon, hogy a helyi támogatások nagyon kiszámíthatatlanok, a Nemzeti Kulturális Alap támogatásaira eddig számíthattunk, bár jellemzően a premier után derült ki, hogy mekkora összeggel, de sok helyről azt halljuk, hogy bizonytalan az NKA jövője, így az artfilm-forgalmazás és a mozik sem biztos, hogy sokáig számíthatnak ezekre a támogatásokra.”

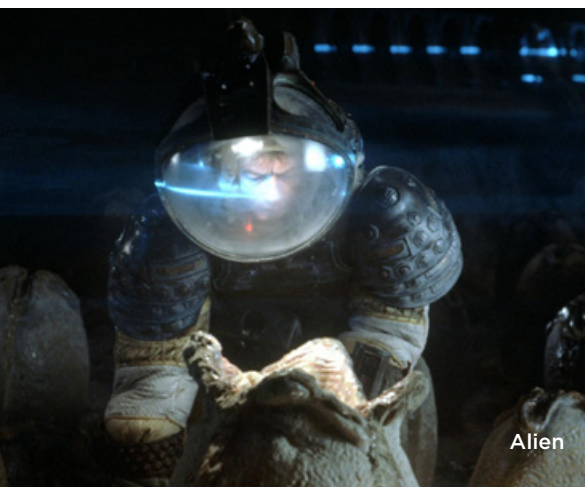
A Kreatív Európa MEDIA programjának szelektív támogatási kiírása jelentős változáson ment át az elmúlt években. Böszörményi a Mozinetet érintő támogatási rendszerről is beszélt. „Nekünk az elmúlt évben volt három támogatott

filmünk, most még csak tanuljuk az új rendszert. Az biztos, hogy több a kommunikáció az egyes országok forgalmazói között, a salescégek is jobban beszállnak a kampányba, ami üdvözlendő. De az elszámolás jelentősen megváltozott, ráadásul salescégenként eltér, sokkal nehezebb kalkulálni, hogy mikor utalnak nekünk a támogatásból, és úgy tűnik, hogy sokkal több idő telik majd el a premier és a támogatási elszámolás lezárása között, mint korábban. Ez persze cash flow problémákat okozhat.” Az automatikus támogatás feltételeit a Kreatív Európa megváltoztatta a vírushelyzet miatt, növelték a támogatási összeget, de ez a pénz csak jövőbeli európai filmek vásárlására fordítható. „Egyelőre nem tudjuk, hogy hány filmet vásárolhatunk az új helyzetben, ezeket milyen összegért kaphatjuk meg, és mennyit szabad marketingre költeni. Így azt sem tudjuk egyelőre, hogy az automatikus kiírásból származó támogatás sok lesz vagy kevés, el tudjuk-e költeni egyáltalán, milyen kiadásokra fordíthatjuk” – fogalmazott Böszörményi.

Pannonia Entertainment - Elsässer Klaudia

A Pannonia Entertainment családi vállalkozás, 2012-ben alapította Elsässer Klaudia és férje, Farkas Attila. Elsässer Klaudia két diplomával, három nyelvszakos tanári diplomával, tizennégy évi könyvfőszerkesztői tapasztalattal, Farkas Attila pedig közel huszonöt évi mozivezetői és vendéglátóipari háttérrel ugrott a „tárművészetek a mozivászon” műfajába.

„A Pannonia első önálló címei a *Led Zeppelin: Celebration Day* és a *Queen: Hungarian Rhapsody* című koncertfilm voltak, majd a magyarországi terjesztői feladatköröket átlátva Ke-

Alien

BŐSZÖRMÉNYI
Gábor

MOZINET

Szelektív moziforgalmazás
Distribution Selective Scheme

2014–2020 268 800 EUR

Automatikus moziforgalmazás
Distribution Automatic Scheme

2014–2019 303 843 EUR

let-Közép-Európára jogosítottatott nem kisebb intézmények teljes évadait, mint a londoni Royal Opera House, a londoni Shakespeare's Globe vagy a Stratford-upon-Avon-i Royal Shakespeare Company, a Stage Russia vagy éppen a milánói Scala. A sikeren felbuzdulva hamarosan teljes körű jogokat kapott az *Art Beats*, Magyarországon *A művészet templomai* címen ismert sorozat tagjaira, Pán-Közép-Kelet-Európára. A sort olyan hajdani sikerfilmek digitalizált változatának mozi bemutatója követte, mint az *Alien* és az *Aliens*, melyek szinte egy időben kerültek Magyarországon és immár Csehországban is bemutatásra. 2015-ben megalakult a Pannónia csehországi bázisa, 2016-ban a lengyelországi. A Pannónia könnyűzenei kínálatára pazar, van egy dzsessztörténeti sorozata is: Miles Davisről és Ella Fitzgeraldról szóló zenés dokumentumfilmek vártak a 2019 őszén-telén moziba látogatókra. A társaság 2017-ben egy új céget, a Pannónia Movie Kft.-t megalapítva megszerezte a Budapesti Pólus Centerben lévő 6 termes, 1500 férőhelyes multiplex mozi üzemeltetési jogait, ahol 300 ezer látogató fordul meg egy évben" – meséli Elsässer Klaudia.

„A Kreatív Európa automatikus moziforgalmazás pályázatának hazai nézőszámától függő, kizárólag európai filmeket segítő nagyvonalú támogatása nélkül aligha tudnánk ilyen erős marketingtevékenységet kifejteni – teszi hozzá Elsässer. – Ez biztosítja, hogy erős versenyben is, pandémiás kihívások közepette is folytatni tudjuk tevékenységünket, és olyan címek jelenhetnek meg elsősorban európai producerei műhelyekből, mint a *Salvador Dalí – A halhatatlanság nyomában*, a *Salvador Dalí ifjúkora* vagy éppen az *Impresszionista ritkaságok* a magyar mozinézők számára elérhető, nem emelt, sőt gyakran kedvezményes áron.”

Ella Fitzgerald:
Just One of Those Things

Vertigo Média – Berta Balázs

A Vertigo Média 2010-ben azzal a céllal alakult meg, hogy a minőségi és szórakoztató európai art- és magyar filmek moziforgalmazója legyen. A Vertigo Média növekedése az első években exponenciálisan kiegyensúlyozott volt, másrészt 2014-től nevezhetjük ugrásszerűnek. A cég átlagos filmszáma kifejezetten magas, évente 30-40 filmet is bemutatnak, 2019-ben is 34 premierjük volt. Köztük a legsikeresebb film, amelyet a Kreatív Európa MEDIA támogatott, a *Kettős életek* volt.

„A Kreatív Európa MEDIA támogatási rendszere radikális átalakuláson ment át az elmúlt időszakban, de ez sajnos nem ment zökkenőmentesen. A hosszú távú terveink egyik alappillére továbbra is az a háttér, amit a szervezettől kapunk, a normatív támogatás egy állandó, tervezhető

segítség. Ugyanakkor mind a normatív, mint a szelektív támogatás esetében a projektek időtartama és a finanszírozás hossza drámaian megnövekedett, emiatt sokkal hosszabb ideig tart egy-egy projekt átfutása, ami emberpróbáló cashflow helyzetet okoz” – állítja Berta Balázs igazgató.

„Természetesen a kialakult helyzetben, hogy négy hónapig zárva voltak Magyarországon a filmszínházak, mi is igyekeztünk alternatív megoldásokhoz folyamodni, de ezúttal is nyilvánvalóvá vált, hogy nem helyettesíthető a mozi élete egy filmnek, vagy csak komoly anyagi veszteséggel. A salescégek ugyancsak nehéz helyzetbe kerültek, így nem áll érdekükben, hogy engedjenek a korábban kialakult árakból. Tehát sajnos nem tudjuk magunkat bebiztosítani, e megnövekedett rizikó tudatában kell döntéseket hoznunk. A kiesett négy hónapnyi időszak bemutatóit át kellett ütemeznünk az őszi-téli időszakra, ezzel párhuzamosan 2020-ra tervezett filmek kerültek át a 2021-es meg-

jelenésbe. Továbbá egyelőre kiváruunk a további nagyobb szabású akvizíciók tekintetében.

Akvíziós szempontból nem tervezünk változtatni a stratégiánkon, a koronavírus okozta helyzet csak még inkább óvatosságra int. Ugyanakkor mindig igyekszünk több évre előre tervezni, már most is rendelkezünk olyan film jogával, amely várhatóan csak 2022-ben kerül mozikba. Emellett 2018-ban bemutattuk első saját gyártású filmünket, a *Volt egyszer egy téka*, és azóta egyre komolyabban építjük ki a gyártási divíziókat. Terveink között sorozatok, dokumentumfilmek és egész estés játékfilmek készítése is szerepel, és komoly energiát fektetünk a VOD-platformokon való jelenlétünkre: tartalmaink megtalálhatók többek között a Telekom, a Vodafone TV/UPC, a Netflix és az iTunes felületein” – mesélt a cég innovatív tevékenységéről és a jövő terveiről Berta Balázs.

Film distribution and distribution subsidies in contemporary Hungary

We asked the heads of four Hungarian film distributors and cinema operators that mainly specialise in art films about their experiences in the field and, of course, about the developments in 2020 so far.

Cirko Film – Péter Balassa and Anna Fodor

The story of Cirko Film began in the early 90s, when Péter Balassa and his colleagues opened a small cinema in Lőrinc Pap Square in Budapest's 8th district. Then they became involved in film distribution. These days they release 20-25 movies each year, both nationwide and of course at the cinema, Cirko-Gejzír, which has since moved to Balassi Bálint Street, and which almost exclusively shows films distributed by Cirko Film. They have one or two distinctly audience-friendly films a year, which are also screened at multiplexes in shopping centres.

Each year about a dozen films receive marketing support under the Creative Europe MEDIA sub-programme. Balassa and Anna Fodor, the buyer at Cirko Film, talk about the defining experiences of Cirko Film in 2020. "The profile of the distribution company is largely based on European art films. The renewed Creative Europe MEDIA Automated Cinema Distribution sub-programme provides support for ten films a year, which can be spent on royalties and marketing costs. An average of two more films receive cinema distribution support under the selective scheme. In 2020, the COVID epidemic exposed the company to unprecedented uncertainty. Months of preparations, plans for campaigns and presentations went up in smoke." The premieres may have been postponed, but

a number of films were made available on their previously established pay-per-view VOD platform, now accessible by an audience that had been forced into home quarantine. No new premieres were released online, Cirko's films were, however, present on the platform of other content providers for even wider access (Budapest Film Remote Cinema, Cinego).

Cirko Film developed a concept for the reopening and came up with a plan for a national film festival featuring pre-premiere screenings of the films planned to be released in the second half of the year. All country art cinemas were involved, motivated by the distributor's nationwide marketing campaign, whereby they could set the price of their tickets, and by a discounted loan scheme. A total of 22 venues across Hungary ended up joining the event, screening films like the Venice Golden Lion winner *J'Accuse*.

Cirko-Gejzír mozi
Cirko-Gejzír Cinema

"Based on the number of cinema-goers, it seems that audiences visited only a very small proportion of the screenings and that during the summer the interest was only about 20 per-

cent compared to expectations. Autumn could, of course, improve the statistics, but the second wave of the pandemic could also cause a further setback. Cirko Film is therefore holding back for now and will decide on the timing of further releases based on the results of the October premieres,” adds Balassa.

Mozinet – Gábor Böszörményi

At first, Mozinet did not operate as a distribution company, but as a newspaper publisher. Their history dates back to 1998, when its founders – film students and enthusiastic cinephiles – started an online film magazine. In 2011, CEO Gábor Böszörményi and his partners ended all

Portré a lángoló fiatal lányról
Portrait de la jeune fille en feu

of Mozinet's other activities and began to focus exclusively on film distribution: thus began a slow, gradual growth in this area.

“We are in a transitional, uncertain period where anything is possible. The main question is whether cinema, community movie watching as such, will survive it. I would like to believe that people have a basic need to see a movie together with dozens or sometimes even hundreds of strangers, to experience what only cinemas can provide. Cinema as an artform has been buried time and time again, but so far it has survived whatever has been thrown at it,” says Böszörményi.

Nevertheless, that does not mean that cinema will survive these challenging times. “What is certain is that members of our audience will be afraid of crowds and that the current situation will only be aggravated by the beginning of the economic crisis. If we take the 2008 global financial crisis as our starting point, the number of cinema admissions in Hungary is expected to drop by half. And, unfortunately, this will no doubt affect art cinema even more severely; when viewers have to really think about what they are spending, they are likely to prefer lighter genres rather than the personal or social dramas that art film distributors typically tend to offer,” he adds, before turning to the subject of online viewing platforms.

“The recent rise of streaming service providers may give people the feeling that they can watch whatever they want at home without having to go to the cinema. However, we must not ignore the fact that the two big ones, Netflix and HBO Go, offer Hollywood and Hungarian films alike; but only rarely do we find European films that are supported by Creative Europe. Cinego, the Hungarian VOD site that showcases arthouse films, assists in the matter, but it is simply not worthwhile for distributors to immediately up-

ELSÄSSER
Klaudia

PANNONIA ENTERTAINMENT
Szelektív moziforgalmazás
Distribution Selective Scheme

2017-2019 39 542 EUR

Automatikus moziforgalmazás
Distribution Automatic Scheme

2019 14 524 EUR

load their films onto the platform instead of first screening them in cinemas. As things stand, Cinego can only be an additional distribution channel, it cannot cover the costs of a movie's royalties, translations, subtitles or HD materials, let alone its marketing. Television channels could of course play a role, but unfortunately very few European films appear on their programmes – and we cannot rely on stable revenues from television.”

Böszörményi goes on to talk about Hungarian and European grant schemes. “Another problem in Hungary is that local subsidies are very unpredictable. At Mozinet we have been able to count on subsidies from the National Cultural Fund (NKA), although typically it was only after a premiere that we found out how much would be granted for each project. However, many different sources claim that the future of NKA is uncertain, so cinemas may not be able to count on these subsidies for long.

The call for proposals for the Creative Europe MEDIA programme has recently undergone a significant change. We have had three sponsored films in the last year, but we are still learning to understand the new system. It is true that the more communication there is between distributors in each country, the more sales companies will decide to take part in the campaign, which is very welcome. Nevertheless, the accounting has changed significantly, and sales vary from one company to another, so it is much harder to predict when we will receive the grant money. It looks like a lot more time will elapse now between the premiere and the closing of a grant account, which of course can cause cash flow problems. Due to the viral situation, Creative Europe has changed its automatic support

conditions and the amount of support itself has been increased. However, it is money that can only be used to buy future European films, and given the current situation we do not yet know how many films we'll be able to buy, how much money we'll be able to receive or how much we'll have to spend on marketing. So we do not yet know whether the subsidy from automatic tendering will be little or a lot or whether we can spend it at all and what expenditure we'll be able to use it for.”

Pannonia Entertainment - Klaudia Elsässer

Pannonia Entertainment is a family business, founded in 2012 by Klaudia Elsässer and her partner Attila Farkas. Elsässer has three university degrees in modern languages and 14 years of experience as a book editor, and Attila Farkas jumped into the field of ‘co-arts on the screen’

Salvador Dalí - A halhatatlanság nyomában
Salvador Dalí - In the Footsteps of Immortality

Miles Davis

with almost 25 years of experience in cinematography and hospitality under his belt.

“Pannonia’s first solo titles were the concert film *Led Zeppelin: Celebration Day* and *Queen: Hungarian Rhapsody*. Then it oversaw the distribution responsibilities in Hungary of entire seasons, for diffusion in central and eastern Europe, of institutions none other than the Royal Opera House, Shakespeare’s Globe, the Royal Shakespeare Company, Stage Russia and La Scala. Driven by its own success, Pannonia soon acquired the full rights for central and eastern Europe to the series *Art Beats*, known in Hungary as *Churches of Art*. The line-up was followed by the reintroduction of digitised versions of blockbusters such as *Alien* and *Aliens*, which were shown almost simultaneously in Hungary and in the Czech Republic. Pannonia put down its roots in the Czech Republic and in Poland in 2015 and 2016, respectively. Its popular music offerings are lavish, and it has a series of jazz stories: music documentaries about Miles Davis and Ella Fitzgerald were available to cinema-goers at the end of 2019. After founding a new company,

Pannónia Movie Ltd., in 2017, Pannonia acquired the operating rights for the multiplex cinema in Budapest’s Pólus Centre, which has six screens and 1,500 seats, and which welcomes 300,000 visitors each year,” says Elsässer.

“Without the generous support of the Creative Europe Automatic Distribution Scheme, which depends solely on domestic audiences and helps only European films, we would hardly be able to carry out such strong marketing activities. This will ensure that we can continue to operate in the face of intense competition, even including pandemic challenges, and that titles will mainly appear from European production workshops such as *Salvador Dali – In the Footsteps of Immortality*; *The Youth of Salvador Dali* and *Impressionist rarities*, all of which are available to Hungarian cinema-goers at a non-increased and often discounted price.”

Vertigo Media – Balázs Berta

Vertigo Media was established in 2010 with the aim of becoming a cinema distributor of European arthouse films and of Hungarian films of quality and entertainment. In its first years, the company’s growth was exponentially balanced, but from 2014 it is safe to say it took a great leap. Their average number of releases is rather high, and they show 30-40 films a year, with 34 premieres in 2019 alone, including *Non-Fiction*, their most successful film supported by Creative Europe MEDIA.

“The support system of Creative Europe has undergone a radical transformation in recent times, but unfortunately it has not gone smoothly. One

BERTA
Balázs

VERTIGO MEDIA

Szelektív moziforgalmazás
Distribution Selective Scheme

2014–2019 449 900 EUR

Automatikus moziforgalmazás
Distribution Automatic Scheme

2014–2019 568 694 EUR

of the cornerstones of our long-term plans continues to be the reliability of the funding provided by the organisation; normative support is constant, predictable help. At the same time, in the case of both normative and selective support, the duration of projects as well as the time it takes to receive funding have dramatically increased, which means that it takes much longer for a project to be completed. That causes a very trying cash flow situation,” says CEO Balázs Berta.

“Of course, during the pandemic, when cinemas in Hungary were closed for four months, we tried to resort to alternative solutions. But it soon became obvious that a film’s theatrical release cannot be replaced – unless there is serious financial loss involved. Sales companies are also in a difficult position, so they have no interest in lowering the previously negotiated prices. Unfortunately, we cannot insure ourselves, so decisions are made with the increased risk in mind. We had to postpone screenings originally planned during those four months to the autumn-winter period. Films scheduled for 2020 have also been transferred to the 2021 release. Furthermore, we are putting all further large-scale acquisitions on hold.

From an acquisition point of view, we do not plan on changing our strategy. The situation caused by the coronavirus only calls for even more caution. That said, we always try to plan several years in advance, so we already have the rights to movies that are not expected to hit cinemas until 2022. In addition, we introduced our first self-produced film, *Once Upon a Time in a Video Rental*, in 2018, and we have been building our production division more seriously ever since. Our plans include the production of TV

series, documentaries and feature films, and we are investing heavily in our presence on VOD platforms, with content on Telekom, Vodafone TV/UPC, Netflix and iTunes, among others.”

Társművészetek és klasszikusok a mozivásznon

„Társművészetek a mozivásznon” jeligével alapította meg az Elsässer Klaudia–Farkas Attila házaspár a Pannónia Szórakoztató Kft.-t 2012-ben. „Ebbe beletartoznak az opera-, a színházi előadások és a 2012 táján még teljesen hibrid műfajnak számító, a dokumentumfilmből kinövő múzeumi tárlatvezetések – amikor a nézőt egy kamerával végigvezetjük egy múzeumon, és közben szakemberek interpretálják a látot-takat. Már induláskor rögtön lett egy másik sikeres területünk is, a rockzenei koncertek közvetítése a filmvásznon” – mesélte a Pannónia Entertainment társalapítója és terjesztési igazgatója, Farkas Attila.

A házaspár korábban is foglalkozott operák és színdarabok mozis vetítésével az Urániában, és mivel nagy nézői igényt tapasztaltak, alapoztak rá egy saját vállalkozást. „Olyan műfajjal akartunk foglalkozni, amellyel más nem. A kezdeti cél az volt, hogy behozzunk minél több külföldi színpadi produkciót, aminek a magyar emberek egyébként nem tudnának hozzájutni – például a londoni Royal Opera House vagy a Shakespeare’s Globe Színház vagy a stratfordi Royal Shakespeare Company előadásait.”

Évekbe telt a színházi közvetítések műfajának meghonosítása, több nehézségből kifolyólag. Farkas Attila elmondta, hogy a műfordítások jogdíjai általában már önmagában költségesek teszik a színdarabok magyarországi forgalmazását, de kezdetben az is nehezítette a munkát, hogy a mozik hagyományos, hetekig vetített filmekre jellemző marketingtevékenységet vártak volna el az úgynevezett eseménymozikhoz, vagyis az egyszeri vetítésekhez is. További anyagi hátrány volt, hogy a színházi vetítések minden támogatási kate-

góriából kiesnek. „Shakespeare, Mozart vagy Wagner műveinek közvetítése nevezhető kulturális missziónak, viszont a színházi támogatási rendszer kilöki magából ezt a szisztémát, mert mozivásznon lehet látni, a mozis és filmes támogatási rendszer pedig szintén kilöki magából, mert színházi előadást lehet látni.”

Részen ez a nehézség ihlette a vállalkozás következő csapásirányát. „Elkezdtünk keresni olyan más utakat is, amelyek szintén egyedinek mondhatók a piacon. Régóta dédelgettem magamban az ötletet, hogy mutassunk be a mozivásznon nagyon régi, több évtizeddel ezelőtti filmklasszikusokat, amelyeket a mai generáció vagy soha nem látott, vagy soha nem látott moziban. Hiszen moziban, közönségi élményként, óriási vásznon látva egészen új élményt nyújtanak.” Az első ilyen filmklasszikus az 1979-es *Alien – A nyolcadik utas: a Halál* volt, amit a Corvin mozis vetítések során 15 ezer ember nézett meg. Ezt további olyan digitálisan felújított filmek követték, mint a *Casablanca*, a *Volt egyszer egy Vadnyugat*, a *Modern idők*, az *Amadeus* és a *Drágán add az életed*. A Magyar Filmintézettel megegyezve hazai klasszikusokkal bővítették a kínálatot – például az *Egri csillagokkal*, a *Vukkal* és a *Pál utcai fiúkkal* – összességében azt tapasztalva, hogy a magyar nézők igénylik a régi filmek nagyvásznas vetítését. „5-15 ezer néző mindig megnézte ezeket a filmeket, és egy viszonylag stabil közönséget sikerült kiépíteni.”

Nemcsak a vetített alkotásokkal tűnnek ki a hagyományos forgalmazók közül, hanem a bemutatókhoz szervezett programokkal is. „Rendszeres szokásunkká vált az elmúlt évek alatt, hogy gyakorlatilag minden produkcióhoz igyekszünk olyan eseményt szervez-

PANNONIA ENTERTAINMENT
Automatikus moziforgalmazás
2017
25 018 EUR

ni, amely felemeli az adott alkotást, és jobban beépíti a köztudatba.” A *2001: Űrodüsszeia* bemutatójához meghívták pódiumbeszélgetésre az eseményt támogató Farkas Bertalant, a digitálisan felújított *Macskafogó* premierjéhez alkotói kerekasztalbeszélgetést, filmzenei koncertet és egy exkluzív relikvia- és designkiállítást is szerveztek; a Shakespeare halálának 400. évfordulójára időzített 1968-as *Rómeó és Júlia* vetítése után pedig élőben közvetítették a brit Royal Shakespeare Company ünnepi emlékműsorát, szinkrontolmácsolással.

A társművészetek vászonra adaptálásán és a digitálisan felújított filmklasszikusok bemutatásán túl harmadik legsikeresebb projektjük egy olasz, spanyol, brit ismeretterjesztő-filmsorozat, melyet Farkasék *A művészet templomainak* kereszteltek. „Olyan művészet-történeti dokumentumfilmek ezek, melyek látványvilágát mozivásznonra képzelték el. Sokkal hangsúlyosabb bennük a műtárgyak vizuális bemutatása, és kevesebb a beszélő fej. Számunkra is meglepő módon, a dokumentumfilm műfajához viszonyítva óriási si-

PANNONIA ENTERTAINMENT
Automatikus moziforgalmazás
2019
14 524 EUR

kert érték el a mozikban – mindegyik filmet megnézte 10-15 ezer ember. A sorozat lefedi a teljes reneszánsz korszakot és művészeit, de például Boschról, Schieleről és Klimtről is készültek ilyen filmek.”

Az ismeretterjesztő dokumentumfilmek magyar forgalmazása az Európai Unió Kreatív Európa MEDIA alprogramjának támogatása által jöhetett létre, és akkora népszerűségnek örvend a sorozat, hogy részben ennek hatására született a karanténidőszak alatt a Pannónia Entertainment online filmkölszönzője, ahol többek között *A művészet templomai* eddig bemutatott alkotásait is meg lehet tekinteni. A koronavírusból adódó bevételkiesés miatt jelenleg, a helyzet rendeződéséig a támogatások jelentik a fő támaszt számukra. „A szakmát egy olyan elképesztő kihívás elé állította a történelem, amellyel én 35 éves pályafutásom alatt még nem találkoztam. El nem tudom mondani, mekkora segítség most az európai és magyar támogatási rendszer – ezek megléte mondhatni létezésünk alapfeltétele.”

FARKAS
Attila

Co-Arts and classics on the cinema screen

Klaudia Elsässer and Attila Farkas founded Pannonia Entertainment Ltd in 2012 with the motto 'Co-Arts on the Cinema Screen'. "This includes opera, theatre performances and museum exhibitions. It was still a completely hybrid genre back then, growing from the documentary genre. Viewers are guided through a museum with a camera, while professionals interpret what they see. From the very beginning, we also had another successful field, which was that of broadcasting rock concerts in cinemas," said Farkas, who is also Pannonia Entertainment's head of distribution.

Elsässer and Farkas had previously organised screenings of operas and plays at the Urania National Film Theatre, but after experiencing the high demand from the audience they decided to start their own business. "We wanted to work with a unique genre. The initial goal was to bring as many foreign stage productions to the Hungarian public as possible, ones they would otherwise not have access to, such as those of the Royal Opera House or Shakespeare's Globe in London."

There were several hurdles to cross before the genre of theatre broadcasts could be introduced to Hungarian cinemas, a process that took years. Farkas claimed that royalties for literary translations already made the distribution of plays in Hungary expensive, but that, at the beginning, cinemas made it even harder by expecting the same marketing activities for the one-time screening events as for traditional films that would be shown for several weeks on the big screen. Another financial disadvantage was that theatre broadcasts do not fall under any grant categories. "Broadcasting the works of Shakespeare, Mozart or Wagner can be considered a cultural mission, but the theatrical funding system rejects it because it is seen on a cinema screen, and the cinema and film funding system also excludes it because it is a theatre performance."

This impossibility partly inspired the business' next move. "We started looking for other opportunities that would be unique on the market. I have long cherished the idea of screening

PANNONIA ENTERTAINMENT
Distribution Automatic Scheme
2017
25 018 EUR

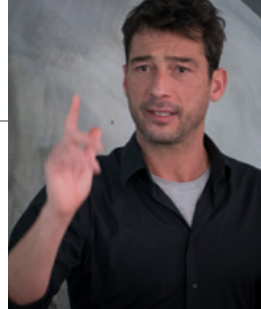
many-decade-old movie classics in cinemas that today's generation has either never seen at all or at least not on the big screen. Because when you sit in a movie theatre surrounded by dozens of people, it is a whole different experience." Their first classic movie was *Alien* (1979) and was seen by 15 000 people during its Corvin Cinema run. It was followed by other digitally restored films like *Casablanca*, *Once Upon a Time in the West*, *Modern Times*, *Amadeus* and *Die Hard*. After signing an agreement with the Hungarian Film Institute, they expanded their portfolio with Hungarian classics such as *The Lost Talisman*, *The Little Fox* and *The Paul Street Boys*. Elsässer and Farkas came to the conclusion that Hungarian viewers did want to watch old films on the big screen. "Each movie sold between 5,000 to 15,000 tickets, so we managed to build a relatively strong audience."

Pannonia Entertainment stands out from traditional distributors not only with their portfolio, but also with the programmes they organise for the screenings. "Over the past few years it has become a habit to organise an event for almost every production, one that elevates the given work and better incorporates it into the public consciousness." For the debut screening of *2001: A Space Odyssey* they invited the Hungarian astronaut Bertalan Farkas – who supported the event – to a Q&A; for the premiere of the digitally renewed animation *Cat City* they organised a roundtable discussion with the creators, a concert playing the film music, and an exclusive relic and design exhibition; and after the screening of *Romeo and Juliet* (1968), on the 400th anniversary of Shakespeare's death, the British Royal Shakespeare Company's celebratory commemorative programme was broadcast live and interpreted into Hungarian.

PANNONIA ENTERTAINMENT
Distribution Automatic Scheme
2019
14 524 EUR

In addition to adapting co-arts on the screen and screening digitally renewed movie classics, Pannonia Entertainment's third most successful project is an Italian-Spanish-British educational film series entitled *Art Beats Series*. "These are art history documentaries that were envisioned for the big screen. They have a much more pronounced visual presentation of the artefacts and less talking heads. They have been a huge success in cinemas, which is a pleasant surprise for the documentary genre – 10,000 to 15,000 people have watched each film. The series covers the entire Renaissance and its artists, but there were films about Bosch, Schiele, Klimt and other artists as well."

The MEDIA sub-programme of Creative Europe supports the Hungarian distribution of the educational documentaries, and the series is so popular that it was partly the reason why Pannonia Entertainment launched their online rental service during the quarantine period. Previous movies of the *Art Beats Series* can also be seen here. Due to the revenue loss caused by the COVID-19 pandemic, the subsidies are currently their main support until the situation is resolved. "History has presented our profession with an incredible challenge, and one that I have never encountered in my 35-year-long career. I cannot express how important the help from the European and the Hungarian funding systems is for us right now – our existence depends on it."

SZIRONY
Szabolcs

Meglátni az univerzális igazságot egy dokumentumfilmben

A közép- és kelet-európai kreatív dokumentumfilmek legnagyobb támogatója, a 2001-ben megalakult prágai Institute of Documentary Film (IDF) az Európai Unió Kreatív Európa programjának finanszírozásával hozta létre a forgalmazási ágaként működő KineDokot, mely alternatív úton juttatja el az IDF által felkarolt alkotásokat a közönséghez nyolc országban (Magyarországon kívül Bulgáriában, Csehországban, Szlovákiában, Romániában, Horvátországban, Lengyelországban és Norvégiában). Először a Mozinet, utána az Éclipse Film lett az IDF hazai partnere, majd az oktatásközpontú kultúrantropológiai szervezet, az Anthropolis Egyesület vette át a KineDok működtetését. Szirony Szabolccsal beszélgettünk, aki a hatéves magyarországi működés kezdetétől fogva dolgozik a KineDok szakmai koordinátoraként.

„Az alternatív forgalmazás egy ötödik utat jelent a dokumentumfilmek közönséghez való eljuttatásában. A fesztiváloztatás, a mozis bemutató, a televíziós megjelenés a klasszikus út, és most már a VOD (video-on-demand) is egyre nagyobb szerepet kap. A mi célunk új helyszíneket találni a fizikai vetítéseknek a mozin és a fesztiválokon kívül – közösségekben, filmklubokban, vagy olyan intézményeknél, ahol a dokumentumfilmek kiegészítő események lehetnek, például a múzeumoknál és könyvtáraknál” – mesélte Szirony a KineDok forgalmazási stratégiájáról. A vetítésekhez vendégeket hívnak, közös beszélgetéseket kezdeményeznek. „Az emberek a világ aktuális témáiról szóló dokumentumfilmek által jobban megismerik egymás gondolatait és magát a műfajt is.”

Az alternatív forgalmazással nemcsak a közönség jár jól, akik a hagyományos vetítések-

nél gazdagabb élményt kapnak az esemény jellegű filmnézésnek köszönhetően, hanem az alkotók is. „Miután lemegy a film fesztiválkörútja, utána következik a három- vagy négyhetes moziidőszak, amit esetleg követ egy tévébemutató is. A KineDokkal viszont még egy egész éven keresztül kerülhet fizikai közönség elé a film, így tovább él a köztudatban is” – magyarázta Szirony. Mára már a szakma is elismeri a KineDok előnyeit, amivel egy dokumentumfilm a hagyományos mozi-forgalmazás által el nem ért közösségekbe is eljuthat. „Volt olyan magyar gyártású dokumentumfilm, aminek a mozis nézőszámát megdupláztta a KineDok.”

A partnerországok koordinátorairól összeálló zsűri dönti el, hogy milyen filmekből álljon a KineDok évente megújuló katalógusa. Minden ország öt filmet küld be, ebből kettő kerül nemzetközi forgalmazásba. „Mi kicsit változtattunk Magyarországon: öt magyar filmet hagyunk bent a katalógusban, és a régió kívülről érkező filmeket is beválogatunk” – mondta Szirony. A KineDok magyarországi jelenléte óta közel száz filmet mutatott be budapesti és vidéki filmklubokban, több mint 14 ezer nézőnek. Vetítették az utóbbi évek legsikeresebb magyar dokumentumfilmjeit az *Egy nő fogságban*-tól kezdve *A létezés eufóriáján* át a *Könnyű leckéig*, miközben néha a szervezőket is meglepi, hogy a régió másik országaiból származó alkotások mekkora közönséget tudnak bevonítani.

„Sokszor úgy tűnik nekünk zsúrizás közben, hogy egy adott szlovák, cseh vagy horvát történet nagyon specifikus és nem biztos, hogy érdekelni fogja a közönséget. Ennek ellenére pont az történik, hogy a magyar nézők meglátják bennük azt az univerzális igazságot,

KINEDOK

Közönségfejlesztés és online
promóció | 2014–2019**785 000 EUR**

ami az ő életükre vonatkozik.” Ilyen volt például a cseh gördeszkázásról szóló *King Skate*: „Mint minden jó dokumentumfilm, ez is tudott sokkal többről beszélni a gördeszkázásnál – például a szabadságról és az öregedésről. Olyan helyekre is eljutott, ahol a gördeszkázás nem része a mindennapoknak, de a nézők így is tudtak kapcsolódni hozzá a film egyéb értelmezési rétegei által.”

A KineDok nemcsak Budapesten, hanem vidéken is jelen van, ahol aktívan formálja a filmklubos szcénát. „Minden évben egy workshopon készítjük fel a filmklubok vezetőit a következő évre, illetve próbáljuk akár a moderatori munkát, akár a Facebook-események létrehozását – tehát a filmklubszervezés minden apró részletét – megtanítani nekik, hogy egy jó erős éves programot tudjanak összehozni.” Szirony elmondta, hogy a workshopoknak és a kialakult gyakorlatnak köszönhetően a vidéki helyszínek is egyre önjáróbbak lettek. Külön büszkeségként említette az 1500 fő alatti lélekszámú Bakonybélben hat éve működő könyvtári filmklubot, melynek már van egy állandó 10-14 fős közönsége – ez egy ekkora népességű faluban szinte olyan siker, mint a fővárosban több ezer ember elérése.

„Vidéken ugyanazokat az esélyeket és lehetőségeket szeretnénk megadni a helyieknek, hogy azok az élmények, amelyek egyébként szűk körben léteznek – mert egy fesztiválnak szűk a közönsége, akármennyire is sikeres –, el tudjanak jutni ilyen helyekre is.” Az elérés pedig csak egyre szélesebb lesz, köszönhetően a VOD platformjuknak. A KineDok európai uniós támogatására az IDF pályázik, amihez a különböző országok partnerei összeírják, nekik mekkora költségvetésre van szükségük

a terveik megvalósításához. A kezdeti években az alternatív helyszínek létrehozása volt a fő irány, de a járványhelyzetből is adódóan az online filmkölcsonzó felület létrehozására helyeződött át a pályázati hangsúly. A karantén ideje alatt az online vetítésekkel is magas hazai és nemzetközi nézőszámokat sikerült elérnie a KineDoknak, és a közösségi jellegről sem feledkeztek meg: online beszélgetést szerveztek például a magyar *Gettó Balboa* és a horvát *Srbenka* vetítései mellé is.

Seeing the universal truth in a documentary

Founded in Prague in 2001, the Institute of Documentary Film (IDF) has become the biggest supporter of central and eastern European creative documentaries. With funding from the European Union's Creative Europe program, it established KineDok, a platform that finds alternative ways for distribution and brings IDF-supported movies to audiences in eight different countries (Hungary, Bulgaria, the Czech Republic, Slovakia, Romania, Croatia, Poland and Norway). First Mozinet and then Eclipse Film became IDF's Hungarian partners and, after that, the education-focused cultural anthropology organisation, Anthropolis Association, took over the operation of KineDok. We spoke with Szabolcs Szirony who has been working as KineDok's professional coordinator since it was launched in Hungary six years ago.

“Alternative distribution is a fifth way of getting documentaries available to the public. Festivals, cinemas and television are the traditional way, and video-on-demand is also becoming more and more important. Our goal is to find new venues for physical screenings besides cinemas and festivals – in communities, film clubs or institutions, such as museums and libraries, where

documentaries can become accompanying events,” said Szirony of KineDok's distribution strategy. They invite guests to the screenings and start conversations with them. “People can get to know each other's thoughts as well as the genre itself through documentaries about the world's current topics.”

Alternative distribution benefits not only the audience, who gets a richer experience than at traditional screenings thanks to the event-type movie watching, but also the creators. “Once the film's festival tour is over, it has a three- or four-week-long movie run, which can even be followed by a television debut. With KineDok, a film can reach a physical audience for another year, so it lives longer in the public consciousness,” Szirony explained. Nowadays, the profession recognises the benefits of KineDok, which allows a documentary to reach communities that traditional cinema distribution cannot. “There was a Hungarian documentary whose audience number was doubled thanks to KineDok.”

A jury of coordinators from the eight partner countries decide on what films get into KineDok's catalogue, which is published on a yearly basis. Each country submits five films, and of the forty films two will be distributed internationally. “We've changed this system a bit in Hungary. In the end we're going to put all five Hungarian films into the catalogue and we're also selecting films from outside the eight countries.” Since its presence in Hungary, KineDok has screened nearly a hundred movies in film clubs across the country that have reached more than 14,000 people. Included in the list are some of the most successful Hungarian documentaries of recent years, for example *A Woman Captured*, *The Euphoria of Being* and *Easy Lessons*.

KINEDOK
Audience Development &
Online Distribution | 2014-2019
785 000 EUR

Sometimes even the organisers are surprised by how big of an audience movies from other countries can attract. “Often when we are judging the films, we find a particular Slovak, Czech or Croatian story is very specific and may not be interesting to a Hungarian audience. But then it turns out that Hungarian viewers see the universal truth that applies to their own lives too.” This was the case with *King Skate*, a documentary about Czech skateboarding: “Like any good documentary, it’s about much more than just skateboarding – it is also about freedom and aging. It has reached places where skateboarding is not part of everyday life, but the audience was still able to connect with it through other layers of interpretation.”

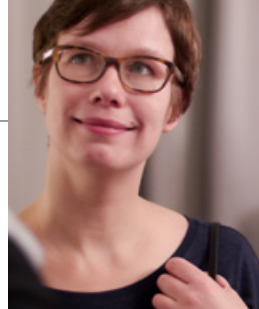
KineDok is present not only in Budapest, but also in the countryside, where it actively shapes the film club scene. “Every year we run a workshop to prepare organisers of film clubs for the following year. We teach them how to do moderator work and how to create Facebook events – in short, every little detail of organising a film club – so that they can put together a strong program.” Szirony told us that thanks to these workshops and to the organisers practicing what they have learnt, the countryside locations have also become increasingly self-sufficient. He is especially proud of the library film club in Bakonybél, a village with a population of less than 1,500 people, which has been operating for six years and already has a regular crowd of 10-14 people. In a village of that size, it is almost as big of a success as reaching thousands of people in the capital.

“We want to give people living in the countryside the same chances and opportunities as those living in big cities, so that experiences

that otherwise exist in a small circle – because a festival has a limited audience, no matter how successful it is – can reach such places.” Access will only get wider thanks to Kinedok’s VOD platform. KineDok has applied for EU funding through the IDF, where partners from different countries write down how much money they need in order to carry out their plans. During the first years, the main focus was on creating alternative locations, but due to the pandemic, the focus of the tender has shifted to the creation of an online movie-rental platform. During the quarantine, KineDok managed to reach wide domestic and international audiences through online screenings, without forgetting about the community experience; indeed, an online Q&A was organised for the screenings of the Hungarian *Ghetto Balboa* and the Croatian *Srbenka*.

Kreet
PALJAS

Hogyan segíti a Kreatív Európa a filmfesztiválokat?

Az Anilogue Nemzetközi Animációs Filmfesztivál és a Verzió Nemzetközi Emberi Jogi Dokumentumfilm Fesztivál két meghatározó eseménye a hazai filmes közegnek. Látszólag különbözőek, de céljaik közösek: megismertetni Európa legújabb filmjeit a hazai közönséggel és összehozni az animációs, illetve dokumentumfilmes szakmát.

Az Anilogue a kezdetek óta pályázik a Kreatív Európánál, a Verzió viszont csak az elmúlt években kapott támogatást tőlük, ám mindkét fesztivál működésében nagyon sokat segített a program. Kreet Paljas, az Anilogue alapítója és programkurátora, valamint Oksana Sarkisova, a Verzió fesztiváligazgatója is kiemelte, hogy a támogatással sokkal színesebb eseményt tudnak létrehozni, a vetítéseken kívül bővíteni tudják a kísérőprogramok és szakmai események számát, továbbá több európai rendezőt és szakembert tudnak meghívni. Az Anilogue-on a filmvetítések mellett mesterkurzusok, az alkotókkal való személyes találkozók, kiállítások, workshopok és bulik is várják az animációs

szakma képviselőit és az érdeklődőket egyaránt. De ugyanez elmondható a Verzióról is, ahol a Kreatív Európa segítségével már Budapesten kívül is szerveznek vetítéseket. Sarkisova elmondta, hogy a Kreatív Európa támogatja többek közt az európai filmek bemutatását, a fordítást, a feliratozást, a katalógusszerkesztést és -összeállítást, a filmszakmai programokat, valamint a külföldi vendégek utazását is. Így az Anilogue és a Verzió is ugyanazt tartja fontosnak, mint a Kreatív Európa: minél több személyes találkozó az európai (animációs és dokumentum) filmes szakmán belül, illetve hogy minél több új európai filmet mutassanak be a hazai közönségnek.

Mindkét fesztivál nagy hangsúlyt fektet évente egy adott témára vagy országra, amikor együttműködnek más intézetekkel vagy szakemberekkel. A Verzió nemcsak a tematikai blokkokhoz, hanem filmenként is kooperál egyesületekkel és szakértőkkel, akikkel együtt szerveznek vetítés utáni beszélgetéseket. Már vannak stabil partnereik, akikkel régóta együttműködnek, így például

ANILOGUE
Fesztiválok
2014–2019
121 000 EUR

a természetvédelmi problémákról szóló filmeknél többek közt a Greenpeace-szel, és az Uniceffel is. Az Anilogue versenyprogramjában a kezdetek óta csak európai alkotások szerepelnek, a panoráma vetítéseken viszont a világ többi pontjáról is válogatnak. A kiemelt országgal vagy régióval az a céljuk, hogy bemutassák egy szűkebb terület animációs kultúráját. A közönség megismerhette már többek közt Olaszország, Ausztria vagy Szlovénia animációs művészetét is. Az események kapcsán együttműködtek például a Francia Intézettel, a Finnagorával, a Budapesti Cervantes Intézettel és a Goethe Intézettel. Ezekről az egyesületektől a fesztiválok nem feltétlen pénzügyi támogatást kapnak, viszont nagyban hozzájárulnak az esemény sikerességéhez. A Kreatív Európa támogatása nélkül a panorámaprogramok sem jöhetnének létre, így az együttműködések is a programnak köszönhetőek.

Mindkét fesztiválszervező hangsúlyozta a networking fontosságát. Az Anilogue szervezői az elmúlt 17 év során meghatározó kapcsolati hálót építettek ki számos – elsősorban európai – fesztivállal. „A fesztiválokon való kapcsolatépítés mindenki számára hasznos” – emeli ki Kreet Paljas, aki szerint egy nagyon aktív kapcsolati rendszerhez tartoznak, melynek tagjai nemcsak az új filmek miatt érkeznek Budapestre, hanem azért is, hogy személyes találkozásokon jobban megismerhessék a magyar filmkészítőket. Sarkisova is kifejtette, hogy aktívan kooperálnak más dokumentumfilm-fesztiválokkal és szakemberekkel. Tagjai a Human Rights Festival Networknek, ahol ötleteket cserélnek, más fesztiválok szakértőit hívják előadni, és van egy „festival crossroads” nevű programjuk, melynek keretében különböző fesztiválok mutatkozhatnak be a Verzióban. Részt vesznek a „festival iden-

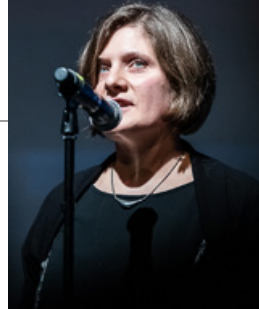
VERZIÓ
Fesztiválok
2018–2020
89 000 EUR

tity” programban is, amit a Jihlavi Nemzetközi Dokumentumfilm-fesztivál szervez, valamint a Verziót is látogatják más fesztiválok szervezői. Ez az aktív networking szintén a Kreatív Európa céljait erősíti: minél több együttműködés jöjjön létre az európai kultúrában.

A fesztiválon való találkozásból további együttműködések nőhetnek ki. Az Anilogue-on keresztül például a Budapesti Metropolitan Egyetem animáció szakos diákjai kaphattak lehetőséget nemzetközi projektekben részt venni, a Verzió pedig a dokumentumfilmes diskurzusra inspirál azzal, hogy diákfilmes vetítések után a hallgatók esszéket írhatnak a látott filmekről, amiket a Verzió blogon tesznek közzé. Továbbá a MOME és METU graphic design szakos hallgatói alternatív plakátokat tervezhetnek a filmekhez, illetve a fesztivál díját is ők alakíthatják meg. Így az ilyen támogatások, mint a Kreatív Európa programja sokkal tovább nyúlnak, közvetve olyan kapcsolatokat is beindítanak, amelyek már a fesztivál keretein messze túlmutatnak, és többéves kooperációvá válhatnak.

Oksana
SARKISOVA

How does Creative Europe help film festivals?

The Aniologue International Animation Film Festival and the Verzió International Human Rights Documentary Film Festival are two defining events for the Hungarian film community. They may seem different at first, but their goals are ultimately the same: to introduce the latest European films to Hungarian audiences and to bring animation and documentary professionals together.

Creative Europe has been working with Aniologue since the very beginning, whereas it has only been a few years that it has begun to do so with Verzió. There is no doubt that both festivals are indebted to the programme for how it has helped them operate. Kreet Paljas, the founder and programme curator of Aniologue, and Oksana Sarkisova, the festival director at Verzió, highlighted that the support provides them with the opportunity to create a much more colourful event and expand the number of accompanying programmes, including industry-related ones, beyond the screenings themselves. The support also represents the chance to invite more European directors and professionals to their festivals. Aniologue organises masterclasses, one-on-one meetings with creators, exhibitions, workshops and parties for professionals as well

as for those who just love animation films. The same can be said about Verzió, where Creative Europe has helped bring screenings to cinemas outside of Budapest as well. Sarkisova said that the funding covers the presentation, translation, subtitling and catalogue editing of European films as well as the organisation of industry programmes and the travel expenses of foreign guests, among other things. Aniologue, Verzió and Creative Europe therefore all work towards the same goal: to participate in as many professional meetings as possible within the European (animation and documentary) film industry and to present as many new European films as possible to Hungarian audiences.

Every year the two festivals turn the spotlight on a theme or country of their choice and work with institutes and professionals that deal with that specific topic or region. Verzió does so not only in connection with the thematic blocks in general, but also in the form of discussions after a given film is screened. They already hold a list of partners they have worked with for a long time, such as Greenpeace – on films that address environmental issues – and Unicef. Aniologue's competition programme might only include European works, but its panorama screenings feature films from other parts of the world as well. By highlighting a particular country or region, its goal is to showcase the animation culture of a smaller area – audiences in Budapest have learnt about the animation art out of Italy, Austria and Slovenia, for example. The festival has cooperated with the Institut français, Finnagora, the Instituto Cervantes and the Goethe-Institut, to name a few. These associations do not necessarily provide financial support to the festivals, but they do contribute a great deal to the success of the events. Without Creative Europe, these accom-

**ANIOLOGUE
Festivals
2014–2019
121 000 EUR**

panying programmes would never have become a reality, and nor would the collaborations.

Both Paljas and Sarkisova highlight the importance of networking. Over the last 17 years, the organisers of Anilogue have built a significant network with many festivals, mainly in Europe. “Networking at festivals is useful for all parties concerned,” commented Paljas, who said that they belong to a very active system whose members go to Budapest not only when new films are released, but also to get to know Hungarian filmmakers better through personal meetings. Sarkisova explained that they are actively cooperating with other documentary film festivals and industry professionals. Indeed, Verzió is a member of the Human Rights Festival Network, where they can exchange ideas, invite experts from other festivals and participate in a programme called Festival Crossroads, which is a platform where different festivals can introduce themselves. Verzió also takes part in the Festival Identity programme organised by the Jihlava International Documentary Film Festival,

**VERZIÓ
Festivals
2018–2020
89 000 EUR**

and is often visited by other festival organisers as well. This active networking reinforces Creative Europe’s goal of creating more cooperation in European culture.

The festival encounters such as those described above encourage further collaboration. For example, through Anilogue, animation students from the Budapest Metropolitan University (METU) were given the opportunity to participate in international projects. In turn, Verzió inspires a discourse about documentaries by allowing students to write about films once they have been screened. These essays are then published on Verzió’s blog, the only Hungarian documentary site. In addition, graphic design students from the Moholy-Nagy University of Art and Design and from METU can design alternative posters for films as well as create the festival award. It just goes to show that grants like the Creative Europe programme can go much further, indirectly triggering relationships that go well beyond the festival itself and indeed evolve into long-lasting collaborations.

Az elgondolkodtató filmek fesztiválja

A Verzió Nemzetközi Emberi Jogi Dokumentumfilm Fesztivál az elmúlt években Magyarország egyik legnívósabb és legfontosabb filmfesztiváljává vált. Portrécikkünkben a fesztivál igazgatója, Oksana Sarkisova elmeséli, hogyan jött Oroszországból Magyarországra, és hogyan építette fel a Verziót, amely az évek során Budapest megkerülhetetlenül fontos kulturális eseményévé vált.

„Véletlenül történt” – mondja Oksana Sarkisova, amikor arról kérdezem, miért pont Magyarországon telepedett le. „A Moszkvai Egyetem szociológia szakán diplomáztam, de már akkor is foglalkoztatott a vizuális média és a társadalom kapcsolata, úgyhogy jelentkeztem a Közép-európai Egyetemre (CEU), ahol a varsói szociológia tanszék és a budapesti nacionalizmus tanulmányok között kellett választanom. Győzött a kíváncsiság, és úgy döntöttem, hogy elvégzem a CEU új – nacionalizmus – szakát, amin a nemzeti identitás reprezentációjáról írtam a szakdolgozatomat a kortárs orosz filmművészetben.”

Nem sok kelet-európai mondhatja el magáról, hogy Kalifornia helyett Magyarországot választotta, de Sarkisova igen. „Lehetőségem nyílt, hogy

San Diegóban folytassak politológiai tanulmányokat, vagy jelentkezhettem a CEU PhD-képzésére történelem szakon. Az utóbbit választottam. Kalifornia akkor nagyon távolinak tűnt számomra, a CEU viszont számos diákkal egyetemben az én életemet is megváltoztatta. Ha nincs a CEU – ahol rengeteg fantasztikus embert ismerhettem meg –, nem maradtam volna Magyarországon” – mondja Sarkisova, aki csak hosszú évek után döntötte el, hogy végleg Magyarországon telepedik le.

„Az emberi jogok nem csak az abúzusról szólnak”

A CEU-n Sarkisova azzal a területtel kezdett foglalkozni, amely az elmúlt 20 évben meghatározta a munkásságát: dokumentumfilmekkel. PhD-jét a húszas évekbeli szovjet kultúrfilmekről írta, amelyek a dokumentumfilmek és az oktatási filmek korai előképei voltak. Az érdekelt, hogy az expedíciós filmek hogyan ábrázolták azt a teret és azokat a kultúrákat, amelyek ismeretlenek voltak a városi nézők számára, és milyen szerepet játszott a vizualitás az új szovjet identitás kialakításában.” Miután ledoktorált, Sarkisova a Vera és Donald Blinken Nyílt Társadalom Archívumnál (Blinken Open Society Archive) kapott állást, ahol találkozott Zádori Zsuzsával, és ketten kitalálták, hogy az emberi jogokra fókuszáló dokumentumfilm-fesztivált indítanak Budapesten.

„A Verziót a prágai One World inspirálta. Nem akartuk másolni őket, de sokat tanultunk tőlük. A prágai emberi jogi rendezvény megerősítette az oktatási programok és a nyilvános viták fontosságába vetett hitünket. Sokszínű közönséget akartunk megszólítani, és minél több moziban vetíteni a filmjeinket országszerte, valamint hangsúlyozni

Oksana Sarkisova

VERZIÓ
Fesztiválok
2018–2020
89 000 EUR

azt, hogy a dokumentumfilm elsősorban vizuális médium. Le akartunk számolni azzal a sztereotípiával, miszerint a dokumentumfilmek mindentudó narrátorral rendelkező tévés produkciók, amelyek kész válaszokat adnak a nézőknek. A dokumentumfilmek ezzel szemben olyan érzelmi és esztétikai élményt nyújtanak, amelyből nemcsak a világról, de önmagadról is sokat tanulhatsz. Ezért is kezdtünk el kreatív dokumentumfilmeket vetíteni a Verzió.”

Sarkisova és Zádori jókor volt jó helyen, ugyanis a dokumentumfilm-készítés az 1990-es évek végén és a 2000-es évek elején nagy felvirágzásra ment keresztül. A Verzió 2004-es indulásakor egyre növekvő igényt elégített ki mind a dokumentumfilm-rendezők, mind a közönség részéről. „Sok fontos dokumentumfilm-fesztivál indult azokban az években. Ezek természetesen nem a semmiből jöttek létre, hiszen Kelet-Európában erős hagyománya volt ennek a műfajnak, az 1950-es évek végétől kezdve a dokumentumfilm volt a rendszerkritika egyik legfontosabb eszköze. Az 1990-es évek végén a digitális forradalommal olyan technológiai változások zajlottak le, amelyek demokratizálták a filmkészítést, könnyen elérhetővé váltak a kamerák, és a filmkészítők új generációja lépett színre, akik a valóság felfedezését ambicionálták. A hagyományos stúdiórendszer nem tudott elég gyorsan reagálni a változásokra, ezért új filmkészítési és forgalmazási módok születtek. A gyártási rendszer gyorsabban változott, mint a terjesztői, aminek köszönhetően rengeteg fantasztikus kreatív dokumentumfilm nem jutott el a mozikba. A Verzió ezeket a filmeket juttatta el a közönséghez.”

A 2000-es évek elején élénk fesztiválélet volt Magyarországon. Ott volt a Dialektus, amely antropológiai filmeket és dokumentumfilmeket vetített,

Oksana Sarkisova

a Mediawave, amely eredeti módon kombinálta a filmet a zenével, és a Titanic, amely ugyan főként játékfilmeknek adott teret, de dokumentumfilmeket is beválogatott a programjába. A Verzió azzal tudott kiemelkedni a mezőnyből, hogy az emberi jogokra és az oktatásra helyezte a hangsúlyt, valamint arra, hogy a dokumentumfilm vizuális nyelvezetének sokszínűségét tárja elénk. „Olyan filmeket vetítünk, amelyek elgondolkodtatnak” – mondja Sarkisova, akiről azt feltételeznénk, hogy ő csempészte be a fesztivál nevébe is az emberi jogi titulust, de nem így történt.

„Egyhangú döntés volt, hogy releváns társadalmi témákat dolgozzunk fel, de az eredeti duónkban én volt a filmszakember, és Zsuzsa volt az, aki azt javasolta, hogy emberi jogi filmfesztivál legyen a Verzió. A filmművészet és a filmkészítő társadalmi felelősségvállalására akartuk irányítani a figyelmet, és megmutatni, hogy az emberi jogok nem korlátozódnak pusztán az abúzusok és a jogsértések eseteire. A Verzió már az első évtől kezdve együttműködik a Magyar Helsinki Bizottsággal, amely fontos partnerünk a vetítésekhez kapcsolódó viták és beszélgetések megszervezésében. Ahhoz, hogy megértsük, mik képezik az emberi jogokat, széles tudással kell rendelkezünk a világról. Ezért is válogatunk össze olyan filmeket, amelyek nem csupán képviselni akarnak egy adott ügyet. Olyan filmeket mutatunk be a nézőknek, amelyek közel visznek hozzájuk különféle kultúrákat, és az emberi méltóság és jogegyenlőség fontosságát hangsúlyozzák. Fontos, hogy beszéljünk az élethez és az egyenlő bánásmódhoz való jog univerzálisáról, ugyanakkor a kultúrák pluralizmusáról is, mert ennek köszönhetően tudjuk a maga

komplexitásában szemlélni a világot. A fesztivál programja olyan problémaközpontú alkotásokat helyez előtérbe, amelyek a kisebbségek jogaival, a háború sújtotta országokból érkező menekültek helyzetével, a globális szegénységgel, a lakathoz való joggal, gyermekek jogaival, genderkérdésekkel és még sok mással foglalkozik. De ami a legfontosabb, hogy a kitartás és az állhatatosság mélyen emberi történeteit meséljük el a legkülönbébb országokból.”

A vitakultúra támogatása

„Az emberi jogok elvonlnak hangozhatnak, amíg nem ismered meg őket egyéni történeteken keresztül” – mondja Sarkisova, amikor arról kérdezem, mitől vált érzékeny a téma iránt. „Engem a kutatásaim vezettek rá az emberi jogok fontosságára, amikor azt láttam, hogy a film milyen hatással lehet arra, ahogy a világot látjuk. Fontos, hogy a filmen keresztül megértsük, hogyan értelmezzük a világot, mit takarnak az „igazság” és a „valóság” kategóriái, és hogy a nézeteinket mennyire meghatározza a szocializáció. Én hiszek abban, hogy sok igazságtalanságot és a tisztességtelen bánásmódot is vissza lehet szorítani, ha más perspektívából szemléljük a világot. A szocialista cenzúra ideológiai korlátai közül a digitális szimuláriumok és deepfake felvételek világa felé haladva fontos, hogy fejlesszük a vizuális műveltségünket, amelynek segítségével megérthetjük, hogyan manipulálnak minket a képek, és hogyan állhatunk ellen a didaktikus és elnyomó ideológiáknak.”

Sarkisova számára, aki a Szovjetunió végnapjaiban nőtt fel és az orosz demokrácia első éveiben járt egyetemre, kisebb győzelemnek hatott, hogy a Verzió már kezdettől fogva a pluralitás és a nyi-

tott viták szellemiségét képviselte. „Bízom benne, hogy a fesztivál hozzájárult a dokumentumfilmek körüli vitakultúra kialakulásához Magyarországon. Amikor elindult a fesztivál 2004-ben, sok közönségtalálkozón csak csönd volt, amikor a nézők kérdezhetek az alkotóktól. Ma már élénk viták alakulnak ki egy-egy vetítés után, a nézők egyre mélyebb interakcióba lépnek a filmekkel. Erre joggal lehetünk büszkéek.”

Ugyanakkor amire Sarkisova a legbüszkébb a fesztivállal kapcsolatban, az az, hogy telt házzal futnak a dokumentumfilmek vetítései a Verzió. De hiába a nagy érdeklődés, a fesztivál így is pénzügyi problémákkal küzd. „Igaz, hogy a közönség létszáma és a fesztivál elérése folyamatosan nő, a Verzió helyzetét mégsem mondanám stabilnak – ezért is fontos a Kreatív Európa MEDIA támogatása. Ebben az évben különösen nehéz a helyzetünk, mert a Kreatív Európa pályázati döntéseit csak októberben hirdetik ki, a fesztivál pedig novemberben van, ami nagy nyomást helyez ránk és a programtervünkre, arról nem is beszélve, hogy a járványhelyzetben sok váratlan változásnak vagyunk kitéve” – mondja Sarkisova. „Idén egy különösen nehéz, de hisszük, hogy felelős döntést hoztunk azzal, hogy online tartjuk meg a vetítéseket és a beszélgetéseket, miközben tíznaposra növeljük a fesztivál hosszát. Ez a közvetlen, fizikai interakció elvesztésével jár, ugyanakkor biztonságossá és az egész országban elérhetővé teszi a vetítéseinket, amivel jól járnak azok a nézők, akik nem tudtak volna ellátogatni a fesztiválra. Ez a döntés új kihívásokkal is jár a szervezőcsapatunk számára, de éjt nappallá téve dolgozunk, hogy erős programot és egy emlékezetes és interaktív élményt nyújtsunk a közönségnek.”

A nehézségek ellenére a Verzió az egyik legrégebb óta futó filmfesztivál Magyarországon. „A 17

éves fennállásunk az elkötelezettségünknek, valamint a kis méretű stábunknak köszönhető. Annak, hogy nincs nagy infrastruktúránk, és nem függünk állami intézményektől, amelyek időközben már nem nyújtanak támogatást fesztiváloknak. Ez azt is jelenti, hogy komoly megkötésekkel kell számolnunk, de a fesztivál épp azért létezhet még, mert kicsi, de elkötelezett csapatunk van, és az alapvető infrastruktúrát biztosítja a Blinken OSA. Hosszú távon viszont fontos lenne visszaállítani a kulturális kezdeményezések érdemalapú állami támogatását mind fővárosi, mind állami szinten, mert csak úgy lehet egy országnak élénk közélet, ha van a kulturális eseményeknek egy kritikus tömege, és nem csak magányos és kimerült túlélők alkotják a kulturális életet.”

Miből áll a fesztiváligazgatók élete?

Sarkisova eleinte programigazgató volt, ma viszont már a fesztivál igazgatója, emellett több kurzust tart a dokumentumfilmezésről, emberi jogokról és emlékezetpolitikáról a CEU-n, és részt vesz egy népi fotózásról és az amatőr képek (újra)-felhasználásáról szóló nemzetközi kutatásban is. „A Verzió programját egy elkötelezett kis csapat válogatja össze. Ez egyre inkább csapatmunka,

és az előválogatásban egyre több önkéntes segít nekünk. Az elmúlt években egy decentralizált rendszerben kezdtünk dolgozni, és egyéni kurátorokat jelöltünk ki a különféle szekciók élére. Idén három tematikus blokkunk lesz: a Törvény és Igazság, az Antropocén és a Bolygó archívuma. Én az utóbbinak leszek a kurátora, miközben az egész programot is felügyelem, és mivel tanítók és kutatók is közben, egyre jobban be kell osztanom az időmet.”

Hagy ez időt arra, hogy Sarkisova kikapcsolásképp végigpörgesse a Netflixet, vagy egy dokumentumfilm-fesztivál igazgatója a szabadjében is dokumentumfilmeket néz? „A Netflix dokumentumfilm-kínálatát nem tartom túl erősnek, sorozatokat pedig nem nézek, mert azok túl sok időt vesznek el, de arra mindig szakítok időt, hogy a családommal nézzünk filmeket. Manapság kevesebb időm jut játékfilmekre, de amikor jut, akkor kísérleti filmeket vagy klasszikusokat nézek. Legutóbb Mizoguchi Kendzsi *Oszakai elégiáját* láttam 1936-ból” – mondja Sarkisova, aki reméli, hogy még jó ideig kell majd időt szakítani a Verzióra. „Ahogy az emberi jogok koncepcióját egyre több támadás éri félreértésekből, tudatlanságból és szándékos torzításokból kifolyólag, fontosabb, mint valaha olyan filmfesztivált szervezni, amely védi az emberi jogi értékeket. Remélem, hogy a nehézségek ellenére még sokáig fog létezni a fesztivál.”

Screening movies that make you think

Over the last two decades, the Verzió International Human Rights Documentary Film Festival has become one of the most prominent film festivals in Hungary. Oksana Sarkisova, the director of Verzió, talked to us about how it became an essential cultural event. The way she told us her story was so thoughtful and deeply reflective of her work as a festival director.

When I asked her how she came to live in Budapest, Sarkisova, originally from Russia, told me “It happened by chance. I graduated from the Moscow State University with a degree in sociology and was already interested in the relationship between visual media and society. So I applied to the Central European University (CEU). I was tossing up between the sociology department at the University of Warsaw and a new programme in nationalism studies in Budapest. Curiosity won and I decided to try my luck in the new programme, where I chose to write about the representation of national identity in contemporary Russian cinema.”

Not many eastern Europeans would willingly choose Hungary over California, but that’s what Sarkisova did when she had to decide where to do her PhD. “I had to pick between continuing to study political sciences in San Diego or staying at the CEU to pursue my career in history. I chose the latter. Back then California just seemed too far away for me, and the CEU was such an important part of the Hungarian landscape, offering life-changing experiences for thousands of students in the region, myself included. I wouldn’t have stayed in Hungary had there been no CEU. I met many fascinating people from around the world there”, she said. Staying on in Hungary was not a predetermined choice for Sarkisova. “To have a long-term re-

lationship with Hungary was rather a gradual decision.”

“Human rights are not limited to cases of abuse and violation”

At the CEU Sarkisova started doing research in a field that came to be the centre of her work for 20 years and counting: documentaries. She wrote her PhD on the Soviet kulturfilms of the 1920s, “which were early precursors to documentaries and educational films. I was especially interested in how expedition films shot by mobile crews represented space and cultures that were unfamiliar to urban viewers, and also how the new Soviet identity was constructed by visual means.” After completing her studies, Sarkisova started working at the Open Society Archive, where she met her colleague Zsuzsa Zádori. Together they came up with the idea of organising a documentary film festival in Budapest that would have a focus on human rights.

“Verzió was inspired by the One World Initiative in Prague. We didn’t want to copy what they were

**VERZIÓ
Festivals
2018–2020
89 000 EUR**

doing, but we learned from them. It helped to reinforce our belief in the importance of educational programmes and in the emphasis on debates and open interaction. We wanted to reach out to diverse audiences, screen our films in cinemas across the country and emphasise that documentaries are first and foremost a visual medium. We wanted to challenge the stereotype that they are merely TV programmes with a ‘voice of God’ that provides viewers with ready answers. On the contrary, watching a documentary is an emotional and aesthetic experience that allows us to learn about the world as well as about ourselves. That is one of the main reasons we started screening creative documentaries.”

Sarkisova and Zádori made the right move at the right time, as documentary filmmaking saw a boom in the late 1990s and early 2000s. When it was founded in 2004, the Verzió Film Festival was the answer to a growing need of documentary filmmakers and audiences alike. “Many important documentary film festivals made a start at that time,” recollected Sarkisova. “Of course they didn’t just come out of the blue in eastern Europe. We already had a strong tradition of documentary filmmaking and documentary festivals and, from the late 1950s onwards, documentary cinema was one of the important tools of critical reflection and analysis. In the late 1990s there was yet another technological revolution brought on by the digital breakthrough, and a new generation of filmmakers with a drive for exploring reality emerged. The traditional state studio systems were slow to process this kind of demand, leading to the development of new forms of production. The production system was changing faster than distribution was, so there were so many fantastic creative documentaries that weren’t being screened in cinemas. It was a significant moment when Verzió Film Festival

tival could provide cinemas with access to these films.”

By the early to mid 2000s, Hungary had a very strong and lively festival circuit. There was Dialektus, which mostly screened anthropological films and documentaries, Mediawave, which combined film and music in an interesting and original way, and Titanic, which, although focused mainly on fiction films, still included some documentaries in its programme. What made Verzió stand out was its focus on human rights and education as well as a clear aspiration to highlight the variety of visual languages of documentary cinema. “We screen movies that make you think”, says Sarkisova.

I thought she was the person to include human rights in the name of the festival, but as it turns out I was wrong. “It was a consensual decision to engage with socially relevant topics, but in our original duo I was the film person and Zsuzsa was the one who suggested Verzió be a human rights film festival. We wanted to emphasise the importance of film and the filmmaker as a social actor, and show that human rights are not limited to cases of the abuse or violation of rights. Ever since its first year, Verzió has cooperated with the Hungarian Helsinki Committee, which remains an important partner for organising debates and discussions. In order to understand what human rights stand for, there has to be a broad knowledge of the world in its multiplicity, which is why we screen films that go beyond the advocacy cases. We want to introduce documentaries that bring different cultures closer to the viewers, and emphasise human dignity and equality. We’d like to communicate the universality of the right to

life and to fair treatment, but we also aim to highlight the pluralism of cultures, because it creates complex ways of seeing and understanding the world. Our programming foregrounds important problem-oriented themes like minorities' rights, the situation of refugees from war-torn areas, issues of global poverty, the right to housing, children's rights, gender issues, and much more. Most importantly, these are powerful human stories of resilience and perseverance in the most difficult of circumstances."

"To nurture the culture of discussion"

I asked Sarkisova what made her sensitive to human rights in the first place, and her answer was much more complex than I had expected. "Human rights might sound abstract unless you see them through individual stories. What made me sensitive to the topic was that in my research I saw how film can shape the way you see and understand the world. It's very important to use this medium to highlight how we make sense of the world, what the categories of "truth" and "reality" represent and how our views can be socially conditioned. I believe that a lot of injustice and unfair treatment can be changed if you see the world from a different perspective. Moving away from the ideological constraints of socialist censorship into the world of digital simulacra and deep fakes, it is important to develop visual literacy to help us understand how visual information can be manipulated and how it is possible to resist didactic and oppressive ideologies."

For Sarkisova, who grew up in the final decades of an already-crumbling Soviet Union and went to

university in the first years of democracy in Russia, it felt like a moment of fulfillment when Verzió started to promote the ideas of plurality and open debate. "I believe the festival contributed to nurturing the culture of discussion of documentary films in Hungary. When we started back in 2004 and organised Q&As with filmmakers, the audience was often silent, shying away from asking questions. Nowadays that has all changed, and there are vivid discussions after screenings and we even have to make more time for them. So there is clearly a growing culture of engaging with the visual work. This is something to be proud of."

What Sarkisova is most proud of, though, is seeing cinemas get packed for documentary films and screenings become sold out at Verzió. That being said, the festival faces financial challenges every year. "It's true that the audience and the outreach of the festival grow from year to year, but Verzió's situation is not stable, which is why the support of Creative Europe is crucial for the festival. This year is particularly difficult because the Creative MEDIA results will only be announced in October, whereas the festival itself is in November. So it puts a great strain on the programme design, not to mention that this pandemic means being exposed to a lot of changes of force majeure", says Sarkisova. "This year we made the difficult decision, but what we believe to be the responsible one, to move the screenings and discussions online, thereby increasing the duration of the festival, from the 10th to the 22nd of November. It may mean losing real-space interaction, but at the end of the day the most important thing is to protect our audiences. By doing it this way we'll also be making the films available all over the country, which will certainly be beneficial for the viewers who would not be able to attend the festival in person. This decision comes with new challenges for our team,

but we are working around the clock to develop a strong programme and a memorable and interactive experience for the public.”

Despite the hardships, Verzió is one of the longest-running film festivals in Hungary. “We’ve managed to survive for 17 years thanks to a combination of dedication and our incredible shoestring existence. The fact is we do not run a large infrastructure and do not depend on the state institutions which, in the meantime, have stopped distributing funds to festivals. This means that we face limitations, but part of the festival’s resilience comes from the fact that there is a small but very dedicated team, and the basic infrastructure is provided by the Blinken Open Society Archive. In the long run, however, it will be crucial to restore merit-based public support for cultural initiatives both at city and at state levels, because for a vivid public sphere to exist, there should be a critical mass of creative cultural events, not just lone and exhausted survivors.”

What does the life of a film festival director look like?

In 2004, when Sarkisova co-founded Verzió, she started out as its programme director before undertaking the duties of festival director. She also teaches several courses on documentary cinema, human rights and memory representations at the CEU, as well as takes part in an international re-

search project on vernacular photography and the (re)use of amateur images. “Verzió’s programme was always hand-picked by a small yet dedicated team, and it is increasingly becoming a collaborative task with a growing number of previewing volunteers. We’ve started to work in a more networked, de-centred way, involving individual curators for different thematic sections. There will be three thematic blocks at this year’s festival: law and justice, the Anthropocene, and archive of the planet. I’m curating the archival part and overseeing the whole programme, but what with my teaching and research commitments, I have to increasingly compartmentalise my time.”

But does that leave any time to watch movies on Netflix, just for fun, or does the director of a documentary film festival also watch documentaries in her spare time? “I don’t find the documentary offer on Netflix all that strong and I don’t tend to watch series because they take up so much time, but I do make exceptions and watch films together with my family. Overall, I have less time now for fiction films, but when I do I prefer recent experimental films or classics. If you ask me what fiction film I saw last it would be *Osaka Elegy* (1936) by Kenji Mizoguchi”, said Sarkisova, who hopes that Verzió will continue for a long time to come. “As the concept of human rights is getting increasingly under attack out of misunderstanding, ignorance and straightforward distortion, I think it’s more important than ever to have a festival that upholds human rights values. I hope that, despite the difficulties, it will soldier on.”

További támogatások

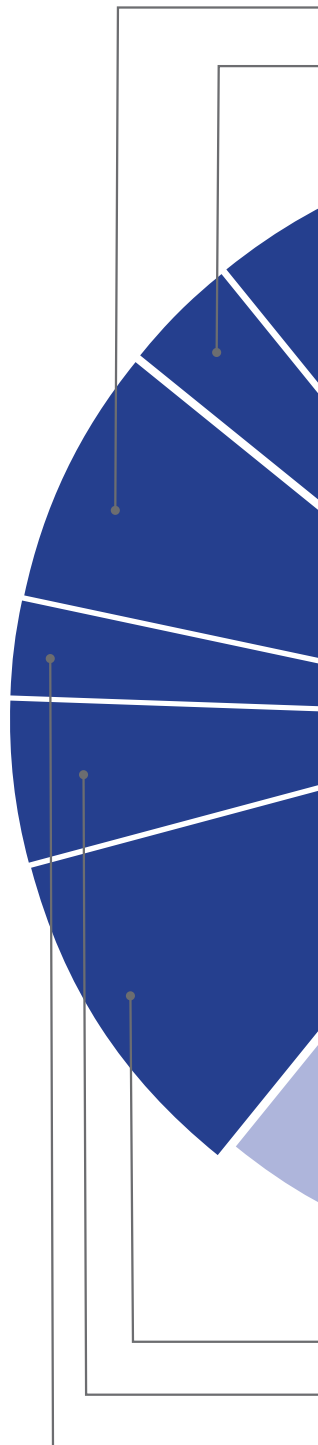
Other Projects Supported by MEDIA

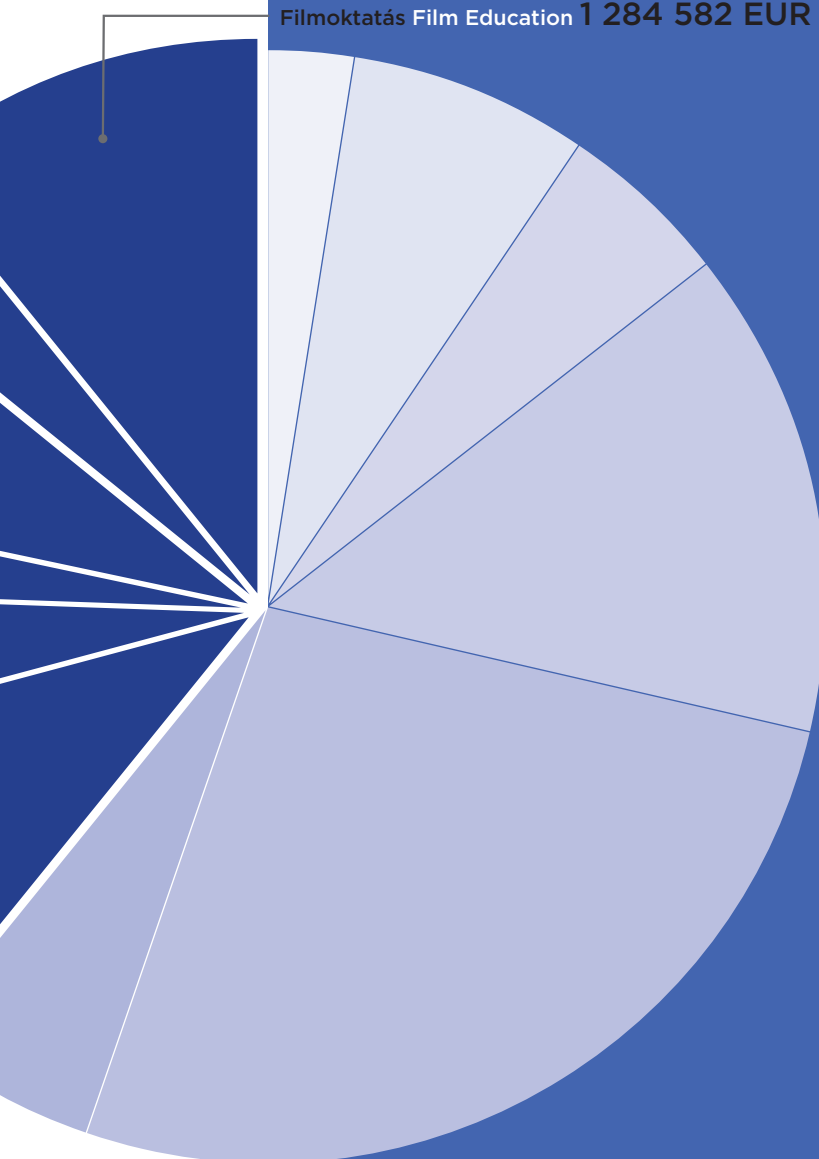
A Kreatív Európa MEDIA számára kiemelten fontos a független művészmozik működése, amelyeket – köztük számos magyar filmszínházat – az Europa Cinemas hálózatának keretében támogat. Figyelmet fordít a tehetséggondozásra és képzésre is, így több magyar filmes szakember szerezhette már nemzetközi tapasztalatot a program által támogatott európai képzéseken, workshopokon. A MEDIA az utóbbi években az igényes videojátékok fejlesztését is segíti: magyar projektek is nyertek videojáték-fejlesztési támogatást. A következő oldalakon ezekről a pályázatokról, támogatási rendszerekről számolunk be.

Creative Europe MEDIA attaches great importance to the operation of independent art cinemas that are supported within the framework of the Europa Cinemas network. It also places particular emphasis on talent development and training, thanks to which several Hungarian film professionals have gained international experience at the various trainings and workshops supported by the programme. MEDIA has recently been helping to develop video games of high quality, and Hungarian projects have been among those who have won development support under the scheme. Turn to the following pages to learn more about these applications and support systems.

**Támogatások összege
2014–2020 között**
Amount of support 2014–2020

4 693 631 EUR

Europa Cinemas hálózat Europa Cinemas Network **886 024 EUR | 7%**

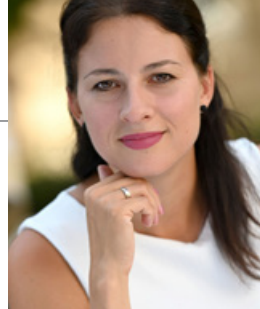
Videojátékok Video Games **415 000 EUR | 3%**

Filmoktatás Film Education **1 284 582 EUR | 11%**

Közönségfejlesztés Audience Development **1 215 412 EUR | 10%**

Képzés Capacity Building/Training **549 613 EUR | 4%**

Piaci hozzáférés Market Access **343 000 EUR | 3%**

DEMETER
Éva

Összefogás a partnerek között

A helyi mozik fontos szerepet játszanak a közösségek életében. Színesítik a kulturális és közösségi életet, és a társadalmi befogadást is elősegítik. Ezt felismerve az Európai Bizottság tavaly kétmillió eurós pályázatot írt ki, melynek célja a mozik köré csoportosuló kulturális események létrejövetele, elsősorban olyan területeken, ahol korlátozott a mozis és kulturális infrastruktúra. A Rezonáns Mozi elnevezésű, újító programról Demeter Évával, a szolnoki TISZApART mozi munkatársával beszélgettünk.

A „Rezonáns Mozi. Érdéklődő elmék kulturális tere” egyike az Európai Bizottság pályázatán nyertes öt kiválasztott projektnek. Célja a mozi mint kulturális központ köré szerveződő programok létrehozása a következő négy közép- és kelet-európai filmszínház részvételével: Dom na kinoto, Szófia (Bulgária); Mestni Kino Ptuj (Slovenia); Urania mozi, Eszék (Horvátország) és a szolnoki TISZApART mozi. Az elnyert európai támogatás a négy kulturális helyszín esetében 473 000 euró, a segítségével megvalósuló programok célját Demeter Éva foglalta össze.

„Célunk, hogy megmutassuk, milyen sokszínű egy artmozi; hogy bevonzzuk a fiatal közönséget, hogy népszerűsítsük az európai filmet, érdekes, izgalmas, vonzó partnerprogramokkal egészítsük ki a mozi kínálatát, és innovatív technológiák bevonásával újítsuk meg a szolgáltatásainkat.” A projekt egyik fontos eleme Magyarországon a tolerancia növelése és a figyelem felhívása az esélyteremtésben érintett csoportok szükségleteire filmvetítések, workshopok és más események által. „A cél, hogy összehozzuk a helyi közösségeket, hogy a résztvevők megoszthassák egymással a tapasztalataikat, élményeiket egy, a mozi nyújtotta vonzó kulturális közegben. Emlékeztetést, tartalmakat és egyedire szeretnénk nyújtani a városban és országosan is.”

A projekt keretében több sokszínű kulturális program is megvalósul. A négy partnermoziiban egy időben nemzetközi közönségtalálkozókat szerveznek a mozivezetők; filmvetítéseket és workshopokat tartanak az esélyteremtésben érintett csoportoknak, YouTuber-workshopon oktatják a fiatalokat, valamint zenés filmestek, koncertek és VR-programok is színesítik majd a programkínálatot.

Demeter Éva maga is a szolnoki moziban nőtt fel, gyerekként a széksorok között szaladgált, és felnőve mozivezető édesapja mellett vált a TISZApART nemzetközi kapcsolatok koordinátorává. Most már az ő lánya játszik az épületben, miközben ő dolgozik. „Nagyon kevés a lehetőség arra, hogy a mozik nemzetközi összefogásban pályázzanak programjaik megvalósítására. Arra pedig, hogy ehhez még informatikai vagy más technikai, innovatív fejlesztési lehetőség is társuljon, igazán kevés a példa. Ezért örültünk nagyon a pályázati lehetőségnek. Mi nagyon fontosnak tartjuk a nemzetközi kitekintést. Így lehetőségünk nyílik a másokéhoz mérni a teljesítményünket, szorosan együtt dolgozni, tanulni egymástól, megosztani a tapasztalatainkat, gyakorlatainkat és szakértelmünket” – mondta el Demeter.

A járvány jelentősen lelassította a programok megvalósítását. Egyes mozikat ideiglenesen be is kellett zárni. A résztvevők azonban a szükségből erényt kovácsoltak. A szlovénok drive-in mozit szerveztek, amikor nem lehetett a moziban vetíteni, a horvátok erkélykoncerteket, a bolgárok pedig online filmfesztivált tartottak. Demeter Éva a magyar fél ötleteiről is mesélt. „Mi vírusvideó-pályázatot hirdettünk a fiataloknak: azt kértük, küldjenek filmeket, amelyek a mozizás élményének hiányáról szólnak. Online filmes kvízt is szerveztünk a fiataloknak. Június 19-én újra kinyithattunk, azóta több workshopot és zenés filmvetítést rendeztünk.”

CULTURAL HUB
FOR CURIOUS MINDS
2020
473 000 EUR

Két különösen emlékezetes programra emlékszik vissza legszívesebben: a Hátrányból kovácsolt erő fotókiállításra, amely fogyatékkal élő fiatalokról szólt, illetve a *Siess haza, vár a mama!* című dokumentumfilm közönségtalálkozóval és koncerttel követett vetítésére. „A kiállítás sok felemelő pillanatot okozott: az akkor éppen a moziban zajló filmes táborunk résztvevői interjúkat készítettek a hátrányos helyzetű fiatalokkal. Az érzékenyítés ezért beszivárgott a programba. A *Siess haza, vár a mama!* a film&zene sorozatunk egyik programja volt. Az alkalom azért volt különleges, mert a premieren megjelent a rendező, és mesélt a személyes élményeiről, Barta Tamásról, akiről a film szól, és aki az LGT gitárosa volt. Halálának körülményei máig tisztázatlanok. Az egyik régi gyanúsított ott ült a nézőtérben, és mikor a filmet követő beszélgetésen megkérdezte valaki a nézők közül, hogy róla mit lehet tudni, ő felállt, és jelentkezett, hogy »itt vagyok, lehet kérdezni«. A filmet követő koncerten a Musicum zenekar játszott LGT-dalokat. Nagyon tetszett a közönségnek, ülte táncoltak.”

A TISZApART mozi a négy résztvevő által közösen üzemeltetett, Resonance Cinema néven megtalálható YouTube-csatorna felelőse. A Rezonáns Mozi eseményeit dokumentáló videók mellett a tartalom nagy részét szolnoki fiatalok készítik. „Rendszeresen rendezünk workshopokat a film- és videokészítés iránt érdeklődő, 14–25 év közötti fiataloknak. Kialakult egy kis közösség, akik havonta járnak hozzánk: a mozi által elérhetővé tett felszerelést használják, hasonló érdeklődésű fiatalokkal, alkotótársakkal találkozhatnak, és szakértőktől tanulhatják el a filmkészítés különböző technikáit.”

Az európai támogatásnak köszönhetően a TISZApART egy „okosmozi” informatikai fejlesztést is tervez. Ennek keretében többek között egy

MoziKlikk nevű mobilalkalmazást tesznek elérhetővé, ami azon túl, hogy meg lehet rajta vásárolni a mozijegyet, alkalmas lesz az újonnan bevezetésre kerülő hűségkártya kezelésére, illetve itálrendelésre, asztalfoglalásra a kávézóban. Ugyanezzel az applikációval lehet majd közösségi moziműsort szerkeszteni. Egyes időszakokban a nézők állíthatják össze a kiválasztott terem műsorát egy filmlistából a szavazataik alapján. Ez úgy működik majd, mint a tőzsde: ha nő a nézők száma, csökken a jegy és a moziban fogyasztott innivaló ára is.

„A járvány nagymértékben megváltoztatta az európai együttműködést – mondja Demeter Éva. – A megbeszéléseinket online tartjuk. Ennek ellenére könnyen megy a közös munka. Érdekes, hogy mind a négy mozi vezetője nő. Egyből egymásra hangolódtunk, könnyű volt az előkészítő munka: mindenki nagyon tiszteli és segíti a másikat, egymást biztatjuk, ha valakinek nehézsége támad a projektben. Közösen gondolkodunk, egyre jobban összekovacsolódnak és megismerjük egymást, ötletelünk, és igyekszünk a projekt elemeit kreatívan megvalósítani. »Összefogás a partnerek között« – ez lett az együttműködés mottója.”

A Rezonáns Mozi résztvevőinek sok személyes találkozót és programot le kellett mondaniuk a pandémia miatt. „De ha minden jól megy, jövő márciusban mindannyian részt vehetünk a Szófiai Filmfesztiválon, és a többiek is eljöhhetnek Szolnokra” – mosolyog Demeter Éva.

An alliance of partners

Local cinemas have always been an important part of community life by enhancing local cultural life and playing a key role in social inclusion. Last year, the European Commission launched a 2 million EUR call for proposals to create innovative cultural hubs around movie theatres, particularly in areas where there is limited cultural infrastructure. We spoke to Éva Demeter, the coordinator of international collaboration at TISZApART Cinema in Szolnok, Hungary, about the new initiative called Resonance Cinema – Cultural Hub for Curious Minds.

Resonance Cinema was one of the five projects selected by the European Commission to receive funding. The initiative received 473,000 EUR and will be carried out in four participating cinemas of central and eastern Europe, namely Cinema House in Sofia (Bulgaria), the Centre of free-time activities in Ptuj (Slovenia), the Cinema Urania in Osijek (Croatia) and Demeter's TISZApART Cinema.

Demeter summarised the project's objective. "Our aim is to demonstrate how versatile an arthouse cinema can be, by attracting young audiences, promoting European films, adding exciting, interesting and attractive partner programmes to the cinema's palette, and renewing our services through innovative technologies." One of the most important elements of the project in Hungary is enhancing tolerance and raising awareness of the needs of underprivileged groups through film screenings, workshops and other events. "We want to bring local communities together so that participants can share their experiences with each other in an attractive cultural venue provided by the cinema. We would like to offer something memorable, unique and substantial, both locally and nationwide."

Several versatile programmes are carried out in the framework of the project. For example, the

four managers of the partner cinemas organise simultaneous international meet&greet sessions, artist talks, film screenings and workshops for underprivileged groups. Young people will also be educated via YouTube workshops, and musical film nights, concerts and VR programmes will bring colour to the itinerary.

Having practically grown up in TISZApART, Demeter joined her father, the manager of the cinema, as the coordinator of international collaboration. Nowadays, her own daughter Sári plays in the cinema while her mother works. "There are very few opportunities where cinemas can collaborate internationally, especially with innovative technical and IT support. Which is why we were so happy about this project. We believe that international perspectives are paramount in order to measure our achievements against those of other organisations and to work closely together by learning from each other and sharing our experiences, practices and expertise," she explains.

The pandemic has delayed the project in all participating venues, and cinemas were temporarily forced to shut down. However, out of this necessity the four cinemas created an opportunity. For example, the Slovenian partners organised a drive-in cinema when they were not able to screen any films, the Croatians held balcony concerts, and the Bulgarians hosted an online film festival. Demeter shares her own cinema's idea. "We announced a call for viral videos for young people. The central topic was how they miss the experience of going to the movies. We also organised an online quiz. Our cinema reopened on the 19th of June, after which we hosted several workshops as well as film and music events."

**CULTURAL HUB
FOR CURIOUS MINDS
2020
473 000 EUR**

Demeter remembers two particular programmes carried out after the reopening. The first, a photo exhibition about young people with disabilities (Hátrányból kovácsolt erő), and the second, a film and music event featuring a documentary about the legendary guitar player, Tamás Barta (*Síess haza, vár a mama!*). “We experienced some extremely uplifting moments when the participants of our filmmaking workshop interviewed the young people with disabilities who were taking part in the exhibition. The interaction had a lot of revelative moments in store for everyone. At the second event, the director of the documentary, Eszter Hajdú, spoke about her personal connection to Barta. The circumstances of his death remain a mystery to this day. There had been a suspect in the case, and at the Q&A a member of the audience asked whether anyone knew anything about him. Suddenly, somebody else called out and said: ‘I’m here. Ask me whatever you like’. After the screening, some musicians played the iconic songs of Barta’s band, LGT. The audience loved it and danced in their seats.”

Along with the other four participating organisations, TISZApART is responsible for the YouTube channel Resonance Cinema. Besides the videos documenting the four participants’ events and programmes, the majority of the channel’s content is created by youngsters in the Szolnok area. “We organise regular workshops for young people between 14 and 25 years old who are interested in film- and video-making. We now have a small community of like-minded friends who come on a monthly basis. They can use the equipment provided by the cinema, meet collaborative partners and learn the tricks of the trade from experts,” explains Demeter.

Using the European support amount, TISZApART will also implement an IT development to cre-

ate a smart cinema project that is a remarkably innovative initiative: a mobile application called MoziKlikk. With just a few taps, users of the app will be able to buy their tickets and drinks as well as book their tables in the cinema café. The app will also include a newly introduced loyalty programme. Furthermore, MoziKlikk will enable users to create a social cinema programme from a list of films and based on the audience’s votes. The pricing will work like at the stock exchange, whereby the price of tickets and drinks will go up or down according to the number of customers.

“The COVID-19 pandemic has had an immense impact on the European collaboration,” says Demeter. “All of our meetings are now held online. However, our collaboration is going very smoothly. It is great to note that each of the four cinemas has a female manager. We have had a mutual understanding and respect for each other from the very beginning, and our brainstorming sessions are always very successful. We discuss challenges and difficulties with each other and offer mutual support and advice. We get to know each other better and better every day. We think together, grow together and try to carry out the projects together in a creative way. ‘An alliance of partners’ – this has become our motto.”

The participants of Resonance Cinema had many plans to meet in person, but numerous visits and meetings have now had to be cancelled. “But if everything goes according to plan, we can take part at the Sofia Film Festival in March, and the other participants will hopefully be able to come to Szolnok next year,” smiles Éva Demeter.

Új kihívások, új szintek

Életmentő gesztus a kis és nagy intézmények számára: így jellemezi az Europa Cinemas hálózata tartozó 18 mozi egyike a szervezet idejé, a járvány idején segélyként is működő támogatását.

A Kreatív Európa 1992-ben hozott létre európai mozis hálózatot: a Europa Cinemast a kezdetek óta támogatja az Európai Bizottság, és mára 1216 mozi – és 3131 vászon – tagja annak a hálózatnak, amely tagjai fontosnak tartják az európai filmek bemutatását és népszerűsítését is. (Emellett Kelet-Európában, a Balkánon, Törökországban és Oroszországban is csatlakozott még 42 mozi a hálózathoz, partnerségben az Institut Français-val.) A művészmozik és a multiplexek számára is elérhető támogatás elsősorban nem projektalapú, hanem a működési költségek egy részének fedezésére jött létre a nem saját országukból származó, európai filmeket is rendszeresen játszó intézmények számára, de az Europa Cinemas folyamatosan támogat olyan rendezvényeket is, mint az Európai Artmozi Nap vagy az Európai Moziéjszaka.

A Budapest Film Zrt. üzemelteti Magyarország legnagyobb arthouse mozihálózatát, összesen hat mozival és 22 vetítővászonnal, évente megközelítőleg 500 000 nézőt szolgálva. Olyan szerve-

zetek vezető tagja, mint az Art-Mozi Egyesület és a Mosisok Országos Szövetsége. Artmozijai, amelyek tagjai az Europa Cinemas hálózatának, évente mintegy 750 különleges programnak, fesztiváloknak, filmnapoknak adnak otthont.

A Budapest Film ügyvezetője, Liszka Tamás beszélt a hálózat újításairól. „2020 júniusától a társaság bevezette a Budapest Kertmozi programját azzal, hogy öt új, állandó szabadtéri mozit hozott létre a város prominens parkjaiban és udvarain. 2020 áprilisának közepén, alig néhány héttel a mozik váratlan lezárása után a Budapest Film elindította meglepetés fejlesztését, a Távmozi platformot, egy pay-per-view élőközvetítés-alternatívát, amelyet a bezárás idején a tényleges mozikba töltöttek fel. Bár a Távmozi egy korai kísérleti projekt volt, az első két hónapban 15 000 jegyvásárlót vonzott be, köztük két élő online mozipremier nézőit.”

„Nagyon jó, hogy nincs meghatározva, pontosan mire kell elköltenünk a támogatást, mert így bárhol ki tudjuk pótolni a költségvetést, ahol úgy érezzük, valamire nem jutna elegendő forrás” – mondja Borsos Erika, a Budapest Film filmprogramozási vezetője. A cégnél az Europa Cinemas támogatásai nem a központi költségvetést pótolják ki – hiszen az öt mozi ennél jelentősen nagyobb anyagi ráfordítást igényel –, hanem kisebb fejlesztéseket, vásárlásokat finanszíroznak belőle, illetve többször rendeztek már a támogatásból európai filmes tematikus sorozatokat változatos témákban, egyes országok filmjeire vagy akár a gasztroturizmusra fókuszálva. Borsos beszámol arról is, hogy a Budapest Film szervezhette Magyarországon az első Európai Moziéjszakát, ahol az Ingmar Bergmanról szóló dokumentumfilmet, a *Bergman 100*-at vetítették, meghívott vendégekkel és nagy sikerrel. „Ez a támogatás nélkül nem tudott volna megvalósulni.”

„A budapesti művészmozik után az általunk üzemeltetettek voltak az első vidéki mozik, amelyek csatlakoztak az Europa Cinemas programhoz, már 2000. január 1-jétől” – mondja büszkén a több miskolci mozitermet is üzemeltető Cine-Mis vezetője, Bíró Tibor. „Részvételünk a programban azóta is folyamatos, minden évben teljesítjük az elvárásokat, és ezért rendszeres, évenkénti támogatásban részesülünk. A támogatást működési költségekre, az európai filmek népszerűsítésére fordítjuk. Ehhez kapcsolódó rendszeres programjaink a tematikus nemzeti filmsorozatok.” A jelentős magyar nemzetközi CineFest filmfesztivált is szervező Bíró Tibor ugyanakkor hozzáteszi: a fesztivál lebonyolítására már nem pályáznak a MEDIA-hoz, mert noha fontosak számukra az európai filmek, az erre fókuszáló szempontrendszer „erősen behatárolja a programösszeállítás művészi szabadságát”.

Az idei év azonban más volt, mint bármelyik eddigi, hiszen sok országhoz hasonlóan a magyar mozik is kötelezően zárva tartottak több mint három hónapon keresztül a koronavírus-járvány miatt. „Az idén beérkezett támogatást a járvány miatt sajnos nagy projektekre nem lehetett fordítani. Jelenleg a mozi fennmaradását igyekszünk biztosítani. Persze továbbra is vannak bemutatóink, de egyelőre nagyon alacsony nézőszámokkal” – mondja Majoros Dóra, a budapesti Cirko-Gejzír artmozi vezetője. Az Europa Cinemas a helyzetre tekintettel a 2019. évre vonatkozó támogatást több hónappal hamarabb folyósította a szokásosnál, valamint előre kifizette a jövőre esedékes, 2020-as támogatás 50%-át. „Ez azért fontos, mondhatni életmentő gesztus kis és nagy intézmények számára egyaránt, mert miközben a pandémia radikálisan csökkentette a mozik bevételeit, az intézmények működési költségei csak minimálisan mérséklődtek az elmúlt fél évben” –

mondja Buglya Zsófia, az Uránia Nemzeti Filmszínház programigazgatója.

„Mivel 100 napig zárva voltunk, részben a támogatásból fizettük a béreket, az árukészlet pótlását (hiszen sok minden lejárt a zárás közben). Az épületen karbantartási munkákat hajtottunk végre, míg zárva voltunk: erre is áldoztunk a támogatásból” – sorolja a szolnoki Tisza Mozi nemzetközi kapcsolatok koordinátora, Demeter Éva. A Cirko-Gejzír moziban a karantén végén fesztivált szerveztek, Vissza a moziba! címen. „Ez a helyzet-hez képest jó látogatottsággal ment, de azért ez is elmaradt a szokásostól” – mondja Majoros.

„Ma Magyarországon kevés a lehetőség arra, hogy a mozik összehasonlítsák teljesítményeiket. Az, hogy hol tartunk a többiekhez képest, milyen jó kezdeményezéseket lehet tőlük átvenni, milyen hibákat kell elkerülni, ez mind csak abból tudható meg, ha van rálátásod a hazai és nemzetközi hálózatra is. Ezért tartjuk nagyon fontosnak részt venni minden kezdeményezésben, együttműködni a többiekkel, és gazdagítani a közösen szervezett programok sokszínűségét” – mondja Demeter Éva, aki azt is elárulja, miért tartják fontosnak az Europa Cinemas programjait. „A kiemelt programokon való részvétel megvalósítása mindig kihívás, és a sikeres megvalósítás egy szint meglépését is jelenti: erre is képesek vagyunk. És ezt látja a szervező, a többi mozi és nem utolsó sorban a mi közönségünk, a közösség, amelyben élünk. Sok elismerést kapunk ezekért a programokért, a nyitottságunkért és az innovatív törekvéseinkért.”

New challenges, new levels

A lifesaving contribution to institutions, both big and small. That is how one of the many Hungarian cinemas that take part in the Europa Cinemas network describes this years' financial support, which now can be seen as aid in the time of a pandemic.

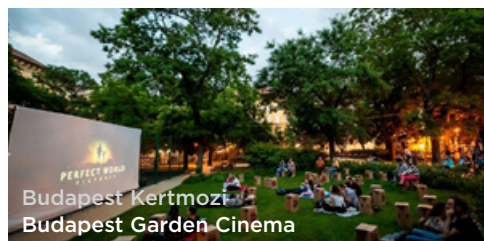
Back in 1992, the European Commission's framework programme for support to the culture and audiovisual sectors, Creative Europe, founded a network of movie theatres called Europa Cinemas. The network now unites 1,216 cinemas – 3,131 screens – that all believe in the importance of presenting and promoting European films. (A further 42 cinemas scattered across eastern Europe, the Balkans, Turkey and Russia have joined the network under the partnership with the Institut Français.) The financial support is open to both arthouse cinemas and multiplexes, and is not directed at projects per se but rather has an interest in funding the operational expenses of cinemas that also dedicate a significant number of their screenings to films from other European countries. The network continuously supports programmes such as European Arthouse Cinema Day and European Cinema Night.

Budapest Film Zrt. operates the largest arthouse cinema network in Hungary, with a total of six cinemas and 22 screens, catering for approximately 500,000 viewers each year. It is a leading member of organisations like the Association of Hungarian Arthouse Cinemas and the Union of Hungarian Cinema Operators, and its arthouse cinemas are members of the Europa Cinemas network. These cinemas host some 750 special programmes each year.

CEO Tamás Liszka spoke about Budapest Film's new initiatives. "In June 2020, the company introduced its Budapest Garden Cinema programme by establishing five new, permanent open-air cin-

emas in the capital's prominent parks and courtyards. In April 2020, just a few weeks after the unexpected lockdown, Budapest Film launched its surprise development, the Remote Cinema platform, a pay-per-view live streaming alternative to fill in for its actual cinema screenings during the closure. Despite being an early pilot or a proof-of-concept project, Remote Cinema sold 15,000 tickets within its first two months, including to the screenings of two online live theatrical premieres."

"I very much appreciate that Europa Cinemas does not specify what exactly we have to spend the support on, because it means we have the freedom to complete budgets wherever we feel that we may be lacking in resources," says Erika Borsos, the film programming director at Budapest Film. Indeed, Budapest Film does not spend the support on the core budget – five cinemas need significantly more financial expenditure –, but instead uses it to finance minor developments or purchases. The company is also able to organise thematic series of screenings on a regular basis, focusing on films from a given country or even on fields such as gastronomy or tourism. Borsos also talks about the opportunity Budapest Film was given to organise Hungary's first European Cinema Night. During the event they screened a documentary about Ingmar Bergman entitled *Bergman: a Year in a Life*, to which they invited

**EUROPA
CINEMAS
2014–2019
886 000 EUR**

various experts. It turned out to be a great success. “Without the support it just couldn’t have happened,” she says.

“Besides those in Budapest, our cinemas were the first to join Europa Cinemas, on 1 January 2000,” Tibor Bíró, the director of Cine-Mis, a company that runs several screening rooms in Miskolc, remembers with pride. “Since then we have participated in the programme every year. We always accomplish what is expected of us, which means we continue to receive support on an annual basis. We tend to spend the money on operational expenses and on promoting European movies.” Bíró also organises CineFest, an international film festival, but claims they do not apply for support anymore, as although presenting European movies is important, the strict regulations set by Creative Europe “really limit artistic freedom when it comes to choosing films for a festival programme”.

Nevertheless, just like film theatres in many countries, this year has been unique, where Hungarian cinemas were forced to shut their doors for over three months because of the coronavirus pandemic. “Sadly, we were not able to make use of the financial support we received this year for major projects. Right now we are working in order for our cinema to even survive. Of course we have new films, but we barely have an audience,” says Dóra Majoros, the head of the Budapest arthouse cinema, Cirko-Gejzír. In regard to the situation, Europa Cinemas disbursed the financial support envisaged for 2019 several months earlier than usual and paid 50 percent of that of 2020 in advance. “This was an important, even lifesaving contribution to both smaller and bigger institutions, because the pandemic radically cut cinemas’ income, but their operational expenditures were not exactly reduced during the last semester,”

says Zsófia Buglya, the programming director at Uránia National Film Theatre.

“Given the fact that we were closed for 100 days, we used part of the Europa Cinemas support to pay our staff and to refill our stock, as a lot of goods had expired during lockdown. We also renovated the building, for which we used some of the support as well,” says Éva Demeter, the coordinator of international relations at TISZApART Cinema in Szolnok. Once there was no more lockdown, Cirko-Gejzír organised a festival called ‘Back to the Cinema!’. “Numbers were up, but it was still far from what we are used to,” admits Majoros.

“Nowadays, there are not many opportunities here in Hungary where we can compare our performance. It is only by being familiar with other national and international networks that we can find out where we stand compared to other cinemas, what promising initiatives are working abroad and what mistakes it would be best to avoid. That’s why we believe it’s important to participate in every new project, to collaborate with others and to render jointly organised programmes richer and more colourful,” says Demeter, who also talks about why the initiatives of Europa Cinemas are important. “Participating in extensive programmes is always a challenge, but when they are a success then we know that we have reached a higher level, something we are more than capable of. And this undertaking of ours is recognised by other organisers, by other cinemas and, last but not least, by our audience, the community in which we live. We receive much praise for these programmes as well as for our openness and the effort we put in to be innovative.”

MEDIA képzések – Négy résztvevő tapasztalatai

A Kreatív Európa programot a kulturális, kreatív és audiovizuális ágazatok támogatására hozta létre az Európai Unió, melynek MEDIA nevű alprogramja kifejezetten a filmiparra és a filmes alkotókra fókuszál. Az európai filmgyártást támogató MEDIA program 1991-ben indult először, legutóbbi, 2014 és 2020 közötti szakasza pedig már a Kreatív Európa égisze alatt működik. Számos magyar alkotó is részt vett MEDIA által támogatott eseményen az évek során, melyek között fejlesztő workshopok, marketek és fórumok egyaránt megtalálhatók. Négy producerrel beszélgettünk a tapasztalataikról.

Ugrin Julianna

Ugrin Julianna, az Éclipse Film alapítója egy meghatározó MEDIA képzés hatására kötelezte el magát a filmszakma mellett. 2009-ben ő volt az első magyar, aki részt vett az európai dokumentumfilmek fejlesztésére szakosodott EURO-

DOC képzésen, ami igazi alma mater volt számára és meghatározta a későbbi pályafutását is. „Az EURODOC-on estem szerelembbe az egész estés, moziba készülő dokumentumfilmekkel – ott fogalmazódott meg bennem először, hogy ez az, ami igazán megérint és amit igazán csinálni akarok. Ezt akarom megvalósítani itthon” – emlékezett vissza. 2011-ben és 2016-ban sikerült is elhoznia Magyarországra egy-egy sessiont, miközben saját produkciós cége – melynek ötletét a 2009-es képzés egyik tutorja dobta fel először számára – a magyar gyártású kreatív dokumentumfilmeket támogatva olyan nagy sikerű alkotásokat tudhat magáénak, mint *A monostor gyermekei* (2017, r.: Arun Bhattarai és Zurbó Dorottya), az *Egy nő fogásában* (2017, r.: Tuza-Ritter Bernadett) és a *Könynyű leckék* (2018, r.: Zurbó Dorottya).

D'Intino Patrícia

A Good Kids Productions alapítója, a *Nagyi projekt* (2017, r.: Révész Bálint) című dokumentumfilm és az *Ostrom* (2018, r.: Kovács István) című rövidfilm társproducere, D'Intino Patrícia szintén rengeteg MEDIA támogatott eseményen vett már részt, többnyire fejlesztő workshopokon és produceri képzéseken. Az évek során megtapasztalta, hogy a fejlesztő workshop nemcsak a képzésen tanultak és a vele járó médiavisszhang miatt hasznos, már maga a jelentkezés is hordoz magában előnyöket. „A pályázat segíti az adott projekt fejlesztését, mert össze kell állnia az anyagoknak a határidőre – többek között a szinopszisnak, a treatmentnek, a produceri levélnek. Ezek összerakása katalizálja a belső munkamorált” – mesélte. „Ha egy még finanszírozás nélküli, de fejlesztésben lévő projektet beválasztanak egy képzésre, az az első pozitív visszajelzés arról, hogy van értelme annak, amit csinálunk” – tette hozzá.

UGRIN
Julianna

Dreissiger László

Dreissiger László, a *Foglyok* (2018, r.: Deák Kristóf) és a *Szép csendben* (2019, r.: Nagy Zoltán) producere részt vett a MEDIA alprogram által támogatott MIDPOINT tavalyi nagyjátékfilmes és idei tévésorozatos fejlesztő workshopján is. Bár a járvány miatt a tavalyi fizikai képzést egy online térben szervezett workshop váltotta fel idén, a fejlesztés menete lényegében ugyanaz. „A MIDPOINT Feature és TV Launch-on is 9-9 projektet válogattak be Európából, és ezeket szétosztották három darab háromfős csoportra, amikhez tartoznak projektvezetők. A workshopok közben konzultálunk a filmtervekről, ahol átbeszéljük, merre-hogyan érdemes fejleszteni” – magyarázta. A képzésre bekerülő alkotók nemcsak a saját projekteikkel vannak elfoglalva, a csoporttársakkal közösen zajlik a fejlesztés. „Mindenki elolvassa a saját csoportjában lévő másik két projekt összes anyagát, majd egymás után vesézzük ki egymás projekteit. Emellett vannak elméleti kitekintő előadások is.”

Zachar Balázs

A *Budapest Noir* (2017, r.: Gárdos Éva) társproducere, Zachar Balázs 2018-ban vett részt az EAVE Producers Workshopon, ahova olyan résztvevőket várnak, akiknek van már egy-két nagy projekt a hátuk mögött, vagy a filmszakma más területén szereztek többéves tapasztalatot. Bár ő ekkor kezdte meg produceri pályafutását, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumánál, majd a Filmalpnál és a Pioneer Picturesnél szerzett tapasztalatai a médiajog területén alkalmassá tették arra, hogy bekerüljön a programra. „Az EAVE válogatáselve azon alapul, hogy nemcsak tanulnak a résztvevők, hanem ők is adnak valamit mindabból,

amit a pályájuk során megtanultak. Mert ez nemcsak képzés, hanem hálózatszervezés. Azzal a céllal is hozták létre és működött az évek során, hogy az itt részt vevő filmes szakemberek kapcsolatban maradjanak a későbbiekben, és segítsék egymást – koprodukciókat vagy egyéb formájú együttműködések hozzanak létre” – emelte ki Zachar a program hosszú távú előnyeit.

Hasonló tapasztalatai voltak D'Intinónak az idén februári Berlinale alatt véget érő, szintén MEDIA-s Emerging Producers képzéssel kapcsolatban: „Ad egy olyan bizalmi alapot, ami nagyon fontos egy potenciális koprodukció kiépítéséhez. Az ember szívesen fordul később olyanhoz, akivel végigcsinált egy ilyen képzést – több egykori képzésen részt vevő társammal is beszélgetek arról, hogy mit és hogyan tudnánk együtt csinálni. Nemcsak maga a képzés fontos, hanem az is, hogy nagyon jó emberekkel hoz össze.” Ez a kapcsolatépítés pedig nemcsak producer és producer között zajlik: Zachar és Dreissiger is kiemelték annak előnyeit, hogy a filmszakma több területéről érkező szakemberek – például forgalmazók, jogászok, pénzügyi szakértők – is előadnak ezeken a képzéseken, akikkel személyesen is lehet konzultálni,

D'INTINO Patrícia

így a filmtervtől a bemutatóig való eljutás minden stratégiai lépcsőfokát le tudják fedni a résztvevők.

A projektfejlesztő MEDIA programokat rendszerezint a filmterv prezentációja zárja, ami képzéstől függően lehet egy hétperces nyilvános pitch vagy akár egy negyvenperces személyes meeting a döntéshozókkal. Bár egy fejlesztésen való sikeres részvétel jó marketinghatással bír és növeli az esélyt a koprodukcióra, mind a négy megszólalóval előfordult már, hogy a workshopon népszerű és akár még díjakat is nyerő tervük végül nem kapott finanszírozást Magyarországon. Ám ez nem jelenti azt, hogy maga a képzés felesleges lett volna. Amikor Ugrin az EURODOC-on kénytelen volt elbúcsúzni a projektjétől, a mentorok emlékeztették arra, hogy „nekik a producer fejlesztése a legfontosabb.” Elmondása szerint a MEDIA képzéseken tanult meg mindent arról, hogyan rúghat labdába egy magyar film a nemzetközi piacon, és a Színház- és Filmművészeti Egyetem oktatójaként is ezt a tudást igyekszik átadni a dokumentumfilm hallgatóknak. Zachar is hangsúlyozta, hogy a képzésen tanultak nem minden oda vitt

projekt esetében vezetnek megvalósításhoz, de jelentősen hozzájárulhatnak a későbbi sikerekhez. „Ez több mint projektfejlesztés, szakemberek fejlesztéséről van szó. Abban rejlik az értéke, hogy a résztvevők megtanulják, hogyan kell menedzselni a saját projektjeiket.”

D'Intino a DocBarcelona szakmai programjába bejutó *Cabin Pressure* című dokumentumfilmet viszi a következő Emerging Producers programra, Dreissiger a MIDPOINT-on fejlesztett *Hotel Intercontinental* című sorozattervével pályázik az NFI-nél fejlesztésre, Ugrin jelenleg az uniós támogatást nyert *Emlékek órei* és a *Mi Atyánk* című dokumentumfilmekben dolgozik, a Zachar produceri felügyelete alatt készült *Külön falka* (r.: Kis Hajni) pedig már bemutatás előtt áll. Mindegyik alkotó azt ajánlja a MEDIA programokkal egyelőre csak óvatosan szemező filmeseknek, hogy olvasanak utána a különböző képzések fókuszpontjainak, és aszerint állapítsák meg, hogy melyikhez illene a filmtervük. „Mindig azt kell először eldönteni, hogy az adott projektnek mire van szüksége” – mondta Zachar, D'Intino nulladik lépésnek nevezte a projekt pozicionálását, Ugrin pedig azt javasolja, hogy bárki nyugodtan vegye fel a kapcsolatot a MEDIA alprogram képviselőivel, ha kérdése van. „Lehet határokon átvívelően gondolkodni projektekről – sőt, kell is” – foglalta össze a nemzetközi programok tanulságát Dreissiger, aki jelentkezésre biztatja a kollégákat: „Körültekintően kell pályázni, de szerencsére minden szükséges információ fellelhető. Úgyhogy hajrá mindenkinek, mert workshopolni és fejleszteni jó dolog!”

Four MEDIA training participants share their experience

The European Union founded Creative Europe to support the cultural, creative and audio-visual sectors. Its MEDIA sub-programme, launched in 1991 and brought under a single umbrella in 2014, supports European movies, specifically focusing on the film industry and on filmmakers. Many Hungarians have participated in MEDIA supported workshops, markets and forums over the years. We talked to four producers about their experiences.

Julianna Ugrin

Julianna Ugrin is the founder of Éclipse Film. She has dedicated herself to the film industry since participating in a MEDIA training that had a significant impact on her. In 2009, she became the first Hungarian to take part in a EURODOC training, which specialises in the development of European documentaries. It was a real alma mater for her and indeed defined her career. "It was at EURODOC that I fell in love with feature-length

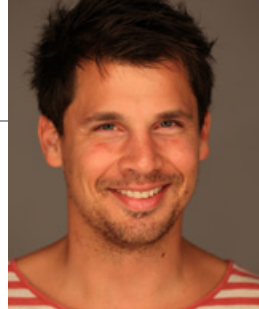

documentaries made for the big screen – it was there that I first realised that this is what really moves me and what I really want to do. And that's what I want to introduce to Hungary," she recalls. She managed to bring two sessions to Hungary, the first in 2011 followed by another in 2016. Meanwhile, her own production company – the idea of which was first mentioned to her by one of her tutors at the EURODOC training – has supported such highly successful Hungarian creative documentaries like *The Next Guardian* (2017, dir.: Arun Bhattarai and Dorottya Zurbó), *A Woman Captured* (2017, dir.: Bernadett Tuzs-Ritter) and *Easy Lessons* (2018, dir.: Dorottya Zurbó).

Patrícia D'Intino

Patrícia D'Intino is the founder of Good Kids Productions and a co-producer of *The Granny Project* (2017 documentary, dir.: Bálint Révész) and *Ostrom* (2018 short film, dir.: István Kovács). She has also participated in many MEDIA programmes, mostly in development workshops and producer trainings. Over the years she has noticed that the former are not only useful for the knowledge gained and the accompanying media coverage, but the application process itself reaps its own benefits. "Applying actually helps you develop your project, because all the necessary documents – including synopsis, treatment and producer letter – must be ready by the deadline. Putting them together catalyses the inner work ethic," D'Intino says. "If a project that is yet to have funding but is already under development is selected for a MEDIA programme, it counts as a first positive feedback and sends out the message that our work is not pointless," she adds.

DREISSIGER László

László Dreissiger

László Dreissiger is the producer of *Captives* (2018, dir.: Kristóf Deák) and *On the Quiet* (2019, dir.: Zoltán Nagy). He participated in last year's MIDPOINT Feature Launch as well as in this year's MIDPOINT TV Launch. The in-person training of the past may have been replaced by an online workshop this year due to the pandemic, but the development process was essentially the same. "Both MIDPOINT launches selected nine projects from Europe and divided them into three groups, appointing a project leader to each of them. During the workshops, we had brainstorming sessions about the film projects and we discussed how to improve the plan," he explains. The creators who participated not only concentrated on their own projects, but they also developed together with the other group members. "Everyone in the group read all the material about the other two projects. At the end they were discussed one after the other. There are theoretical lectures as well, for a wider perspective."

Balázs Zachar

Balázs Zachar is a co-producer of *Budapest Noir* (2017, dir.: Éva Gárdos). He participated in the 2018 version of the EAVE Producers Workshop, which is for filmmakers who have already made one or two big projects or who have gained experience in other areas of the film industry. Although he had only begun his activity as a producer, his experience in the field of media law – at the Audiovisual Department in the Ministry of Culture and then at the Hungarian Film Fund and Pioneer Pictures – made him eligible to enter the programme. "The selection process at EAVE is based on the principle that participants not only learn there, but also share something of what they have learned already throughout their careers. Because it's not just a training programme, it's also about networking. It was created to help filmmakers stay in touch and support each other, by starting co-productions or other forms of collaboration, for example. EAVE has always worked like that," explains Zachar about the programme's long-term benefits.

D'Intino had a similar experience with the Emerging Producers MEDIA training, which ended during this year's Berlinale. "It creates a foundation of trust that is very important for starting a potential co-production. People are happy to turn to someone with whom they have gone through a training like this. I too talk to several of my former training partners about what we could do together and how we would do it. It is not only the training part itself that is important, but you are also brought together with great people." But networking is not just between producer and producer. Indeed, both Zachar and Dreissiger highlighted the benefits of having professionals from several fields of the film industry – such as distributors, lawyers

ZACHAR
Balázs

and financial experts – at these trainings, where participants are given the chance to consult with them in person, covering all strategic steps to a movie's release.

MEDIA programmes that focus on project development usually close with a presentation about a movie. Depending on the type of training, this can be a 7-minute-long public pitch or a 40-minute-long face-to-face meeting with the decision-makers. Although a successful participation in a development workshop has a good marketing effect and increases the chances of co-production, all four interviewees experienced that, despite the fact that their project was popular in the workshop and maybe even won some awards, they did not receive any funding in Hungary. However, that does not mean that the training itself was pointless. When Ugrin was forced to say goodbye to her project at EURODOC, the mentors reminded her that for them "what's important is how a participant develops as a producer." She said that the MEDIA trainings have taught her all about how a Hungarian film can enter the international market and, as a lecturer at the University of Theatre and Film Arts, she aims to pass this knowledge on to her documentary students. Zachar also emphasised that what participants learn during these trainings does not always lead to the realisation of the project they went there with, but it can significantly contribute to future success. "It's more than just project development, because it's about developing professionals. The value lies in the participants learning how to manage their own projects," he says.

D'Intino's documentary, *Cabin Pressure*, got into DocBarcelona's professional programme and is now on its way to the next Emerging Producers programme; Dreissiger is currently applying for

funding at the National Film Institute for a series entitled *Hotel Intercontinental*, which was developed at MIDPOINT; Ugrin is working on two EU-funded documentaries, *Wardens of Memory* and *Our Father*; and Zachar's *Wild Roots* (dir.: Hajni Kis) is getting ready for theatrical release. All four interviewees advise filmmakers who are uncertain about the MEDIA programme that they should read the focal points of the various trainings and determine which one would best suit their project. "You always have to decide what a given project needs first," concludes Zachar, while D'Intino called the positioning of a project "step zero", and Ugrin says that everyone should feel free to contact the representatives of the MEDIA programme if they have any questions. "It is possible, even necessary, to think across borders when it comes to projects," adds Dreissiger, who encourages colleagues to apply. "You have to be considerate when applying, but fortunately you have all the information you need. So go for it, because workshopping and developing are great things!"

Európa a gamerekért: King Arthur: Knight's Tale

A mitológiai Britannia és a legendák sötét oldala, ahol minden a visszájára fordul, a lovagi mesék eleven rémálmodokká válnak, és a legnagyobb el-lenség Artúr király fenyegető jelenléte: ebben a különleges, fojtogató fantasy-hangulatban me-rülhetnek majd el a *King Arthur: Knight's Tale* já-tékosai, akiket a rémisztő kalandok mellett gyö-nyörű, kiforrott látványvilág, gazdag tartalom és a jövő technológiai megoldásai várnak. Telek Zoltán üzletfejlesztővel beszélgettünk a Szoft-verdesign Kft. nagyszabású projektjéről, amely a Kreatív Európa MEDIA pályázatán fejlesztési tá-mogatást nyert.

A Szoftverdesign Kft. 2008 óta foglalkozik játék-fejlesztéssel, termékeik nagy része a Neocore-Games brandnév alatt jelenik meg a világ legtöbb piacán. A legismertebb címeik a *The Incredible Adventure of Van Helsing*, a *Warhammer 40 000: Inquisitor - Martyr* akció-szerepjátékok (ARPG) és a *King Arthur* stratégiai játékok. A *King Art-hur*-projekten – amelyet a tervek szerint 2021-ben az egész világon megismerhetnek majd a gamerek – mintegy hatvan fejlesztőjük dolgozik, ezen kívül 30-40 szerződéses partnert is foglalkoztatnak.

A *King Arthur: Knight's Tale* széria a cég régi is-merőse, már két másik, bár más műfajú játékot alkottak meg a világában. „Ez alapvetően az Ar-túr király-mondakör és az ír-kelta mitológia ősz-szegyúrása egy egyedi, modern és erősen dark fantasy elegybe. A *Knight's Tale* alapötlete gya-korlatilag egy, a már említett *Martyr* megjelenését követő délutáni brainstorming eredménye. Két nagyobb lélegzetvételű ARPG mellett/között sze-rettünk volna egy kicsit más műfajban is alkotni, nem szerettünk volna belefásulni az általuk tá-masztott feladatokba. Az alapkoncepció csírája ezt követően Juhász Viktorhoz, a cég fő kreatív írójához került. Pár nap alatt lerakta a hangulat alapjait, ami olyan erőre sikerült, hogy a játék int-rójának szöveggönyve gyakorlatilag ebből szüle-tett” – mesél Telek Zoltán a játék keletkezéséről.

A Szoftverdesign Kft. eddig még sosem kapott uniós vagy máshonnan érkező támogatást – igaz, eddig nem is pályáztak ilyesmire. „Őszintén szól-va, eddig főként az tartott távol minket a pályá-zatoktól, hogy egyes fejlesztőcégek egyre inkább a pályázatoknak »gyártanak« terméket, szoftvert, mint inkább a piacnak. Ez jelentősen befolyásolja

A Szoftverdesign csapata
The Szoftverdesign team

KING ARTHUR: KNIGHT'S TALE
 Videojátékok
 2020
150 000 EUR

az alkotói, kreatív lehetőségeket, szabadságot – mondja Telek Zoltán. – Mi deklaráltan úgy vágtunk bele, pályázatíró, külsős segítséget sem igénybe véve, hogy olyan anyagot nyújtunk be, ami olyan projektről szól, amit mi akarunk létrehozni, és a játékosok igényeit is messzemenően kielégíti. Sikert nyernünk vele, amit igazolásként értékelünk arra nézve, hogy a játék változtatás nélkül megfelel majd az elvárásoknak.”

A speciális, kifejezetten az ő működési területüket célzó kiírásra két éve figyeltek fel, amikor a lengyel *The Witcher* széria (ami ugyanazon a könyvön alapul, mint a tavalyi év végén hatalmas sikerrel bemutatkozó tévésorozat) egyik kiegészítője nyert rajta. „Akkor épp nyakig merültünk a *Martyr* befejezésébe, és nem tudtunk azonnal foglalkozni vele, de elraktároztuk mint remek lehetőséget. Az idei év legelején aztán, amikor elkezdtünk komolyabban foglalkozni a *Knight's Tale*-lel és eldőlt, hogy nem csak egy ötletvázlat lesz a sok közül, hanem biztosan belevágunk a fejlesztésébe, elindultunk a pályázaton.”

A pályázat kedvező elbírálása mellett szólt egyrészt az Artúr-mondakörre építkező, történetmesélős koncepció, ami nagyon „európai”. Fontos kritérium volt a tartalom mellett a kész termék piacképessége is, amelyre a Szoftverdesignnak szintén megfelelő koncepciója van. Ezen kívül mellettük szólt a többéves tapasztalatuk és az, hogy nem egy sikeres játék fejlesztését tudták már végigvinni az ötletfázistól a befejezésig.

A támogatás a játék koncepciófejlesztésére és magára a termék fejlesztésére jár az alfa fázisig, azaz gyakorlatilag az első játszható változatig. „A fejlesztéssel jól is haladunk, tartjuk az előzetesen kitűzött ütemtervünket. A játék költségvetése a projekt növekedésével párhuzamosan kicsit

megnőtt, ez a szakasz körülbelül 1,2 millió eurót emészt fel – a támogatás pedig 150 ezer euróval segít be a költségvetésünkbe.”

Telek Zoltán a MEDIA pályázat folyamatáról is elismerően beszélt. „Világosan lefektették az elvárásokat, és a pályázat bizonyos részeihez a válaszok tekintetében remek típuspéldákat is felvonultatnak, ami kezdő pályázóként sokat segített nekünk. A pályázat és az anyagok beküldése, a cég validálása teljesen digitálisan, az EU platformján zajlott, nagyon átlátható módon. Az ügyintéző munkatársak pedig nagyon segítőkészek voltak, és napokon belül válaszoltak bármilyen kérdésre. Talán mégis az a legnagyobb dolog, hogy létezik erre a specifikus területre is egy alpályázat, szakértő bírálókkal, és nem egy nagyobb kulturális kereten belül kell versenyezni, együtt mondjuk a mozgóképekkel, zenével.”

És hogy kinek ajánlja a gőzerővel készülő játékot? „Ha valaki szereti a taktikai kihívásokat, megkeverve szerepjáték (RPG) elemekkel és mindezt egy eredeti dark fantasy világban, akkor ez a játék neki való. A *Knight's Tale*-t a változatos hősök, az egyedi fejlődési lehetőségeik, a töménytelen varázstárgy kombinációjára építjük, így a játékosok előtt a hatékony kalandozó csapat összeállításának végtelen lehetőségei tárulnak ki. A hangulatos történet mellett a játék gyönyörű lesz, ki merjük jelenteni, hogy a műfaján belül messze az egyik legszebb, legrészletgazdagabb és leghangulatosabb játék lesz jó ideig.”

Gamers backed by Europe. King Arthur: Knight's Tale

The dark side of legends and the twisted mirror image of the mythical Britannia, where tales of chivalry have become living nightmares and the most dangerous enemy is King Arthur himself. This is the extraordinary, albeit suffocating fantasy world of *King Arthur: Knight's Tale*, where gamers can look forward to terrifying adventures, beautiful and refined visuals, rich content and technological solutions of the future. We spoke to Zoltán Telek, the business developer at Szoftverdesign Ltd., about the large-scale project that has received development support from the MEDIA sub-programme of Creative Europe.

Szoftverdesign Ltd. has been developing games since 2008, with the majority of its products released on international markets under the NeocoreGames brand. Its most well-known titles include *The Incredible Adventures of Van Helsing* and the *Warhammer 40,000: Inquisitor* series in the ARPG genre, and the *King Arthur* games in the strategy genre. Roughly sixty people are currently working on the *King Arthur: Knight's Tale* project, with 30 to 40 contractors helping them out. The game will be released across the world in 2021.

The *King Arthur* series is an old franchise of the company, having already made two King Arthur games in the past. They belong to different genres, but are all set in the same universe. Telek spoke to us about the genesis of the game. "This dark fantasy world was inspired by the legend of King Arthur and by the Irish-Celtic *sidhe* myths, resulting in a unique, modern interpretation of the classic stories. The idea behind *Knight's Tale* came about during an afternoon brainstorming session organised after the release of *Warhammer 40,000: Inquisitor - Martyr*. Between developing two big ARPGs we wanted to switch to a different genre in order to avoid our work becoming stale. The base idea was given to Viktor Juhász (our lead narrative designer), who wrote a synopsis with a strong, unique atmosphere, which ultimately served as the script for the intro movie."

As for the EU support, Szoftverdesign Ltd. had never received any additional funds before, but then again nor had they ever applied for any either. "We used to be cautious about applications because we noticed that some studios tailored their software and products so as to receive financial support rather than produce one with the players in mind. That has an impact on creative decisions and freedom," said Telek. "We wanted to apply without any outside help and we wanted to submit something that was conceived only by us, our ultimate aim being that players would enjoy it. We managed to get the support, which confirms that it is possible to meet the standards set by the committee without having to make any compromises."

Szoftverdesign Ltd. first recognised the opportunity – targeting their exact area – two years ago when one of the expansions of the Polish video game series *The Witcher* (based on the epony-

KING ARTHUR: KNIGHT'S TALE
Video games
2020
150 000 EUR

mous book series and serving the basis for the TV show as well) applied for funds and won. "At the time we were too preoccupied with the development of *Warhammer 40,000: Inquisitor - Martyr* to apply, but we took note of it for the future. Then at the beginning of this year we started taking *Knight's Tale* more seriously, and once we decided to put it into development and production, we applied to the MEDIA sub-programme."

Szoftverdesign Ltd.'s application was supported by the fact that the concept is tied to European culture, with the structure of its storytelling based on the Arthurian legend. The initial ideas and technical aspects impressed the committee, both in terms of the narrative as well as its audio-visual nature. Another key prerequisite was that the project be commercially viable, and the concept of *Knight's Tale* ticked all the boxes. The fact that Szoftverdesign Ltd. had years of experience behind them and had already managed to develop successful games, from the core idea to the release of the end product, was a bonus.

The support was granted for fleshing out the concept and developing the product up to Alpha phase (first playable version). "Development is going well; we are hitting our internal milestones. As the project grew, so did its budget, totalling approximately 1,2 million EUR – of which 150,000 EUR comes from the MEDIA support," explained Telek, who appreciated how straightforward the application procedure was.

"The expectations were very clear. And despite it being our first attempt at an application, the examples given were helpful when it came to answering the questionnaire. The submission process as well as the company's certification were all done digitally on the EU platform, everything

being transparent and clear. The contacts were a great deal of help, providing us with answers to all of our questions within a matter of days. The best thing about the whole process, however, is that support for this specific artistic area exists, with a committee of experts in the field to boot. It means that we didn't have to compete with other cultural areas such as film or music".

So who does Telek recommend the game to? "Players who like tactical challenges and role-playing possibilities in a dark fantasy world. *Knight's Tale* is rich because of its diverse classes, unique progression possibilities and the vast number of magical items. Players can fine-tune and customise their team of adventurers as they see fit, and their story will unfold in a beautifully realised fantasy world. We can safely say that, thanks to its attention to detail and overall atmosphere, *Knight's Tale* will still be one of the best-looking games in the genre for years to come."

Filmoktatás
Film Education

1 284 582 EUR | 11%

Videojátékok
Video Games

415 000 EUR | 3%

Europa Cinemas hálózat
Europa Cinemas Network

886 024 EUR | 7%

Piaci hozzáférés
Market Access

343 000 EUR | 3%

Képzés
Capacity Building/Training

549 613 EUR | 4%

Közönségfejlesztés
Audience Development

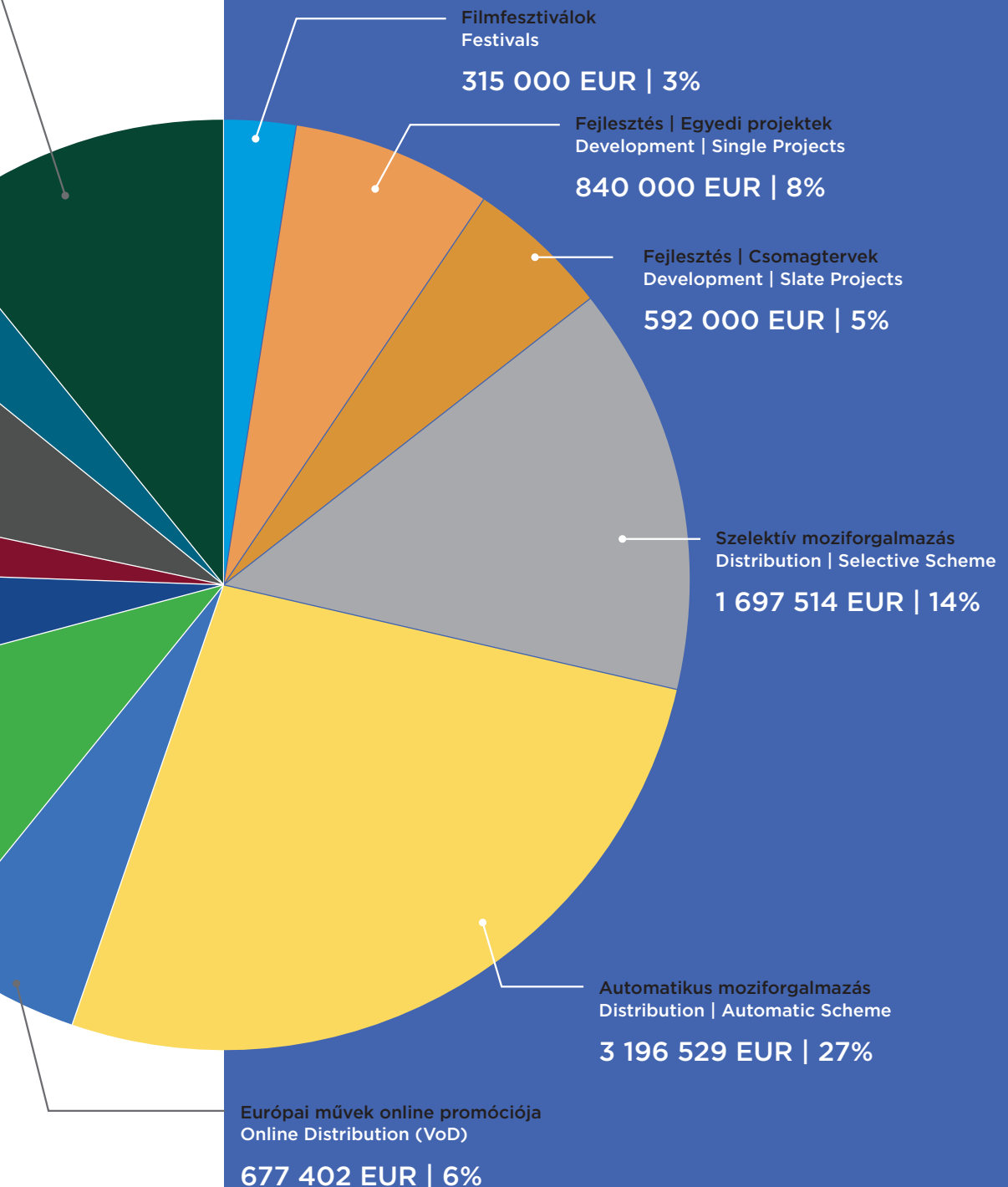
1 215 412 EUR | 10%

Nyertes magyar projektek

MEDIA support for Hungarian projects

Támogatások összege
2014–2020 között
Amount of support 2014–2020

12 012 076 EUR

MEDIA támogatással
Európában forgalmazott
magyar filmek

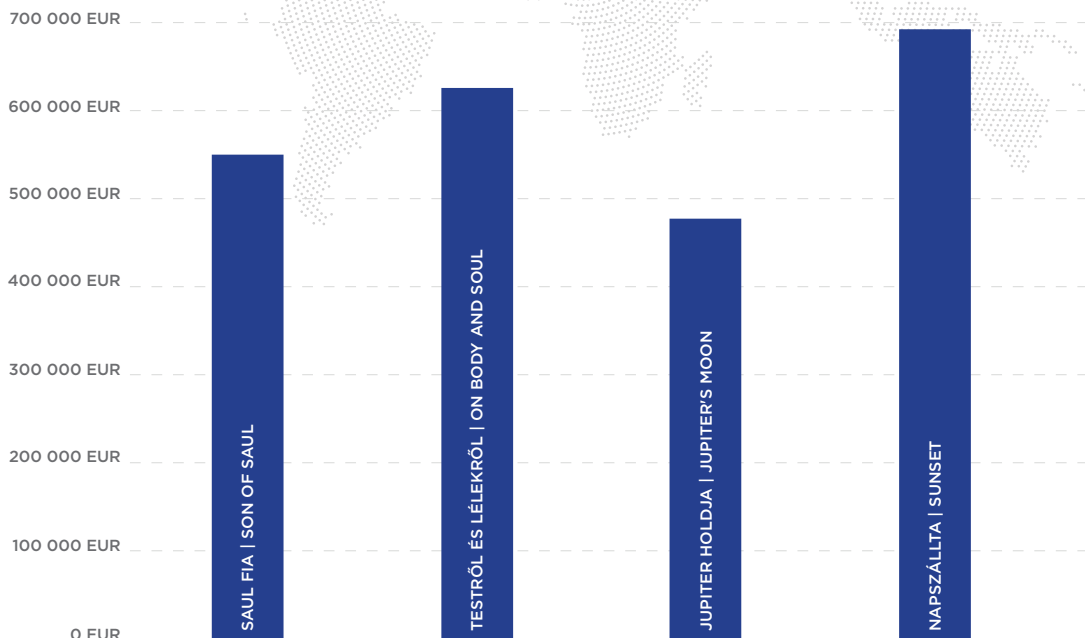
Hungarian Films
Distributed in Europe
with MEDIA support

**Testről
és lélekről**
On Body
and Soul
30 ország
countries
624 500
EUR

Napszállta
Sunset
29 ország
countries
690 600
EUR

Saul fia
Son of Saul
24 ország
countries
550 000
EUR

Jupiter Holdja
Jupiter's
Moon
27 ország
countries
476 500
EUR

MEDIA hozzájárulás
magyar projektekhez
2014–2020

MEDIA contribution
awarded to Hungarian
projects 2014–2020

Támogatások összege
2014–2020 között*:

Total Support Amount*

12 012 076 EUR

2014 1 507 638 EUR

2015 1 960 467 EUR

2016 2 360 841 EUR

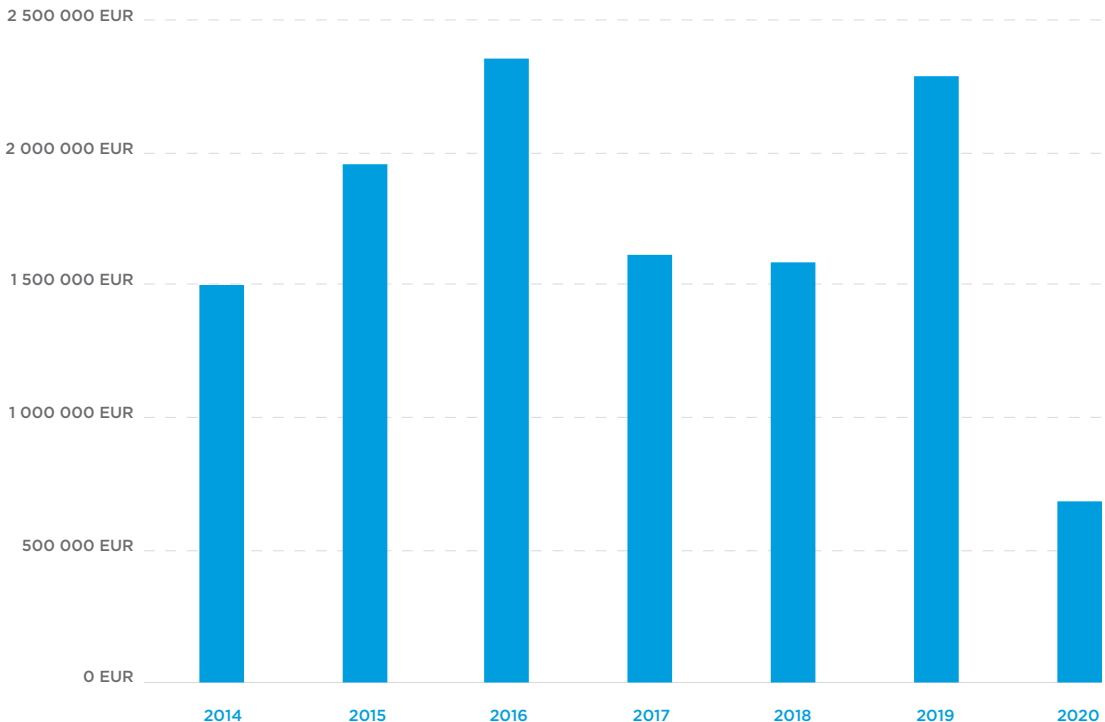
2017 1 615 180 EUR

2018 1 587 644 EUR

2019 2 292 469 EUR

2020 687 837 EUR

*Nem végleges eredmények. These figures are not final.

media.kreativeuropa.hu

©Géraldine Aresteanu

Kreatív Európa történetek

Creative Europe
Stories

Kreatív
Európa
MEDIA

Sikeres
magyar
projektek

Successful
Hungarian
Projects